

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/20-07/157

Urbroj: 50301-27/25-20-3

Zagreb, 18. lipnja 2020.

**MINISTARSTVO MORA,
PROMETA I INFRASTRUKTURE**

**HRVATSKA AGENCIJA ZA
CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO**
n/r Marinu Puhu, direktoru

Predmet: Godišnje izvješće o radu i Financijsko izvješće Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo za 2019.
- Zaključak Vlade

U prilogu se dostavlja predmetni Zaključak, koji je Vlada Republike Hrvatske donijela na sjednici održanoj 18. lipnja 2020.

Prilog: 1

O tome obavijest, s prilogom:
- Ministarstvu financija

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

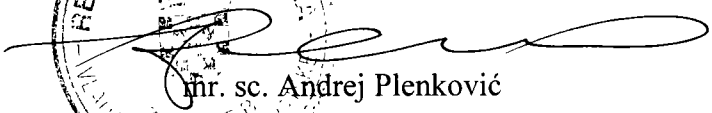
Na temelju članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 150/11, 119/14, 93/16 i 116/18), a u vezi s člankom 5. stavkom 3. Zakona o zračnom o prometu (Narodne novine, br. 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 18. lipnja 2020. donijela

ZAKLJUČAK

Prihvaća se Godišnje izvješće o radu i Financijsko izvješće Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo za 2019., u tekstu koji je dostavila Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo aktom, klase: 001-01/20-05/01, urbroja: 376-02-01-20-08, od 2. lipnja 2020.

Klasa: 022-03/20-07/157
Urbroj: 50301-27/25-20-2

Zagreb, 18. lipnja 2020.

PREDSJEDNIK

Mr. sc. Andrej Plenković

Croatian Civil Aviation Agency

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2019. GODINU

Zagreb, svibanj 2020. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. ODREDNICE NA KOJIMA SE TEMELJI RAD AGENCIJE	3
2.1 NACIONALNI I MEĐUNARODNI PRAVNI OKVIR	3
2.2 PRAVNI TEMELJ ZA OSNIVANJE I RAD AGENCIJE	3
2.3 TIJELA AGENCIJE	4
2.4 UNUTARNJE USTROJSTVO AGENCIJE	4
3. AKTIVNOSTI AGENCIJE U 2019. GODINI	5
3.1 POSLOVI SIGURNOSTI I ZAŠTITE CIVILNOG ZRAČNOG PROMETA	5
3.1.1 Nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa	5
3.1.1.1 Provedba nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u nadležnosti Sektora letaćkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja	5
3.1.1.2 Provedba nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u nadležnosti Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	15
3.1.1.3 Provedba nadzora zaštite civilnog zračnog prometa u nadležnosti Ureda zaštite zračnog prometa	21
3.1.1.4 Pregled realizacije planova nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u 2019. godini	24
3.1.2 Certificiranje zrakoplovnih subjekata	25
3.1.3 Licenciranje zrakoplovnog osoblja	28
3.1.4 Posebne aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa	29
3.1.5 Posebne aktivnosti vezano uz infrastrukturne projekte na aerodromima	32
3.1.6 Upravljanje sigurnosnim rizicima	33
3.2 SUSTAV UPRAVLJANJA KVALITETOM	39
3.3 NADZORI/INSPEKCIJE MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA I INSTITUCIJA	41
3.3.1 ICAO – USOP nadzor	41
3.3.2 EASA standardizacija	41
3.3.3 EASA izvješće o kontinuiranom praćenju	42
3.4 RAD NA IZRADI NACRTA PRIJEDLOGA PODZAKONSKIH PROPISA	47
3.4.1 Pravilnici i ostale regulatorne aktivnosti	47
3.4.2 Praćenje EU propisa i nacrti EU propisa	49
3.5 PROVEDBA AKTIVNOSTI VEZANIH UZ JEDINSTVENO EUROPSKO NEBO	49
3.5.1 Lokalni plan implementacije jedinstvenog europskog neba	49
3.5.2 Funkcionalni blok zračnog prostora Središnje Europe	50
3.5.3 Plan mjerenja učinkovitosti	50
3.6 OSTALI POSLOVI	51
3.6.1 Pokrenuti prekršajni postupci iz područja civilnog zrakoplovstva	51
3.6.2 Vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova	52
3.6.3 Odobravanje letova	53

3.6.4	Rješavanje o pritužbama za zaštitu prava putnika.....	58
3.6.5	Ekonomska regulacija u zračnom prometu	59
3.7	SURADNJA S DOMAĆIM I INOZEMNIM NADLEŽNIM TIJELIMA.....	61
3.7.1	Suradnja s domaćim nadležnim tijelima	61
3.7.2	Suradnja s inozemnim nadležnim tijelima	61
3.7.3	Civilno-vojna suradnja.....	66
3.8	ŠKOLOVANJE I STRUČNO USAVRŠAVANJE KADROVA.....	67
3.9	KOMUNIKACIJA SA ZRAKOPLOVNIM SUBJEKTIMA	71
3.9.1	Stručni skupovi.....	71
3.9.2	Internetske stranice	73
3.9.3	Odnosi s javnošću	74
4.	RAZVOJNI PROJEKTI AGENCIJE U 2019. GODINI	75
4.1	PROJEKT EMPIC	75
4.2	PROJEKT REKONSTRUKCIJE I SANACIJE POSLOVNE ZGRADE	77
4.3	PRUŽANJE ELEKTRONIČKIH USLUGA KROZ SUSTAV E-GRAĐANI	78
4.4	PROJEKT ANALIZE, IZRADE I ODRŽAVANJA APLIKACIJA ZA INTERNO POSLOVANJE AGENCIJE.....	79
4.5	TWINNING LIGHT PROJECT – SJEVERNA MAKEDONIJA	79
4.6	SUDJELOVANJE U EASA PARTNERSHIP PROGRAMU	80
5.	RESURSI ZA RAD AGENCIJE U 2019. GODINI.....	82
5.1	LJUDSKI RESURSI.....	82
5.2	FINANCIJSKI RESURSI	85
5.3	MATERIJALNI RESURSI	85
6.	ZAKLJUČAK.....	87

PRILOZI

Prilog 1. Organizacijska karta – Tijela nadležna za civilno zrakoplovstvo u Republici Hrvatskoj

Prilog 2. Organizacijska karta – Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

POPIS KRATICA I POJMOVA

ACAM (*Aircraft Continuing Airworthiness Monitoring*): nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova

AeMC (*Aero-medical center*): zrakoplovno-medicinski centar

AIP (*Aeronautical Information Publication*): Zbornik zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske

AIS (*Aeronautical Information Service*): usluga zrakoplovnog informiranja

AME (*Aero-medical examinee*): zrakoplovno-medicinski ispitivač

Annex I zrakoplov: zrakoplov definiran Aneksom I Uredbe (EU) 2018/1139 o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa

ANS (*Air Navigation Services*): usluge u zračnoj plovidbi

AP (*Airports*): aerodromi

ASM (*Airspace Management*): upravljanje zračnim prostorom

ASO (*Air Safety Order*): Naredba o zrakoplovnoj sigurnosti

ATCO (*Air Traffic Controller*): Kontrolor zračnog prometa

ATFM (*Air Traffic Flow Management*): upravljanje protokom zračnog prometa

ATM/ANS (*Air Traffic Management/Air Navigation Services*): upravljanje zračnim prometom i usluge u zračnoj plovidbi

ATO (*Approved Training Organisation*): ovlaštena organizacija za osposobljavanje

ATPL (*Airline Transport Pilot Licence*): dozvola prometnog pilota aviona

ATS (*Air Traffic Services*): operativne usluge u zračnom prometu

AWD (Airworthiness): plovidbenost

CAT (*Commercial Air Transport*): komercijalni zračni prijevoz

CAT A-A: komercijalni zračni prijevoz sa polijetanjem i slijetanjem na istoj lokaciji

CAT A-B: komercijalni zračni prijevoz između dvije lokacije

CCAA (*Croatian Civil Aviation Agency*): Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

CFIT (*Controlled Flight Into Terrain*): približavanje terenu u kontroliranom letu

CNS (*Communication, Navigation, Surveillance*): komunikacija, navigacija, nadzor

CPL (Commercial Pilot Licence): dozvola profesionalnog pilota aviona

DG (*Dangerous Goods*): opasne robe

DPS (*Directorate Pan-European Single Sky*): Direkcija za paneuropsko jedinstveno nebo

EASA (*European Union Aviation Safety Agency*): Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa

EASA Odbor (*EASA Committee*): savjetodavni Odbor Europskoj Komisiji pri donošenju odluka

EASA TEBs (*EASA Technical Bodies*): tematske savjetodavne radne grupe Europske agencije za sigurnost zračnog prometa

EASP (*European Aviation Safety Programme*): Europski program zrakoplovne sigurnosti

EASp (*European Aviation Safety Plan*): Europski plan zrakoplovne sigurnosti

EC (*European Commission*): Europska komisija

ECAC (*European Civil Aviation Conference*): Europska konferencija civilnog zrakoplovstva

ECCAIRS (*European Coordination Centre for Accident and Incident Reporting Systems*): Europski centar za koordinaciju sustava za izvješćivanje o zrakoplovnim nesrećama

EMPIC-EAP (*European Aviation Processing System*): softver za civilne i vojne zrakoplovne vlasti za upravljanje, provedbu i provjeru provedbe civilnih zrakoplovnih propisa

ETOD (*Electronic Terrain and Obstacle Data*): elektronički podaci o terenu i preprekama

ETD (*Explosives Trade Detector*): zaštitne opreme za otkrivanje tragova eksploziva

EUROCONTROL (*European Organization for the Safety of Air Navigation*): Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe

FAB CE (*Functional Airspace Block Central Europe*): Funkcionalni blok zračnog prostora Središnje Europe

FSTD (*Flight Simulation Training Device*): uređaj za osposobljavanje pilota koji simulira let

GEN: generalna avijacija

GNSS (*Global Navigation Satellite System*): globalni navigacijski satelitski sustav

GPWS (*Ground Proximity Warning System*): sustav za upozorenje na blizinu tla

HACZ: Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

HKZP: Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.

ICAO (*International Civil Aviation Organization*): Organizacija međunarodnoga civilnog zrakoplovstva

ICAO ADREP (*ICAO Accident/Incident Data Reporting*): izvještavanje o nesrećama i nezgodama

ICAO USOAP: ICAO Universal Safety Oversight Audit Programme

IFR (*instrument flight rules*): pravila instrumentalnog letenja

IR (*Instrument Rating*): ovlaštenje za instrumentalno letenje

LAPL (*Light Aircraft Pilot Licence*): dozvola pilota lakog zrakoplova

LIC (*Licensing*): licenciranje osoblja

LSSIP (*Local Single Sky Implementation Plan*): Lokalni plan implementacije Jedinog europskog neba

MET (*Meteorology*): meteorologija

MTOM (*Maximum take-off mass*): najveća dopuštena masa pri polijetanju

MUP: Ministarstvo unutarnjih poslova

NSA (*National Supervisory Authority*): Nacionalno nadzorno tijelo

NSA CC (*National Supervisory Authority Coordination Committee*): Koordinacijski odbor nacionalnih nadzornih tijela

OJT (*On-Job Training*): osposobljavanje na radnom mjestu

OPS (*Operations*): letačke operacije

Part M: europski propis o vođenju kontinuirane plovidbenosti zrakoplova

Part 145: europski propis o održavanju zrakoplova

Part 147: europski propis o osposobljavanju zrakoplovno-tehničkog osoblja

PBN (*Performance Based Navigation*): navigacija temeljena na letnim sposobnostima zrakoplova

PPL (*Private Pilot Licence*): dozvola privatnog pilota aviona

PRB (*Performance Review Body*): tijelo za reviziju performansi

RAMP: pregledi stranih zrakoplova na stajanci zračne luke

RTG operater: operater na rendgenskom uređaju

SACA (*Safety Assessment of Community Aircraft*): sigurnosni pregled zrakoplova Zajednice na stajanci

SAFA (*Safety Assessment of Foreign Aircraft*): sigurnosni pregled inozemnog zrakoplova na stajanci

SBZ: sustavi bespilotnih zrakoplova

SEC (*Security*): zaštita civilnog zračnog prometa

SES (*Single European Sky*): Jedinstveno europsko nebo

SMS (*Safety Management System*): sustav upravljanja sigurnošću

SOA: Sigurnosno-obavještajna agencija

SOP: standardno-operativni postupci

SPO (*Specialized Operations*): specijalizirane operacije zrakoplovima, tzv. radovi iz zraka (snimanje, zaprašivanje, dizanje tereta i sl.)

SSP (*State Safety Programme*): Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu

TAWG (*Threat Assessment Working Group*): radna grupa za procjenu prijetnji

TCO (*Third Country Operator*): operator iz treće zemlje

UAS (*Unmanned Aircraft System*): sustav bespilotnog zrakoplova

UCS (*Unit Competence Scheme*): shema stručnosti za lokaciju

USS: uzletno-sletna staza

VFR (*visual flight rules*): pravila vizualnog letenja

Zakon: Zakon o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14)

POPIS TABLICA

Tablica 1: Pregled ovlaštenih/certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja	7
Tablica 2: Realizacija plana nadzora u 2019. godini – Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja	9
Tablica 3: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom.....	16
Tablica 4: Realizacija plana nadzora u 2019. godini – Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom.....	18
Tablica 6: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Ureda zaštite zračnog prometa	21
Tablica 7: Realizacija plana nadzora u 2019. godini – Ured zaštite zračnog prometa	23
Tablica 8: Realizacija planova nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u 2019. godini – Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo	24
Tablica 9: Pregled izdanih certifikata o zdravstvenoj sposobnosti/izvještaja u 2019. godini.....	26
Tablica 10: Pregled broja važećih dozvola zrakoplovnog osoblja u nadležnosti Odjela licenciranja	28
Tablica 11.: Pregled broja pristupnika za stjecanje dozvola u 2019. godini.....	29
Tablica 12: Pregled infrastrukturnih projekata na aerodromima u Republici Hrvatskoj u 2019. godini.....	33
Tablica 13: Standardizacijska ocjena i indeksi – objedinjeno po područjima krajem 2019. godine	44
Tablica 14: Struktura predmeta u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova u 2019. godini.....	53
Tablica 15: Struktura predmeta za odobravanje letova u 2019. godini	54
Tablica 16: Pregled broja prigovora vezanih uz zaštitu prava putnika	58
Tablica 17: Pregled sudjelovanja u radu inozemnih nadležnih tijela u 2019. godini	64
Tablica 18: Pregled sudjelovanja u inozemnim nadležnim tijelima po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama u 2019. godini	64
Tablica 19: Pregled održanih radionica u 2019. godini.....	72
Tablica 20: Pregled implementacije EMPIC-EAP modula u 2019. godini	76
Tablica 21: Pregled ostvarenja ciljeva Agencije u 2019. godini.....	92

POPIS GRAFIKONA I SLIKA

Grafikon 1: Broj događaja u civilnom zrakoplovstvu prema domenama.....	35
Grafikon 2: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine I	36
Grafikon 3: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine II	36
Grafikon 4: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine III.....	36
Grafikon 5: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – plovidbenost zrakoplova (AIR)	44
Grafikon 6: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – letačke operacije (OPS)	45
Grafikon 7: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – licenciranje zrakoplovnog osoblja (FCL) ...	45
Grafikon 8: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – zrakoplovna medicina (MED).....	46
Grafikon 9: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – simulatori letenja (FSTD)	46
Grafikon 10: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – pružanje usluga u zračnoj plovidbi (ANS)	47
Grafikon 11: Pregled broja radnika Agencije po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama.....	82
Grafikon 12: Pregled strukture radnika Agencije prema vrsti poslova	83
Grafikon 13: Pregled stručne spreme radnika Agencije	83
Grafikon 14: Pregled broja radnika Agencije prema spolu	84
Grafikon 15: Pregled starosne strukture radnika Agencije	84
Slika 1: Povezanost modula i podmodula	77

TIJELA AGENCIJE

VIJEĆE AGENCIJE

PREDSJEDNIK

Danijel Turkalj, bacc. ing. traff.

ZAMJENIK PREDSJEDNIKA

doc. dr. sc. Andrija Vidović

ČLANOVI

Mirko Božić dipl. ing.

Josip Čuletić, dipl. ing.

prof. dr. sc. Sanja Steiner

DIREKTOR AGENCIJE

Marin Puh, dipl. ing.

1. UVOD

Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo (dalje u tekstu: Agencija ili HACZ), temeljem članka 5. stavka 3. Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14 – dalje u tekstu: Zakon) i članka 9. stavka 1. Statuta Agencije, podnosi Vladi Republike Hrvatske Godišnje izvješće o radu za 2019. godinu (dalje u tekstu: Izvješće). Ovo Izvješće sadrži sve bitne elemente prikaza rada Agencije u 2019. godini, a naročito težišne aktivnosti, odnosno projekte, koji su bili od značajnog utjecaja na ostvarenje ciljeva proizašlih iz nadležnosti Agencije kao pravne osobe s javnim ovlastima i utvrđenih Godišnjim programom rada za 2019. godinu. Financijsko izvješće Agencije za 2019. godinu sastavni je dio ovoga Izvješća.

Agencija je pravna osoba, koja na temelju javne ovlasti obavlja poslove određene Zakonom, kao djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku, te obavlja i druge poslove u skladu s propisima donesenim na temelju Zakona. Osnivač Agencije je Republika Hrvatska, a osnivačka prava u skladu s odredbama Zakona obavlja Vlada Republike Hrvatske. Agencija je samostalna u obavljanju poslova iz svojeg djelokruga, a za svoj rad odgovara Vladi Republike Hrvatske.

Agencija predstavlja stručnu i operativnu organizaciju koja sukladno brzom tehničko-tehnološkom razvoju u području civilnog zrakoplovstva prati i provodi međunarodne standarde nužne za ispunjenje obaveza Republike Hrvatske u području sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Na nacionalnoj razini, Agencija je, uz Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture i Agenciju za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, sastavni dio sustava tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo Republike Hrvatske koji je prikazan u Prilogu 1. ovoga Izvješća. Pored toga, Agencija je i sastavni dio sustava tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo Europske unije (dalje u tekstu: EU ili Unija) čiji glavni cilj je izgradnja i održavanje visoke razine sigurnosti civilnog zrakoplovstva u Europi. Sustav tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo u Uniji čine Europska komisija, Agencija Europske unije za sigurnost zračnog prometa (*European Union Aviation Safety Agency* - EASA) te nadležne civilne zrakoplovne vlasti (*Competent Civil Aviation Authorities*) zemalja članica EU. Agencija je „produžena ruka“ EASA-e, odnosno Europske komisije u implementaciji zakonodavstva Unije u području civilnog zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj.

Agencija je u 2019. godini provodila težišne aktivnosti propisane Godišnjim programom rada za 2019. godinu obavljanjem poslova iz svojih nadležnosti utvrđenih Zakonom i propisima donesenima na temelju Zakona i u skladu s odgovarajućim EU propisima. Težišne aktivnosti Agencije u 2019. godini bile su usmjerene na osiguravanje europskih standarda sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa kroz nadzor, certificiranje i licenciranje zrakoplovnih subjekata, razvoj i implementaciju regulatornog okvira, te suradnju s nadležnim nacionalnim i međunarodnim institucijama kao i suradnju sa zrakoplovnom zajednicom.

U 2019. godini ostvaren je daljnji rast zračnog prometa te napredak u razvoju zrakoplovne industrije u Republici Hrvatskoj. Zahvaljujući uspješnoj turističkoj sezoni, zračne luke su u odnosu na 2018. godinu ostvarile za 8,3% veći promet putnika i 8,5% manji promet tereta, dok je broj operacija zrakoplova bio veći za 4,5%.

U 2019. godini završeni su veliki infrastrukturni radovi na zračnim lukama u Republici Hrvatskoj. Na Zračnoj luci Split završeni su radovi i pušten je u rad novi putnički terminal. Na Zračnoj luci Dubrovnik završeni su radovi u sklopu projekta „Razvoj ZL Dubrovnik“, izgrađeno je i pušteno u rad novo postrojenje za skladištenje avio goriva, izgrađen je novi objekt spasilačko-vatrogasne službe, proširena je stajanka za zrakoplove te su izgrađeni novi skladišni prostori koji će se moći koristiti za smještaj opreme za prihvati i otpremu zrakoplova. Na zračnoj luci Zadar završeno je proširenje stajanke za zrakoplove, izgrađene su dvije nove parkirne pozicije i započeti su radovi na trećoj fazi izgradnje podvožnjaka ispod staze za vožnju „G“. Svi navedeni radovi značajno su pridonijeli povećanju sigurnosti zračnog prometa i podizanju kvalitete usluga koje se pružaju korisnicima zračnih luka.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2019. GODINU

Značajan rast evidentiranih operatora sustava bespilotnih zrakoplova nastavio se i tijekom 2019. godine. Tijekom 2019. godine aktivnosti Agencije u području bespilotnih zrakoplova ponajviše su bile usmjerene na promociju primjene novog pravilnika o sustavima bespilotnih zrakoplova, puštanje u rad aplikacije za evidentiranje operatora putem interneta te na pripreme za prelazak zrakoplovne industrije na europski pravni okvir. Uz zadržavanje prihvatljive razine sigurnosti ovim su aktivnostima značajno pojednostavljeni administrativni i tehnički zahtjevi za izvođenje letačkih operacija, te su osigurane pretpostavke kako za lakši, brži i ekonomičniji svakodnevni rad s bespilotnim zrakoplovima, tako i za jednostavniji prelazak na budući europski propis. Podatak koji tome ide u prilog je pozitivno prihvaćanje aplikacije i novog pravilnika od strane zrakoplovne industrije te u tom smislu i značajno povećanje evidentiranih operatora sustava bespilotnih zrakoplova tijekom 2019. godine.

U odnosu na navedeno, Agencija je u 2019. godini morala uložiti dodatne napore i resurse u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti, a sve u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za osiguranje sigurnosti zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu od strane zrakoplovnih subjekata.

2. ODREDNICE NA KOJIMA SE TEMELJI RAD AGENCIJE

2.1 Nacionalni i međunarodni pravni okvir

Zračni promet u Republici Hrvatskoj uređen je Zakonom, Zakonom o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu («Narodne novine» broj 132/98, 63/08, 134/09 i 94/13), Zakonom o zračnim lukama («Narodne novine» broj 19/98, 14/11 i 78/15), Zakonom o osnutku Hrvatske kontrole zračne plovidbe («Narodne novine» broj 19/98, 20/00 i 51A/13), Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu («Narodne novine» broj 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14), Zakonom o prijevozu opasnih tvari («Narodne novine» broj 79/07 i 70/17) i brojnim drugim propisima kao što su EU uredbе i direktive, zatim pravilnici kojima se omogućava primjena EU propisa te na kraju pravilnici kojima se reguliraju područja civilnog zrakoplovstva koja nisu regulirana EU propisima (tzv. nacionalni pravilnici).

Republika Hrvatska je od 9. svibnja 1992. godine na temelju pristupa (akcesije) stranka Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, odnosno članica Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva (*International Civil Aviation Organization* – dalje u tekstu: ICAO) koja je osnovana istom Konvencijom u svrhu razvijanja načela, tehnologije te poticanja i razvoja međunarodnog civilnog zračnog prometa.

Republika Hrvatska članica je Europske organizacije za sigurnost zračne plovidbe (*European Organization for the Safety of Air Navigation* – dalje u tekstu: EUROCONTROL) od 1. travnja 1997. godine temeljem Odluke o pristupanju Međunarodnoj konvenciji o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe – EUROCONTROL iz 1960., s Protokolima iz 1970., 1978. i 1981. i Mnogostranim sporazumom o rutnim naknadama iz 1981. Republika Hrvatska je članica i Europske konferencije civilnog zrakoplovstva (*European Civil Aviation Conference* – dalje u tekstu: ECAC) od 2. srpnja 1992. godine.

Republika Hrvatska članica je Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa (*European Union Aviation Safety Agency* – dalje u tekstu: EASA) od 1. srpnja 2013. godine temeljem članstva u EU. U tom smislu, Agencija aktivno sudjeluje u radu stručnih radnih tijela i grupa EASA-e. Sudjelovanje Agencije u radu EASA-e ključno je za utjecaj na donošenje i pravodobno praćenje zakonodavnih aktivnosti tijela EU u području civilnog zračnog prometa, a time i na ispunjavanje obveza koje Republika Hrvatska ima kao država članica. Najvažnija obaveza Agencije u tom procesu je ispunjavanje svih standarda koji su propisani pravnom stečevinom Unije koja čini regulatorni temelj zajedničkog europskog zračnog prostora u području civilnog zračnog prometa.

Agencija, u okviru svog djelokruga rada, u suradnji s Ministarstvom mora, prometa i infrastrukture sudjeluje u međunarodnim aktivnostima, uključujući i procese pregovaranja kod zaključivanja međunarodnih ugovora, sastancima i drugim oblicima suradnje vezanim za ICAO i druge međunarodne organizacije civilnog zračnog prometa, sudjeluje u radu njihovih stručnih tijela i radnih skupina te surađuje s inozemnim tijelima nadležnim za civilni zračni promet. Nadalje, Agencija vodi brigu o realizaciji aktivnosti i zadataka proizašlih iz sudjelovanja u radu navedenih međunarodnih organizacija, kao i drugih obveza koje proizlaze iz međudržavnih ugovora.

2.2 Pravni temelj za osnivanje i rad Agencije

Agencija je prikladna i praktična organizacija izvan sustava državne uprave koja neovisno provodi u okviru svoje djelatnosti upravne i druge poslove koji se odnose na nadzor sigurnosti civilnog zračnog prometa. Osnovana je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 46/07). Zakonom o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09) te njegovim izmjenama i dopunama («Narodne novine» broj 84/11 i 127/13) pridodavane su joj ovlasti u području: certificiranja subjekata u civilnom zrakoplovstvu, nadzora

sigurnosti i mjera zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj, regulatornih aktivnosti kao što su izdavanje obvezujućih naredbi o zrakoplovnoj sigurnosti, sigurnosnih direktiva te direktiva u području plovidbenosti i zaštiti civilnog zračnog prometa, ekonomska regulacija subjekata u civilnom zrakoplovstvu, podnošenja optužnog prijedloga i izdavanja prekršajnog naloga.

Na pitanja koja nisu uređena Zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o ustanovama («Narodne novine» broj 76/93, 29/97, 47/99 i 35/08) i Statut Agencije. Statutom Agencije pobliže je uređeno: načela za unutarnje ustrojstvo, vrste unutarnjih ustrojstvenih jedinica i uvjeti za njihovo ustrojavanje, predstavljanje i zastupanje, financiranje, poslovno planiranje i godišnje izvještavanje, rad i poslovanje, ovlasti i način odlučivanja, opći akti, tajnost podataka, javnost rada te druga pitanja značajna za rad Agencije.

Resorno ministarstvo za područje rada Agencije je Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture (dalje u tekstu: Ministarstvo ili MMPi).

2.3 Tijela Agencije

Prema odredbama Zakona i Statuta Agencije, tijela Agencije su Vijeće Agencije i direktor Agencije.

Vijeće Agencije

Agencijom upravlja Vijeće Agencije koje se sastoji od pet članova, koje na prijedlog resornog ministra imenuje Vlada Republike Hrvatske. Članovi Vijeća Agencije imenuju se, nakon provedenog javnog natječaja, na vrijeme od četiri godine, s tim da mogu biti ponovno imenovani. Predsjednika i zamjenika predsjednika Vijeća Agencije imenuje Vlada Republike Hrvatske iz reda članova Vijeća Agencije.

Direktor Agencije

Voditelj poslovanja Agencije je direktor Agencije. Direktora Agencije imenuje i razrješava Vijeće Agencije uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske. Direktor Agencije se bira na temelju provedenog javnog natječaja. Mandat direktora Agencije je pet godina s tim da može biti ponovno imenovan. Direktor Agencije za svoj rad odgovara Vijeću Agencije i resornom ministru. Direktor organizira rad Agencije u skladu s ovlastima utvrđenima Statutom Agencije, poduzima trenutačne, potrebne i opravdane mjere u interesu sigurnosti civilnog zrakoplovstva, te obavlja i druge poslove u skladu sa Statutom Agencije.

2.4 Unutarnje ustrojstvo Agencije

Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu uređuje se unutarnje ustrojstvo Agencije, nazivi unutarnjih ustrojstvenih jedinica i njihov djelokrug, poslovi i zadaće koje se u njima obavljaju, potrebna radna mjesta za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije, raspored radnih mjesta u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama te način upravljanja, kao i druga pitanja od značaja za rad Agencije. Unutarnje ustrojstvo Agencije te način rada i rukovođenja Agencijom utvrđuju se tako da se osigura zakonito, stručno, efikasno i racionalno obavljanje poslova i zadaća, pravodobno i efikasno provođenje poslova iz nadležnosti Agencije, prava i obveze radnika uz potpuno korištenje njihovih stručnih sposobnosti, koordinacija i nadzor nad izvršavanjem poslova, kao i suradnja s nadležnim subjektima u svezi organiziranog, planskog i efikasnog izvršavanja svih poslova i zadaća iz nadležnosti Agencije.

Organizacijska karta koja prikazuje unutarnje ustrojstvo Agencije nalazi se u Prilogu 2. ovoga Izvješća.

3. AKTIVNOSTI AGENCIJE U 2019. GODINI

Agencija je u 2019. godini obavljala brojne poslove iz svoje nadležnosti, kako je to propisano Zakonom i Statutom. Poslovi iz nadležnosti Agencije obavljani su u skladu sa strateškim okvirom koji je usvojen na 26. sjednici Vijeća Agencije održanoj dana 18. listopada 2018. godine. Godišnjim programom rada za 2019. godinu utvrđeno je 10 osnovnih ciljeva Agencije za 2019. godinu koji su usmjereni na daljnje unaprjeđenje njezinog rada i razvoja. Pregled ostvarenja osnovnih ciljeva Agencije za 2019. godinu daje se u Zaključku ovoga Izvješća.

3.1 Poslovi sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa

Poslovi sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa su i u 2019. godini bili prioritetni poslovi Agencije. Nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa, certificiranje zrakoplovnih subjekata i licenciranje zrakoplovnog osoblja su obavljani u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu od strane zrakoplovnih subjekata.

Agencija je provodila i posebne aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa uvjetovane promjenama stanja/sustava zaštite civilnog zračnog prometa na europskoj i međunarodnoj razini.

Agencija je tijekom 2019. godine u području djelovanja internog sustava upravljanja sigurnošću nastavila raditi na razvoju, implementaciji, održavanju i kontinuiranom poboljšanju postupaka i radnih procesa vezanih uz upravljanje sigurnosnim rizicima u skladu s nacionalnim i međunarodnim zahtjevima, a koji za cilj imaju kontinuirano povećanje razine sigurnosti zračnog prometa.

3.1.1 Nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa

U 2019. godini nadzor sigurnosti civilnog zračnog prometa provodile su osnovne unutarnje ustrojstvene jedinice Agencije – sektori: Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja i Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom sa svojim unutarnjim ustrojstvenim jedinicama. Nadzor zaštite civilnog zračnog prometa provodio je Ured zaštite zračnog prometa.

3.1.1.1 Provedba nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u nadležnosti Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja

Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja je obavljao poslove kontinuiranog nadzora izvođenja letačkih operacija u zračnom prostoru Republike Hrvatske, osposobljavanja letačkog, kabinskog i zemaljskog osoblja operatora zrakoplova, tehničke ispravnosti zrakoplova kojima se izvode letačke operacije i poslove licenciranja zrakoplovnog osoblja (piloti aviona, helikoptera, jedrilica, ovjesnih jedrilica, parajedrilica, balona, sportsko-rekreativnih zrakoplova, padobrancima, piloti na daljinu bespilotnih zrakoplova, kontrolori zračnog prometa, osobe za održavanje zrakoplova, dispečeri leta/operativni kontrolori zračnog prometa) u cilju osiguravanja udovoljavanja propisanim uvjetima za sigurnu uporabu zrakoplova u civilnom zračnom prometu.

U okviru kontinuiranog nadzora, Sektor je provodio i nadzor nad zrakoplovnim subjektima certificiranim od strane Agencije kako bi se osiguralo kontinuirano udovoljavanje primjenjivim propisima certificiranih subjekata.

Krajem 2019. godine u djelokrugu rada Sektora bio je 241 ovlašten/certificirani subjekat (plus više od 3.000 operatora SBZ-a), kako slijedi u pregledu:

Vrsta subjekta	Broj ovlaštenih/certificiranih subjekata
Operatori zrakoplova	15 od čega: 6 operatora koji obavljaju CAT (A-B) 4 operatora koji obavljaju CAT (A-A) 4 operatora koji obavljaju SPO 1 operator složenih zrakoplova koji obavlja nekomercijalne operacije
Operatori sustava bespilotnih zrakoplova	3.024 od čega: 7 operatora kategorije C2 17 operatora kategorije C1 >3.000 operatora kategorija B2
Organizacije za osposobljavanje pilota aviona, helikoptera, balona i jedrilica u skladu s europskim propisima	8 od čega: 7 ATO (avion) 1 ATO (helikopter)
Organizacije za osposobljavanje padobranaca	10
Organizacije za osposobljavanje jedriličara	8
Organizacije za osposobljavanje ovjesnih jedriličara	1
Organizacije za osposobljavanje parajedriličara	4
Organizacije za osposobljavanje pilota sportsko - rekreativnih zrakoplova	6
Organizacija za osposobljavanje za opasne robe	13
Otpremnici opasnih roba	17
Pošiljatelji opasnih roba	8
Pružatelji zemaljskih usluga prihvata i otpreme tereta certificirani za opasne robe	7
Imenovani poštanski operatori	1
Organizacije za održavanje zrakoplova	11 od čega: 9 Part 145 2 Subpart F
Organizacije za održavanje Annex I zrakoplova	2
Organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova	13

Vrsta subjekta	Broj ovlaštenih/certificiranih subjekata
Organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti Annex I zrakoplova	2
Organizacije za osposobljavanje osoba za održavanje zrakoplova	2
Operatori simulatora leta	2
Uređaji za osposobljavanje koji simuliraju let	3 od čega: 1 FFS (H) 1 FNPT II (H) 1 FNPT II (A)
Organizacije za utvrđivanje razine jezične sposobnosti pilota i kontrolora zračnog prometa	2
Ispitivači pilota zrakoplova u skladu s EU propisima	48
Ispitivači pilota zrakoplova u skladu s nacionalnim propisima	15
Organizacije za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti zrakoplovnoga osoblja	2
Zrakoplovno-medicinski ispitivači	20
Ukupno	241 > 3.000 operatora SBZ

Tablica 1: Pregled ovlaštenih/certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja

Realizacija planova nadzora

Planirani nadzor sigurnosti provodio se prema odobrenim godišnjim planovima nadzora za 2019. godinu koji se utvrđuju na razini svakoga odjela/odsjeka u skladu s njegovim djelokrugom.

Sektor je provodio i neplanske (izvanredne) nadzore u slučaju pojave negativnih trendova ili narušavanja prihvatljive razine sigurnosti (temeljem analize sigurnosti koju Sektor kontinuirano provodi ili temeljem zaprimljenih informacija ili prijava o narušavanju sigurnosti iz domene nadležnosti Sektora). Po tom pitanju, za istaknuti je dobru suradnju i koordinaciju s Ministarstvom unutarnjih poslova.

Stupanj realizacije Plana nadzora za 2019. godinu je na visokoj razini i sva obrazloženja za odstupanja su objektivna i utemeljena. Razlika između planiranog i realiziranog broja nadzora je zanemariva što potvrđuje dobro planiranje nadzora kao i planiranje potrebnih resursa za provođenje tih nadzora.

Analizom broja nalaza i razine njihove ozbiljnosti utvrđenih nadzorom u 2019. godini te usporedbom s rezultatima nadzora prethodnih godina može se zaključiti kako nema značajnih promjena u broju i ozbiljnosti nalaza te nema negativnih trendova.

U 2019. godini nastavljen je kontinuirani rast broja operatora koji izvode letačke operacije sustavima bespilotnih zrakoplova.

Realizacija planova nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u 2019. godini u nadležnosti Sektora prikazana je u sljedećoj tablici:

Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja							
Odjel	Područje nadzora / Subjekti nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Odjel letačkih operacija i školstva	Nadzor certificiranih operatora zrakoplova i operatora zrakoplova prema izjavljenoj aktivnosti	23	18	5	78%	5	23
	Nadzor generalne avijacije i operatora zrakoplova koji nisu složeni u nekomercijalnim operacijama	10	10	-	100%	4	14
	Nadzor organizacija uključenih u prijevoz opasnih roba	17	17	-	100%	-	17
	Nadzor operatora SBZ	5	5	-	100%	17	22
	Nadzor osposobljavanja operatora zrakoplova i organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u inozemstvu	10	9	1	90%	1	10
	Nadzor zrakoplovnih priredbi	4	4	-	100%	1	5
	Nadzor odobrenih organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s EU propisima	8	8	-	100%	1	9
	Nadzor odobrenih organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima	17	16	1	94%	3	19
Odjel plovidbenosti	Nadzor Part 145, Part M, Part 147 i FSTD organizacija	49	47	2	96%	14	61
	Nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova (ACAM)	17	17	-	100%	-	17
	Provjera plovidbenosti zrakoplova (ARW)	65	65	-	100%	19	84
	ACAM i Part M u inozemstvu	6	3	3	50%	3	6
Odjel licenciranja	Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova	7	5	2	71%	1	6
	Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova u inozemstvu	4	2	2	50%	14	16
	Nadzor tijela za testiranje razine jezične sposobnosti	2	2	-	100%	-	2

Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja							
Odjel	Područje nadzora / Subjekti nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Odsjek zrakoplovne medicine	Nadzor zrakoplovnih medicinskih centara i zrakoplovno medicinskih ispitivača	6	6	-	100%	13	19
Odsjek SAFA/SACA inspekcija	Pregledi stranih zrakoplova na stajanci zračne luke (RAMP)	133	133	-	100%	23	156
Ukupno Sektor		383	367	16	96%	119	486

Tablica 2: Realizacija plana nadzora u 2019. godini – Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora

Odjel letačkih operacija i školstva

Nadzor certificiranih operatora zrakoplova i operatora zrakoplova prema izjavljenoj aktivnosti

Letačke operacije certificiranih operatora zrakoplova i operatora zrakoplova koji nisu složeni u nekomercijalnim operacijama najrizičnije je područje konvencionalnog zrakoplovstva, kako globalno, tako i u Republici Hrvatskoj. Stoga je veći dio neplaniranih nadzora Odjela bio upravo usmjeren na te operatore zrakoplova. Realizacija plana nadzora obavljala se u skladu s dvogodišnjim ciklusom nadzora operatora i obuhvatila je aktivnosti operatora zrakoplova koje su bile predviđene za nadzor u 2019. godini. Osobit naglasak je bio stavljen na nadzor izvođenja operatorovog programa osposobljavanja i provjera zrakoplovnog osoblja i to poglavito pilota, što Odjel smatra ključnim u postizanju prihvatljive razine sigurnosti odvijanja letačkih operacija.

Određen broj planiranih nadzora certificiranih operatora zrakoplova i operatora zrakoplova prema izjavljenoj aktivnosti nije se mogao izvršiti zbog opravdanih razloga, odnosno zbog toga što su predmetni operatori tijekom 2019. godine obustavili svoje aktivnosti. Međutim, Odjel je u ukupnoj realizaciji i dalje zadržao visok udio uvjetnih nadzora i to tamo gdje je procjenom rizika bila utvrđena potreba za prisutnošću.

Uz gore navedeno, valja istaknuti da je dio uvjetnih nadzora obavljen i u sklopu kooperativnih nadzora dvaju nadležnih tijela, odnosno zajedno sa zrakoplovnim nadležnim tijelom koje je certificiralo inozemnog operatora, što potvrđuje usmjerenost ka ostvarenju strateškog cilja stvaranja i unaprjeđivanja suradnje s domaćim i inozemnim nadležnim tijelima i institucijama, a vezano uz sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa.

Nadzor operatora sustava bespilotnih zrakoplova

Tijekom 2019. godine u potpunosti je izvršen nadzor predviđen planom, te je obavljeno dodatno i 17 uvjetnih nadzora u području sustava bespilotnih zrakoplova. Neplanirani nadzori su provedeni na mjestima okupljanja većeg broja ljudi, gdje je utvrđeno da je rizik od ugrožavanja osoba na zemlji znatno veći.

Ta je grana zrakoplovstva, naime, još uvijek u začecima, njome se bave subjekti koji se sa zrakoplovstvom sreću po prvi puta, pa još uvijek ima nerazumijevanja propisa i uobičajenih zrakoplovnih praksi i postupaka. Stoga je Odjel procijenio da je povećani nadzor u ovom području nužan kako bi se zainteresirana zajednica što brže, lakše

i učinkovitije upoznala s primjenjivim pravilima, a i kako bi se zajamčila sigurnost odvijanja tih letačkih operacija, poglavito sigurnost trećih osoba i njihove imovine.

Uspostavljena je suradnja s Ministarstvom unutarnjih poslova te je uspješno proveden zajednički nadzor za vrijeme održavanja Adventa u Zagrebu. S obzirom na prijave kršenja propisa od strane pilota na daljinu zaprimljene od strane građana te dostavljenih obavijesti od strane Ministarstva unutarnjih poslova, Odjel je i u 2019. godini nastavio s aktivnostima promocije sigurne upotrebe sustava bespilotnih zrakoplova organizirajući radionice za industriju, gostujući na televiziji, te aktivnim objavama na Facebook stranici Agencije.

Osim toga, sredinom 2019. godine puštena je u rad online registracija operatora sustava bespilotnih zrakoplova kojom se znatno olakšao i ubrzao postupak registracije, što je u konačnici rezultiralo velikim brojem novo prijavljenih operatora sustava bespilotnih zrakoplova.

Nadzor generalne avijacije i operatora zrakoplova koji nisu složeni u nekomercijalnim operacijama

U odnosu na prethodne godine, Odjel se pridržavao plana nadzora za 2019. godinu u kojem nije unaprijed određen popis pojedinih aerodroma i registriranih površina na kojima će se nadzori provoditi, već su resursi usmjereni na one lokacije gdje je prisutnost zrakoplovnih inspektora bila najpotrebnija, ovisno o intenzitetu letačkih operacija te prijavama i izvješćima o ugrožavanju sigurnosti letačkih operacija. Pritom je uzet u obzir i uvjetni nadzor letačkih i padobranskih aktivnosti poput zrakoplovnih priredbi i letačkih/padobranskih dana.

Redovni nadzori predviđeni planom za 2019. godinu realizirani su u cijelosti odnosno, deset nadzora pri čemu su obavljena i četiri uvjetna nadzora. Nadzori su izvršeni na devet različitih lokacija.

Nadzor operatora zrakoplova i organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u inozemstvu

Temeljem rezultata prethodnog ciklusa nadzora i složenosti operatora, Odjel je nadzor provodio u skladu s godišnjim planom nadzora za 2019. godinu te je izvršeno devet od planiranih deset nadzora operatora zrakoplova i organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u inozemstvu. Jedan nadzor osposobljavanja i provjere u inozemstvu opravdano je neizvršen jer je operator prestao s radom.

Nadzor zrakoplovnih priredbi

U skladu s planom obavljeno je pet nadzora nad organizacijom i provedbom zrakoplovnih priredbi. Pritom se potvrdila učinkovitost u implementaciji Pravilnika o zrakoplovnim priredbama koji je stupio na snagu 2018. godine, a koji u obzir uzima kompleksnost i vrstu zrakoplovne priredbe i kojem su temelj "performance based" i „risk based" principi. Uočena su značajna administrativna rasterećenja, kako za organizatore, tako i za Agenciju.

Temeljem ostvarenih pozitivnih rezultata, nastavilo se s istovremenim provođenjem nadzora zrakoplovnih priredbi i nadzora izvođenja nekomercijalnih operacija zrakoplova, čime se na učinkovit način osigurao istovremeni nadzor sigurnosti u više zrakoplovnih područja.

Nadzor organizacija uključenih u prijevoz opasnih roba

Nadzor prijevoza opasnih roba kod operatora zrakoplova, koji u skladu s posebnim odobrenjem iz Uredbe (EU) br. 965/2012 smiju prevoziti opasnu robu, obavljen je u okviru utvrđenog plana nadzora certificiranih operatora zrakoplova. Plan nadzora nad ostalim subjektima, koji su temeljem Pravilnika o uvjetima i načinu prijevozu opasnih roba zrakom certificirani za pojedine aktivnosti u prijevozu opasnih roba zrakom, obavljen je u cijelosti u skladu s planom, uključujući i određen broj nenajavljenih nadzora pošiljaka s opasnom robom.

Nadzor organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova u skladu s EU propisima

Tijekom 2019. godine provedena je revizija plana te je obvezni plan nadzora organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova (ATO) koji se nadziru po EU propisima povećan sa 7 na 8 nadzora. Plan je izvršen u potpunosti. Dodatno, izvršen je jedan uvjetni nadzor.

Budući da je izmjena Uredbe (EU) br. 1178/2011 omogućila organizacijama da za osposobljavanje pilota do određene razine pilotske dozvole takvu aktivnost mogu obavljati samo uz izjavu (DTO), dakle ne uz ATO certifikat, Odjel je za potrebe eventualnog nadzora takvih organizacija godišnjim planom rada predvidio četiri uvjetna nadzora za ovo područje. Kako tijekom 2019. godine Izjavu nije podnijela niti jedna organizacija, takvi uvjetni nadzori nisu bili realizirani.

Nadzor odobrenih organizacija za osposobljavanje pilota zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima

U 2019. godini Odjel je obavio 16 nadzora nad organizacijama za osposobljavanje pilota zrakoplova i padobranaca, a koji se nadziru po nacionalnim propisima. Jedan nadzor se nije mogao obaviti iz opravdanih razloga jer je organizacija prestala s radom. Isto tako, obavljena su dodatno tri uvjetna nadzora od čega se dva odnose na certifikacijski nadzor novih organizacija za osposobljavanje pilota sportsko rekreativnih zrakoplova i pilota balona.

Uspostavljena je i posebna e-mail adresa na koju se Odjelu mogu obraćati predmetni zrakoplovni subjekti, a sa svrhom lakše i sveobuhvatne komunikaciji sa zajednicom te bržeg rješavanja eventualnih nejasnoća u primjeni zrakoplovnih propisa.

Odjel plovidbenosti

Nadzor Part 145, Part M, Part 147 i FSTD organizacija

Planirani nadzor ovlaštenih Part M, Part 145, Part 147 i FSTD organizacija ostvaren je 100% u odnosu na plan. Opravdano su neizvršena dva nadzora Part M organizacija zbog njihova odustajanja od certifikata i daljnjeg djelovanja. Dodatno je planirano ukupno 10 uvjetnih nadzora koji ovise isključivo o zahtjevima stranaka, a vezani su za nadzore koji su predviđeni za eventualno certificiranje i nadzor novih ovlaštenih organizacija ili temeljem promjena u strukturi postojećih organizacija, uslijed uočenih negativnih trendova ili temeljem prijava o ugrožavanju sigurnosti a u svrhu osiguranja dovoljnog resursa inspektora potrebnih za izvršenje tih nadzora.

U 2019. godini izvršeno je svih 10 uvjetnih nadzora od čega je šest bilo u funkciji inicijalne certifikacije novih organizacija, tri su se odnosila na izvanredne inspekcijske nadzore postojećih organizacija uslijed uočenih negativnih trendova i jedan temeljem promjene odgovornih osoba u organizaciji. Godišnjim planom nadzora obuhvaćene su sve ovlaštene organizacije (Part 145, Part M, Annex I, Part 147 i FSTD) najmanje jedanput u kalendarskoj godini, i to u cijelosti nad njenim aktivnostima u sklopu odobrenih ovlaštenja ili putem nenajavljenih fokusiranih nadzora koji se baziraju na temelju procjene rizika koji bi mogli imati utjecaj na sigurnost ili je nadzor obavljen nakon evaluacije Odjela temeljem uočenih negativnih trendova i postojanja sumnje da je narušena sigurnost u obavljanju poslova organizacije.

Procjena rizika bazira se na nepravilnostima utvrđenim tijekom prijašnjih nadzora pojedine organizacije, njene kompleksnosti i „zrelosti“, broju različitih tipova zrakoplova u odobrenim ovlaštenjima organizacije, učestalosti promjena odgovornih osoba unutar organizacije, značajnom povećanju ili smanjenju količine posla, uvođenju novih tipova zrakoplova, odlasku dugogodišnjih zaposlenika, prijemu novih zaposlenika te financijskoj stabilnosti organizacije.

Tijekom 2019. godine dvije ovlaštene Part M organizacije odustale su od odobrenja.

Nadzor kontinuirane plovidbenosti zrakoplova (ACAM)

Planirani broj od 17 nadzora kontinuirane plovidbenosti (ACAM) zrakoplova u 2019. godini u skladu s međunarodnim standardima i primjenjivim zahtjevima realiziran je 100%. Od tog broja, u odnosu na pojedinačne zrakoplove odabrane prema njihovim registracijama, opravdano nije izvršen nadzor nad šest zrakoplova od čega su, tri bila neplovidbena, a tri ispisana iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova. U svrhu izvršenja plana nadzora izvršen je nadzor nad šest „zamjenskih“ zrakoplova koji su odabrani na način da su istovjetni ili slični u odnosu na kompleksnost izvorno planiranih.

Svih 17 obavljenih ACAM pregleda zrakoplova obavljeno je tijekom radova održavanja („In depth inspection“).

Provjera plovidbenosti zrakoplova

Provjera plovidbenosti zrakoplova provodi se na zahtjev stranke pa se takvi nadzori ne planiraju iz razloga što njihova realizacija isključivo ovisi o tome hoće li vlasnici/operatori podnijeti zahtjev za provjeru plovidbenosti svojeg zrakoplova Agenciji ili ne tako da se isti tretiraju isključivo kao uvjetni nadzori.

Tijekom 2019. godine izvršeno je ukupno 84 pregleda zrakoplova za utvrđivanje njihove plovidbenosti koji su obavljeni na zahtjev vlasnika/operatora zrakoplova što je približno jednak broj pregleda zrakoplova u odnosu na 2018. godinu kada je provedeno 86 pregleda zrakoplova.

ACAM i Part M u inozemstvu

U 2019. godini, u svrhu nadzora nad relevantnim brojem zrakoplova u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova, a temeljem činjenice što pojedini vlasnici zrakoplova radove održavanja zrakoplova obavljaju u inozemstvu, izvršen je jedan od četiri planirana inozemna nadzora kontinuirane plovidbenosti zrakoplova (ACAM). Preostala tri nadzora nisu izvršena zbog toga što dva zrakoplova nisu bila plovidbena pa nije bilo razloga za nadzor, a jedan od je ispisan iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova pa Agencija više nije nadležna za nadzor plovidbenosti, te i opravdano nadzori nisu mogli biti izvršeni.

U 2019. godini izvršena su dva planirana inozemna nadzora, jedan vezan za organizaciju za vođenje kontinuirane plovidbenosti (Part M), a drugi je vezan za linijsku stanicu organizacije za održavanje zrakoplova, što je i izvršeno.

Dodatno su izvršena tri neplanirana nadzora organizacija u inozemstvu, prihvaćanje dvije organizacije za održavanje Annex I zrakoplova (nacionalnih zrakoplova) u Srbiji i Mađarskoj i nadzor odobrene lokacije u Maleziji za teorijsko i praktično osposobljavanje mehaničara novocertificirane Part 147 organizacije za osposobljavanje. Ti nadzori nisu imali utjecaja na planirane resurse zrakoplovnih inspektora za 2019. godinu.

Svi nadzori realizirani su u skladu s međunarodnim standardima i primjenjivim zahtjevima.

Odjel licenciranja

U 2019. godini Odjel licenciranja je kontinuirano provodio nadzor ispitivača pilota, organizacija za testiranje razine jezične sposobnosti pilota i kontrolora zračnog prometa. Odsjek zrakoplovne medicine (ustrojstvena jedinica unutar Odjela) kontinuirano je provodio nadzor zrakoplovno-medicinskih centara (AeMC) i zrakoplovno-medicinskih ispitivača (AME). Tijekom 2019. godine nastavljen je projekt unaprjeđenja rada i standardizacije postupanja zrakoplovnih inspektora koji obavljaju nadzor ispitivača. Navedne mjere provode se unutar Odjela letačkih operacija i školstva uz podršku Odjela.

Uz navedeno, u prosincu 2019. godine proveden je godišnji tečaj osvježavanja znanja za ispitivače pilota zrakoplova, s ciljem standardizacije rada ispitivača certificiranih od strane Agencije.

Radionica se sastojala od teorijskog i praktičnog dijela. U teorijskom dijelu obrađene su bitne regulatorne promjene, kao i nadolazeće nove tehnike osposobljavanja i ispitivanja pilota zrakoplova. U svrhu provođenja praktičnih vježbi za tečaj su korištene povratne informacije zrakoplovnih inspektora s provedenih nadzora te su se vježbe provodene tijekom tečaja bazirale na tim primjedbama, a sve kako bi se polaznicima na praktičnim primjerima skrenula pozornost na najčešće nesukladnosti u njihovom radu. U tu svrhu odjeli će tijekom 2020. godine nastaviti rad na standardizaciji ispitivača i njihovom unaprijeđivanju kako bi se povećala sigurnost zračnog prometa.

Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova

Nadzor ovlaštenih ispitivača certificiranih od strane Agencije koji se provodi na teritoriju Republike Hrvatske zbog opravdanih razloga ostvaren je sa 71%. Naime, nadzor ispitivača se može provesti isključivo tijekom praktične provjere za stjecanje, produljenje ili obnavljanje dozvole ili ovlaštenja te realizacija ovisi isključivo o provjerama koje ispitivači provode s pilotima te terminima u kojima se provjere obavljaju, a koje se često određuju ad-hoc, neposredno prije provođenja provjere. Tako je od planiranih sedam nadzora, provedeno njih pet. Nadzor nad dva ispitivača nije realiziran iz razloga što ispitivači nisu imali planiranih provjera u 2019. godini tijekom kojih bi im se nadzor mogao izvršiti. Uz navedeno, obavljen je jedan neplanirani nadzor, tako da je tijekom 2019. godine izvršeno ukupno šest nadzora ovlaštenih ispitivača u Republici Hrvatskoj.

Nadzor ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova u inozemstvu

Nadzor ispitivača pilota zrakoplova u inozemstvu zbog opravdanih razloga ostvaren je sa 50%. Nadzor nad dva ispitivača nije realiziran iz razloga što ispitivači nisu imali planiranih provjera u 2019. godini.

Uz planirane nadzore, obavljeno je i 14 neplaniranih nadzora, od čega četiri u svrhu stjecanja certifikata ispitivača te 10t u svrhu produljenja certifikata ispitivača tako da je ukupno tijekom 2019. godine izvršeno 16 nadzora ovlaštenih ispitivača pilota zrakoplova u inozemstvu.

Nadzor tijela za testiranje razine jezične sposobnosti (LPAB)

Odjel je u 2019. godini provodio kontinuirani nadzor tijela za testiranje razine jezične sposobnosti (LPAB) te je obavio dva nadzora, čime je plan realiziran u potpunosti.

Odsjek zrakoplovne medicine

Nadzor zrakoplovno-medicinskih centara i zrakoplovno medicinskih ispitivača

Odsjek je u 2019. provodio kontinuirani nadzor zrakoplovno-medicinskih centara (AeMC) i zrakoplovno medicinskih ispitivača (AME). Plan nadzora je realiziran u potpunosti. Odrađeno je svih šest planiranih nadzora, od čega su dva nadzora provedena nad medicinsko-zrakoplovnim centrima, a četiri nad zrakoplovno-medicinskim ispitivačima. Dodatno je obavljeno 13 neplaniranih nadzora. Četiri nadzora su obavljena u svrhu certificiranja novih zrakoplovno-medicinskih ispitivača. Analizom rezultata nadzora nisu utvrđena značajna odstupanja u primjeni propisanih zahtjeva.

Odsjek SAFA/SACA inspekcija

Pregledi stranih zrakoplova na stajanci zračne luke (RAMP)

Odsjek SAFA/SACA inspekcija, u cilju procjene sigurnosti inozemnih operatora zrakoplova koji slijeću/uzlijeću sa međunarodnih zračnih luka u Republici Hrvatskoj, obavlja poslove nadzora sigurnosti tih operatora putem planiranih i "ad-hoc" inspeksijskih pregleda na stajanci zračne luke (tzv. RAMP inspekcija).

Inspekcijski pregledi obavljaju se u skladu sa zahtjevima dijela ARO.RAMP Uredbe (EU) br. 965/2012. Prilikom planiranja RAMP inspekcija, težište se stavlja na sljedeće parametre i zahtjeve:

- osiguranje dostatnih resursa za provođenje RAMP inspekcija operatora i zrakoplova s EASA Liste prioritizacije SAFA inspekcija zrakoplova i operatora u okviru EU SAFA programa i putem redovite EASA SAFA analize koju objavljuje EASA;
- osiguranje dostatnih resursa za provođenje RAMP inspekcija sumnjivih zrakoplova u skladu s analizom i procjenom rizika koju provodi odsjek SAFA/SACA;
- fokus planiranja RAMP inspekcijskog nadzora je na provođenju RAMP inspekcija u ljetnim mjesecima i vikendima na međunarodnim zračnim lukama uz obalu i na otocima;
- ispunjavanje zadanog godišnjeg broja pregleda inozemnih operatora;
- ostvariti što veći uzorak operatora i zrakoplova koji slijeću na međunarodne zračne luke u RH;
- RAMP inspekcijama obuhvatiti sve međunarodne zračne luke u RH;
- provedbu RAMP inspekcija koordinirati s Odjelom letačkih operacija i Odjelom plovidbenosti.

Godišnji plan RAMP inspekcija nad inozemnim operatorima u 2019. godini temeljio se na proračunskoj metodologiji definiranoj Uredbom (EU) 965/2012 i gore navedenim smjernicama. Uzimajući u obzir broj operatora, vrstu operacija koje obavljaju, broj njihovih slijetanja na međunarodne zračne luke u Republici Hrvatskoj u zadnjih 12 mjeseci kao i sigurnosne rizike koji iz navedenoga proizlaze te primjenom propisane metodologije, za 2019. godinu bilo je potrebno provesti 133 RAMP inspekcijska nadzora na osam međunarodnih zračnih luka u Republici Hrvatskoj.

Planirani broj nadzora realiziran je u potpunosti, a dodatno su obavljena i 23 neplanirana (izvanredna) nadzora temeljem posebnih poruka upozorenja kojima EASA skreće pozornost na sumnjive operatore zrakoplova, kao i inozemnih operatora generalnog zrakoplovstva koji prvi puta slijeću na međunarodne zračne luke u Republici Hrvatskoj.

Ukupno je tijekom 2019. godine obavljeno 156 RAMP inspekcija na zračnim lukama u Republici Hrvatskoj. RAMP inspekcije su planirane i realizirane uglavnom tijekom ljetnog razdoblja kada je i najveći intenzitet operiranja inozemnih operatora na zračnim lukama u Republici Hrvatskoj. Inspekcije su provedene kroz 26 izlaska na teren višečlanih timova (dva do tri člana u timu) pri čemu svaki izlazak u prosjeku traje četiri do pet dana, a uključuje i vikende.

Tijekom RAMP inspekcija obavljenih u 2019. godini, utvrđeno je ukupno 45 nesukladnosti na zrakoplovima, od čega je:

- 18 imalo mali utjecaj na sigurnost (Cat. 1 nesukladnost),
- 16 imalo značajni utjecaj na sigurnost (Cat. 2 nesukladnost),
- 1 imao veliki utjecaj na sigurnost i rezultiralo je prizemljenjem zrakoplova do otklanjanja nesukladnosti (Cat. 3), a
- 10 nije imalo direktnog utjecaja na sigurnost, već se radilo o općim napomenama (Cat. G).

Tijekom 2019. godine jedan SAFA/SACA inspektor sudjelovao je u radu EASA radne grupe za alkotestiranje članova letačke posade. Grupa je formirana s namjerom analize moguće problematike vezane za alkotestiranje članova letačke posade i razvoja procedura. Rezultat rada grupe su izrađeni nacrt izmjene Priručnika za Ramp inspekcije s dodanim poglavljem o alkotestiranju tijekom Ramp inspekcija i nacrt izmjene Inspekcijskih instrukcija kategorizacije nalaza prilikom Ramp inspekcija, a sve vezano za alkotestiranje članova letačke posade.

3.1.1.2 Provedba nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u nadležnosti Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom je obavljao poslove kontinuiranog nadzora udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane aerodroma, pružatelja zemaljskih usluga te ovlaštenih organizacija za stručno osposobljavanje za obavljanje poslova od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu, te poslove kontinuiranog nadzora udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane pružatelja usluga u zračnoj plovidbi i organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa.

Odjel aerodroma provodio je nadzore u područjima kontrole i dokumentiranosti podataka objavljenih u Zborniku zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske (AIP), implementacije Uredbe Komisije (EU) br. 73/2010 od 26. siječnja 2010. o utvrđivanju zahtjeva o kvaliteti zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija za jedinstveno europsko nebo (SL L 23, 27.1.2010.) na zračnim lukama, implementacije Uredbe Komisije (EU) br. 139/2014 od 12. veljače 2014. o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s aerodromima (SL L 44, 14.2.2014.) (dalje u tekstu: Uredba 139/2014), kretanje i zadržavanje životinja na području aerodroma, kontrolu postupaka nadzora izgradnje oko aerodroma te kontrolu postupaka pri rekonstrukciji i gradnji na području aerodroma, aerodromske karte (*aerodrome chart, parking/docking chart, obstacle chart*), kontrolu vizualnih sredstava za navigaciju, kontrolu ispravnosti i kvalitetu sustava održavanja infrastrukture aerodroma, posebice operativne površine (stajanke i manevarske površine) s pripadajućim uređajima i sredstvima, kontrolu spasilačko-vatrogasne zaštite na aerodromu te provjeru vremena reagiranja i operativnih postupaka SVS-a, upravljanje postupcima na stajanci i kretanja vozila na operativnoj površini, kontrolu redovitosti i kvalitete održavanja vozila, sredstava i druge opreme koja se koristi u procesima prihvata i otpreme i spasilačko-vatrogasnoj službi, kontrolu osposobljenosti djelatnika pružatelja zemaljskih usluga, spasilačko-vatrogasne službe te održavanja, organizaciju i provedbu te dokumentiranost pojedinih procesa u prihvatu i otpremi zrakoplova, putnika, prtljage i tereta, kontrolu sadržaja, te ažuriranja i primjene aerodromskog priručnika, stupanj implementacije i primjene sustava upravljanja sigurnošću te nadzore u svrhu verifikacije implementacije korektivnih i preventivnih mjera.

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom provodio je nadzor nad pružateljem usluga u zračnoj plovidbi - Hrvatskom kontrolom zračne plovidbe d.o.o. koja je jedina certificirana za pružanje usluga u zračnoj plovidbi u Republici Hrvatskoj, temeljem Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 1035/2011 od 17. listopada 2011. o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružanje usluga u zračnoj plovidbi (SL L 271, 18.10.2011.) (dalje u tekstu: Uredba 1035/2011). Odjel je u 2019. godini provodio nadzor nad:

- Operativnim uslugama u zračnom prometu (ATS),
- Uslugama komunikacije navigacije i nadzora (CNS),
- Uslugama zrakoplovne meteorologije (MET),
- Uslugama zrakoplovnog informiranja (AIS),
- Upravljanjem zračnim prometom (ASM),
- Upravljanjem protokom zračnog prometa (ATFM), i
- Oblikovanjem i utvrđivanjem načina, postupaka i drugih uvjeta za sigurno uzlijetanje i slijetanje zrakoplova na kontrolirani aerodrom (PANS OPS).

Težište nadzora u 2019. godini je bilo usmjereno na sustav upravljanja sigurnošću, sustav upravljanja kvalitetom, zahtjeve za analizu rizika i mjere ublažavanja rizika vezanih za promjene, tehničku i operativnu stručnost i sposobnost te usklađenost radnih metoda i operativnih postupaka s ICAO Annex-ima što je utvrđenom temeljem napravljene analize rizika. U 2019. je završio dvogodišnji ciklus provjere udovoljavanja pružatelja usluga u zračnoj plovidbi zajedničkim zahtjevima prema Uredbama (EU) 1034/2011 i (EU) 1035/2011.

Odjel je u 2019. godini proveo redovite nadzore dvije organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa prema Uredbi Komisije (EU) 2015/340, čiji ciklus je u tijeku, a završava u 2020. godini.

Krajem 2019. godine, u djelokrugu rada Sektora bilo je ukupno 69 certificiranih subjekata, kako slijedi u pregledu:

Vrsta subjekta	Broj certificiranih subjekata
Aerodromi sa svjedodžbom aerodroma	9
Aerodromi s odobrenjem za uporabu aerodroma	26 (10 aerodroma na vodi)
Helidromi s odobrenjem za uporabu	2
Organizacije za stručno osposobljavanje za obavljanje poslova od značaja za sigurnost zračnog prometa na aerodromu	9
Organizacije za pružanje zemaljskih usluga	20
Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi	1 od čega: Sjedište Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. Podružnica Zagreb/Lučko Podružnica Split/Brač Podružnica Dubrovnik Podružnica Zadar Podružnica Osijek Podružnica Pula* Podružnica Rijeka* Podružnica Lošinj* * U drugoj polovici 2019. godine, podružnice su objedinjene u „Podružnicu Istra-Kvarner“
Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa	2
Ukupno	69

Tablica 3: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Sektora aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Odjel aerodroma registrira površine za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova u skladu s člankom 18.b Zakona i ASO 2019-001-rev.0, te je krajem 2019. godine u evidenciji bilo 9 takvih površina.

Realizacija planova nadzora

Planirani nadzor sigurnosti provodio se prema odobrenim godišnjim planovima nadzora za 2019. godinu, te reviziji istog, koji se utvrđuju na razini svakog odjela u skladu s njegovim djelokrugom.

Stupanj realizacije Plana nadzora za 2019. godinu je na visokoj razini i sva obrazloženja za odstupanja su objektivna i utemeljena. Razlika između planiranog i realiziranog broja nadzora je zanemariva što potvrđuje dobro planiranje nadzora kao i potrebnih resursa za provođenje tih nadzora, unatoč problemu s nedostatkom zrakoplovnih inspektora, koji je bio nadomješten kroz suradnju sa slovenskim zrakoplovnim vlastima.

Manja realizacija nadzora pružatelja zemaljskih usluga je uvjetovana činjenicom da novi subjekti u 2019. godini nisu započeli s radom, te planirani nadzori nisu mogli biti provedeni.

Analizom broja nalaza i razine njihove ozbiljnosti utvrđenih nadzorom u 2019. godini te usporedbom s rezultatima nadzora prijašnjih godina može se zaključiti kako nema nekih značajnijih promjena u broju i ozbiljnosti nalaza te nema negativnih trendova.

Realizacija planova nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa u 2019. godini u nadležnosti Sektora prikazana je u sljedećoj tablici:

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom							
Odjel	Područje nadzora / Subjekti nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Odjel aerodroma	Operatori aerodroma koji posjeduju Svjedodžbu aerodroma	9	9	-	100%	-	9
	Operatori aerodroma koji posjeduju Odobrenje za uporabu aerodroma	6	6	-	100%	1	7
	Organizacije za stručno osposobljavanje	4	4	-	100%	1	5
	Pružatelji zemaljskih usluga	15	11	4	73%	1	12
Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	HKZP Sjedište	3	3	-	100%	1	4
	Podružnica HKZP - Dubrovnik	2	2	-	100%	-	2
	Podružnica HKZP - Lošinj	2	2	-	100%	-	2
	Podružnica HKZP - Osijek	2	1	1	50%	-	1
	Podružnica HKZP - Pula	2	2	-	100%	-	2
	Podružnica HKZP - Rijeka	2	2	-	100%	-	2
	Podružnica HKZP – Split/Brač	2	2	-	100%	-	2
	Podružnica HKZP - Zadar	2	2	-	100%	-	2
	Podružnica HKZP - Zagreb	1	1	-	100%	-	1

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom							
Odjel	Područje nadzora / Subjekti nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
	Nadzor promjena	6	5	1	83%	3	8
	Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa (HKZP)	1	1	-	100%	3	4
Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa (HUSK)	2	2	-	100%	-	2
Ukupno Sektor		61	55	6	90%	10	65

Tablica 4: Realizacija plana nadzora u 2019. godini – Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora

Odjel aerodroma

Nadzor operatora aerodroma koji posjeduju Svjedodžbu aerodroma

Plan nadzora operatora aerodroma koji posjeduju Svjedodžbu aerodroma ostvaren je u potpunosti. U 2019. godini završen je prvi ciklus nadzora operatora aerodroma koji posjeduju EASA Svjedodžbu (Svjedodžba aerodroma izdana u skladu s Uredbom EU br. 139/2014). Iako su u inicijalnom planu nadzora za 2019. godinu planirana po dva nadzora na zračnim lukama s EASA Svjedodžbom, cijeli sadržaj nadzora obavljen je kroz jedan nadzor svakog operatora aerodroma te je u skladu s time napravljena revizija plana nadzora.

Obzirom na obim trećeg dijela prvog ciklusa nadzora, revizija plana nadzora napravljena je u svrhu racionalnog i optimalnog iskorištenja resursa Odjela, a da pri tome nije ugrožen ciklus obavljanja nadzora. Dva nadzora provedena su na Zračnoj luci Dubrovnik obzirom na završetak projekta rekonstrukcije i dogradnje operativnih površina.

Nadzor operatora aerodroma koji posjeduju Odobrenje za uporabu aerodroma

Nadzor operatora aerodroma koji posjeduju Odobrenje za uporabu aerodroma ostvaren je u cijelosti. Uz već postojeće operatore aerodroma koji posjeduju Odobrenje za uporabu aerodroma u 2019. godini Agencija je izdala Odobrenje za uporabu aerodroma operatoru aerodroma Bratina Zagreb, PAN AVIA d.o.o. te je nad istim proveden nadzor. Plan nadzora obuhvaćao je i nadzor dva helidroma, Dubovnik (lipanj) i Firule (rujan). U rujnu 2019. godine, na zahtjev operatora helidroma Dubrovnik, ZL Dubrovnik, ukinuto je odobrenje za uporabu helidroma Dubrovnik.

Nadzor organizacija za stručno osposobljavanje

Plan nadzora organizacija za stručno osposobljavanje je ostvaren u potpunosti. Novih zahtjeva za izdavanje odobrenja za organizaciju za stručno osposobljavanje u 2019. godini nije bilo te stoga jedan uvjetno planirani nadzor nije izvršen.

Nadzor pružatelja zemaljskih usluga

Nadzor pružatelja zemaljskih usluga ostvaren je sa 73%. Razlog tomu je što su u planu nadzora za 2019. godinu planirana tri nadzora pružatelja zemaljskih usluga Goldair RCR na zračnim lukama Split, Dubrovnik i Zagreb, ali isti nije započeo s radom. Isto tako, planiran je nadzor pružatelja zemaljskih usluga OMV na zračnoj luci Zagreb koji također nije započeo sa radom. Uz prethodno navedena četiri nerelaizirana nadzora uvjetno je planiran nadzor novog pružatelja zemaljskih usluga, međutim u 2019. godini nije bilo novih pružatelja zemaljskih usluga koji su započeli s radom.

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Realizacija nadzora prema područjima nadzora

Planovi nadzora operativnih usluga u zračnom prometu (ATS), nadzora usluga zrakoplovnog informiranja (AIS), nadzora usluga zrakoplovne meteorologije (MET) i nadzora usluga komunikacije, navigacije i nadzora (CNS) u potpunosti su obavljeni.

Nadzor prema područjima nadzora usklađen je s konceptom analize rizika koja se provodi na dvije razine:

1. analiza rizika za izradu godišnjeg programa nadzora – analiza koja ima za svrhu identificirati koja funkcionalna područja nadzirane organizacije moraju biti predmetom nadzora što uključuje operativne usluge u zračnom prometu (ATS), usluge zrakoplovnog informiranja (AIS), usluge zrakoplovne meteorologije (MET) te usluge komunikacije, navigacije i nadzora (CNS), odnosno funkcije upravljanje zračnim prostorom (ASM), protokom zračnog prometa (ATFM), oblikovanje i utvrđivanje načina, postupaka i drugih uvjeta za sigurno uzlijetanje i slijetanje zrakoplova na kontrolirani aerodrom (PANS OPS) te organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa. Rezultat analize je minimalan broj nadzora po području nadzora.
2. analiza rizika u svrhu identifikacije cilja i opsega nadzora - analiza koja ima za svrhu prilagoditi cilj i opseg nadzora prije obavljanja planiranog nadzora uzimajući u obzir sve do tada prikupljene činjenice (događaje vezane za sigurnost, prethodna izvješća s nadzora, nesukladnosti koje se odnose na područje koje je predmetom nadzora, promjene vezane za sigurnost, informacije o mogućim nesukladnostima te izmjene propisa koje se odnose na područje koje je predmetom nadzora).

Nadzor HKZP sjedišta

Nenajavljeni nadzor HKZP sjedišta nije izvršen zbog dodatnih nadzora promjena vezanih za sigurnost koja su provedena uz redoviti nadzor. Također, jedan uvjetni nadzor HKZP sjedišta planiran je uz uvjet zaprimanja zahtjeva za izdavanje Svjedodžbe pružatelja aerodromskih letnih informacija (AFIS), međutim s obzirom da to nije bio slučaj, isti nije niti izvršen. Planirani broj nadzora podružnica HKZP – Zagreb/Lučko, Dubrovnik, Lošinj, Pula, Rijeka, Split/Brač i Zadar u potpunosti je realiziran.

Podružnice HKZP – Osijek

Planirana su dva nadzora za kraj kalendarske godine u područjima ATS, CNS, MET, AIS, ASM/ATFM. Uslijed aktivnosti vezanih za certifikaciju pružatelja usluga za funkcije ATFM i ASM ova dva nadzora su objedinjena u jedan koji je odrađen u područjima ATS, AIS i ASM/ATFM, budući da je područje CNS i MET bilo obuhvaćeno prilikom nadzora sukladnosti implementacije uvođenja sustava za instrumentalno slijetanje za smjer RWY11 na Zračnoj luci Osijek.

Nadzor promjena vezanih za sigurnost

Plan nadzora promjena vezanih za sigurnost nije u potpunosti realiziran uslijed prolongacije implementacije pojedinih promjena. Uz obavijesti koje je Odjel zaprimio od strane pružatelja usluga u zračnoj plovidbi (HKZP) o promjenama koje sukladno zahtjevima Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 1034/2011 od 17. listopada 2011. o nadzoru sigurnosti u upravljanju zračnim prometom i uslugama u zračnoj plovidbi (SL L 271, 18.10.2011.) moraju biti predmetom nadzora, obavljen je nadzor pet promjena. Dvije promjene nisu bile predmetom nadzora jer se kasni s implementacijom. To su:

1. uvođenje novog Mode S radara na lokaciji Konavle;
2. uvođenje novog načina rada vezanog za zrakoplovno informiranje (AIS);

Promjene koje su bile predmetom nadzora su:

- uvođenje novih postupaka RNAV 1 u TMA Zagreb, RNAV 1 u TMA Osijek;
- uvođenje promjene vezane za preuzimanje kontrole zračnog prostora u zračnom prostoru BiH od strane BHANSA-e od FL325 do FL660;
- uvođenje novih A/G centara na lokacijama Japetić, Sljeme, Kozjak, Valtura, V.Mlaka/Mičevac, Čiovo, TWR Pula, TWR Split, TWR Osijek, TWR Lošinj and TWR Brač i uspostavljanje novog centra (VHF/UHF) na sjevernom Jadranu;
- uvođenje sustava za instrumentalno slijetanje za smjer RWY11 na Zračnoj luci Osijek;
- implementacija instrumentalnih letnih postupaka van otvorenosti ATS službe.

Organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa HUSK

Planirani broj nadzora je u potpunosti realiziran.

Obavljen je planirani redoviti godišnji nadzor organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa i Hrvatskog učilišnog središta za kontrolu zračnog prometa (HUSK) u svrhu provjere kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima Uredbe 2015/340 te nadzor standarda osposobljavanja, (*Monitoring of training standards*) sukladno zahtjevu ATCO.AR.C.005.

Tijekom 2019. godine odobreno je:

- tri nova tečaja osposobljavanja za konverziju;
- četiri nova tečaja osposobljavanja;
- dvije izmjene tečajeva osposobljavanja;
- dvije izmjene plana osposobljavanja (Plan osposobljavanja za lokaciju s pripadajućim tečajevima osposobljavanja i Plan kontinuiranog osposobljavanja);
- dvije izmjene Sheme stručnosti za lokaciju;
- jedna izmjena procedure za promjene koje ne zahtijevaju odobrenje HACZ-a;
- tri promjene u organizaciji za osposobljavanje koje se odnose na novu prostoriju za osposobljavanje, promjenu opsega aktivnosti i promjenu voditelja organizacije za osposobljavanje te promjenu politike sigurnosti.

Koncept nadzora prema nadziranim cjelinama

Godišnji sveobuhvatni nadzor udovoljavanja zajedničkim zahtjevima podijeljen je u dva dijela kako je i planirano Godišnjim programom nadzora za 2019. Radi usklađivanja sa sezonskim opterećenjem pružatelja usluga te raspoloživim resursima, proljetni nadzor je obavljen u razdoblju od 15. do 18. travnja 2019. godine, u trajanju od 4 dana, za nadzor općih zahtjeva, zahtjeva za sustav upravljanja sigurnošću i izvješćivanje o događajima povezanim sa sigurnošću, usluga ATS, AIS i CNS te ostalih primjenjivih Uredbi.

Drugi dio godišnjeg sveobuhvatnog nadzora obavljen je na jesen i to u razdoblju od 28. do 30. listopada 2019. godine, u trajanju od tri dana: za nadzor općih zahtjeva, usluge ATS i AIS, funkcije ASM, ATFM i PANS OPS te ostale primjenjive Uredbe.

U skladu s Godišnjim programom nadzora, dva godišnja sveobuhvatna nadzora su nadopunjena u lipnju, srpnju, rujnu, listopadu, studenom i prosincu kraćim komplementarnim nadzorima izdvojenih lokacija/podružnica HKZP-a.

3.1.1.3 Provedba nadzora zaštite civilnog zračnog prometa u nadležnosti Ureda zaštite zračnog prometa

Ured zaštite zračnog prometa obavljao je poslove nadzora zaštite civilnog zračnog prometa u skladu s odredbama Zakona, Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4 i Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 2.

Nadzor zaštite primarno se temelji, pored aktivnosti u područjima zakonodavstva, dokumentacije, organizacije i osposobljavanja, na mjerama kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa te institutima i ovlastima određenim Uredbom Komisije (EU) br. 18/2010 od 8. siječnja 2010. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća u vezi sa specifikacijama za nacionalne programe kontrole kvalitete u području zaštite civilnog zračnog prometa (SL L 7, 12.1.2010.) (dalje u tekstu: Uredba 18/2010) i člankom 133. Zakona. Mjere kontrole kvalitete na nacionalnoj razini određene su Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 2. U cilju osiguranja implementacije, učinkovitosti i održivosti zahtjeva određenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa propisane su mjere kontrole kvalitete od kojih su sljedeće preventivnog karaktera i naročito relevantne za funkciju nadzora:

1. Audit zaštite,
2. Inspekcija zaštite,
3. Test zaštite, i
4. Prosudba zaštite.

Tijekom 2019. godine u djelokrugu rada Ureda bilo je ukupno 70 certificiranih subjekata, kako slijedi u pregledu:

Vrsta subjekta	Broj certificiranih subjekata
Operatori aerodroma	34 od čega: 9 - Uredba 300/2008 25 - Uredba 1254/2009
Operatori zrakoplova	9 od čega: 2 - Uredba 300/2008 7 - NPZCZP
Ostali subjekti	27 od čega: 9 – teret i pošta Uredba 300/2008 1 – pružatelj usluga u zračnoj plovidbi 4 – pružatelj usluga određenih mjera zaštite 13 – osposobljavanje za zaštitu
Ukupno	70

Tablica 6: Pregled certificiranih subjekata pod nadležnošću Ureda zaštite zračnog prometa

Realizacija planova nadzora

Mjere kontrole kvalitete civilnog zračnog prometa obavljene su temeljem Plana kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa za 2019. godinu, metodologijom određenom Uredbom 18/2010 i Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 2. Za 2019. godinu planirano je 57 mjera kontrole kvalitete, što je u odnosu na plan za 2018. godinu smanjenje od 12% (2018. – 65 mjera kontrole kvalitete). Broj planiranih aktivnosti određen je u skladu s propisanim zahtjevima za frekvenciju mjera kontrole kvalitete te u korelaciji sa statističkom i analitičkom obradom nalaza i podataka prikupljenih obavljenim mjerama kontrole kvalitete tijekom 2018. godine, koja ukazuje na dobru razinu implementacije zahtjeva određenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa. Smanjenje broja aktivnosti posljedica je usklađivanja s kriterijima Europske komisije u dijelu utroška radnih sati/ljudskih resursa po pojedinim vrstama aktivnosti. Utrošak radnih sati je povećan, povećanjem broja inspektora koji izvršavaju aktivnost u istom vremenskom okviru. Pored planiranih, obavljeno je i 29 dodatnih, neplaniranih mjera kontrole kvalitete. Tijekom 2019. godine obavljeno je ukupno 85 mjera kontrole kvalitete. Jedan planirani nadzor nije izvršen. Dodatne, neplanirane mjere kontrole kvalitete ostvarene su prvenstveno u dijelu ponovljenih nadzora (follow-up inspekcija), u cilju provjere učinkovitosti i održivosti mjera za otklanjanje nesukladnosti utvrđenih inicijalnim nadzorima, te daljnjim povećanjem broja aktivnosti testiranja mjera zaštite prikrivenim provjerama. Realizacija godišnjeg plana kontrole kvalitete na razini je od 98%.

Temeljem regulatornog zahtjeva određenog Uredbom 18/2010 kontrola kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa obavlja se redovito nad svim subjektima koji imaju odgovornost za zaštitu civilnog zračnog prometa. Područja primjene i odgovornosti subjekata određene Uredbom (EZ) br. 300/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2008. o zajedničkim pravilima u području zaštite civilnog zračnog prometa (SL L 97, 9.4.2008.) (dalje u tekstu: Uredba 300/2008) na odgovarajući su način transponirana u Nacionalni program zaštite civilnog zračnog prometa Republike Hrvatske. Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa određena su i dodatna područja primjene prilagođenih mjera zaštite i odgovornosti za iste, koja se temelje na međunarodnim standardima i nacionalnim specifičnostima.

U korelaciji s regulatornom podjelom subjekata nadležnih za primjenu mjera zaštite civilnog zračnog prometa u procesima kontrole kvalitete, koje obavlja Agencija, utvrđene su tri opće skupine subjekata nad kojima je nadzor sukladnosti obavezujući:

1. Operatori aerodroma,
2. Operatori zrakoplova/zračni prijevoznici,
3. Ostali subjekti.

Skupina operatora aerodroma, subjekata odgovornih za zaštitu i primjenu određenih kategorija mjera zaštite, dijeli se u dvije podskupine: operatori aerodroma/zračne luke koje primjenjuju mjere zaštite u skladu s Uredbom 300/2008 i posjeduju svjedodžbu aerodroma (9 aerodroma) i operatori aerodroma koji primjenjuju alternativne mjere zaštite u skladu s Uredbom Komisije (EU) 1254/2009 o utvrđivanju mjerila na temelju kojih se državama članicama omogućuje odstupanje od zajedničkih osnovnih standarda zaštite civilnog zračnog prometa i o donošenju alternativnih mjera zaštite (SL L 338 19.12.2009.) (dalje u tekstu: Uredba 1254/2009), a posjeduju odobrenje za uporabu aerodroma (25 aerodroma).

Skupina operatora zrakoplova koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz dijeli se u dvije podskupine, zračni prijevoznici koji primjenjuju mjere zaštite u skladu s zajedničkim osnovnim standardima određenim Uredbom 300/2008 (dva operatora zrakoplova) i zračni prijevoznici operatori zrakoplova s najvećom dopuštenom masom pri polijetanju manjom od 5.700 kg koji primjenjuju pojedine mjere zaštite u skladu sa zajedničkim osnovnim

standardima, temeljem zahtjeva utvrđenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa (9 operatora zrakoplova).

Skupina ostalih subjekata, koji primjenjuju standarde zaštite zračnog prometa, a koji djeluju unutar ili izvan prostora zračne luke i koji osiguravaju robu i/ili usluge zračnim lukama ili kroz njih, dijeli se u četiri podskupine, regulirani agenti/poznati pošiljatelji, pružatelji usluga u zračnoj plovidbi, pružatelji usluga određenih mjera zaštite temeljem ugovora s operatorom aerodroma i subjekti koji osiguravaju osposobljavanje u skladu s Uredbom 300/2008. Skupinu ostalih subjekata sačinjava 27 subjekata.

Realizacija planova nadzora zaštite civilnog zračnog prometa u 2019. godini u nadležnosti Ureda prikazana je u sljedećoj tablici:

Ured zaštite zračnog prometa							
Ured	Područje nadzora	Broj nadzora					
		Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
		Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Ured zaštite zračnog prometa	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori aerodroma	17	17	-	100%	24	41
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori zrakoplova	36	36	-	100%	4	40
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – ostali subjekti	4	3	1	75%	1	4
Ukupno Ured		57	56	1	98%	29	85

Tablica 7: Realizacija plana nadzora u 2019. godini – Ured zaštite zračnog prometa

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora

Realizacija godišnjeg plana kontrole kvalitete na razini je od 98%. Od ukupnog broja planiranih aktivnosti jedna nije izvršena, u skupini ostalih subjekata. Aktivnost je planirana u području nadzora osposobljavanja za zaštitu, međutim subjekt nadzora u planskom razdoblju nije održavao osposobljavanje. Neizvršena aktivnost ne predstavlja negativan utjecaj na ocjenu usklađenosti sa zahtjevima u području osposobljavanja a tako i na stanje zaštite civilnog zračnog prometa, te ne utječe na ukupnu ocjenu kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj.

Inspekcije u području zaštite civilnog zračnog prometa u načelu trebaju biti nenajavljene, sukladno važećim EU propisima. Tijekom izvještajnog razdoblja, od 85 mjera kontrole kvalitete, 41 je obavljena u zračnim lukama, 40 kod operatora zrakoplova i četiri u području ostalih subjekata.

Mjerama kontrole kvalitete ukupno su utvrđena 103 nalaza o mjerama/postupcima/dokumentaciji koji nisu sukladni s odredbama Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4. Nalazi o sukladnostima/nesukladnostima ocjenjuju se stupnjevima određenim Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 2, među kojima su relevantni:

- 2 – udovoljava/poželjno poboljšanje
- 3 – ne udovoljava/manji nedostaci
- 4 – ne udovoljava/ozbiljni nedostaci

Od 103 utvrđena nalaza o nesukladnostima s odredbama Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, 102 su utvrđena kod operatora aerodroma, a jedan nalaz, kategorije 3, kod prijevoznika koji primjenjuje alternativne mjere zaštite (Uredba 1254/2009). U skupini operatora aerodroma 18 nalaza su stupnja 2, 70 nalaza stupnja 3, a 14 nalaza stupnja 4.

Distribucija nalaza po pojedinim setovima međusobno povezanih mjera djelomično je izmijenjena dok je ukupan broj nalaza o nesukladnostima bitno smanjen, 33% u odnosu na 2018. godinu (154 nalaza), pri čemu je posebno važno smanjenje broja nalaza kategorije 4 za 63% (2018. godine 38 nalaza).

Broj nalaza o nesukladnosti tijekom 2019. godine utvrđen je istom metodologijom rada, uz približno iste utrošene vremenske resurse. Statističkom i analitičkom obradom nalaza i podataka prikupljenih obavljenim mjerama kontrole kvalitete i operativnim aktivnostima, ocjenjuje se da je smanjenje broja nalaza u odnosu na 2018. godinu u isključivoj korelaciji s podizanjem razine kvalitete zaštite zračnog prometa odnosno s kvalitetom i održivošću korektivnih mjera koje su operatori aerodroma proveli u prethodnim planskim razdobljima.

Identificirana su i sljedeća područja/aktivnosti/mjere s višom razinom nesukladnosti s metodama i sredstvima zaštite propisanim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4, prvenstveno u dijelu nadležnosti operatora aerodroma i/ili pružatelja usluga određenih mjera zaštite:

1. Kontrola pristupa i kretanja u štićenim područjima zračnih luka - u dijelu granica, iskaznica i praćenog pristupa,
2. Zaštitni pregled osoba, stvari koje nose i vozila,
3. Zaštitni pregled putnika i ručne prtljage,
4. Osposobljavanje za zaštitu i certificiranje.

3.1.1.4 Pregled realizacije planova nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u 2019. godini

Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo						
Sektor/Odjel/Ured	Broj nadzora					
	Planirani nadzori				Neplanirani / Uvjetni nadzori	Ukupno izvršeno
	Plan	Izvršeno	Opravdano neizvršeno	Indeks		
Sektor letačkih operacija, školstva, plovidbenosti i licenciranja	383	367	16	96%	119	486
Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	61	55	6	90%	10	65
Ured zaštite zračnog prometa	57	56	1	98%	29	85
Ukupno Agencija	501	478	23	95%	158	636

Tablica 8: Realizacija planova nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u 2019. godini – Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

Agencija je u 2019. godini izvršila ukupno 636 nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Od toga, 478 su planirani nadzori, a 158 nadzora su neplanirani, odnosno uvjetni nadzori.

Neplanirani i uvjetni nadzori su izvršavani u slučajevima potrebe certifikacije novih operatora, produljenja certifikata ili inicijalnog stjecanja certifikata ispitivača, pojave negativnih trendova ili narušavanja prihvatljive razine sigurnosti, zaprimanja informacija ili prijava o narušavanju sigurnosti, temeljem zahtjeva ovlaštenih organizacija vezano za promjene s obzirom na opseg odobrenja, promjene odgovornih osoba, dodavanje novih lokacija i prostora, temeljem zahtjeva za provjeru plovidbenosti zrakoplova ili temeljem zahtjeva za ishođenjem ovlaštenja za novu organizaciju, ishođenjem novih odobrenja za uporabu aerodroma, te u svrhu nadzora provedenih radova nadzora infrastrukture ili u svrhu recertifikacije organizacije za osposobljavanje.

Opravdano nisu izvršena 23 planirana nadzora u slučajevima neaktivnosti operatora u razdoblju planiranog nadzora, isteka valjanosti certifikata i njegovog neobnavljanja prije planiranog termina obavljanja nadzora, odustanka ovlaštenih organizacija od odobrenja, privremenog oduzimanja Potvrda o plovidbenosti zrakoplova, nepodnošenja zahtjeva za konverziju svjedodžbe aerodroma, isteka odobrenja za uporabu aerodroma, neimanja uvjeta zbog propusta pružatelja usluga u implementaciji područja nadzora te neimanja potrebe za provedbom nadzora jer je planirani nadzor izvršen u sklopu drugog nadzora. Iz objektivnih razloga te nadzore nije bilo moguće izvršiti.

Realizacijom planova nadzora od 95%, Agencija je ostvarila značajan rezultat u provedbi nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u 2019. godini.

3.1.2 Certificiranje zrakoplovnih subjekata

Sektor letačkih operacija i plovidbenosti zrakoplova

Odjel letačkih operacija i školstva

Tijekom 2019. godine Odjel je certificirao:

- u skladu s Uredbom (EU) 2018/1139 i Uredbom (EU) 965/2012:
 - jednog operatora zrakoplova u komercijalnom zračnom prijevozu.
- u skladu sa Zakonom o zračnom prometu i primjenjivim pravilnicima:
 - jednu organizaciju za osposobljavanje pilota sportsko-rekreativnih zrakoplova;
 - jednu organizaciju za osposobljavanje pilota balona;
 - tri operatora sustava bespilotnih zrakoplova kategorije C2.
- u skladu sa Zakonom o prijevozu opasnih tvari i primjenjivim pravilnikom:
 - osam pošiljatelja;
 - 16 otpremnika;
 - sedam pružatelja zemaljskih usluga prihvata i otpreme opasnih roba;
 - 12 pružatelja usluge osposobljavanja za opasne robe;
 - jednog imenovanog poštanskog operatora.

Odjel plovidbenosti

U 2019. godini certificirana je jedna organizacija za osposobljavanje sukladno Prilogu IV (Dio 147), Uredbe (EU) br. 1321/2014 za koju su certificirane i dvije lokacije za održavanje osposobljavanja u Hrvatskoj i Maleziji. Pored toga, izvršene su dvije certifikacije organizacija za održavanje Annex I zrakoplova u inozemstvu, jedna u

Mađarskoj i jedna u Republici Srbiji, sukladno Pravilniku o projektiranju, prihvaćanju, gradnji i održavanju zrakoplova na koje se ne primjenjuje Uredba (EZ) br. 216/2008 («Narodne novine» broj 77/16).

Odjel licenciranja

Tijekom 2019. godine certificirana su tri nova ispitivača.

Odsjek zrakoplovne medicine

U 2019. godini, zrakoplovno-medicinski centri (AeMC) i zrakoplovno-medicinski ispitivači (AME) su izdali sljedeći broj certifikata o zdravstvenoj sposobnosti/ izvještaja:

VRSTA CERTIFIKATA O ZDRAVSTVENOJ SPOSOBNOSTI/IZVJEŠTAJA	BROJ IZDANIH CERTIFIKATA O ZDRAVSTVENOJ SPOSOBNOSTI/IZVJEŠTAJA		UKUPNO
Certifikat o zdravstvenoj sposobnosti pilota zrakoplova i padobranaca	Kategorija 1	611	1024
	Kategorija 2	214	
	Kategorija LAPL	199	
Certifikat o zdravstvenoj sposobnosti kontrolora zračnog prometa	Kategorija 3		263
Medicinski izvještaj za kabinsku posadu			127
UKUPNO			1.414

Tablica 9: Pregled izdanih certifikata o zdravstvenoj sposobnosti/izvještaja u 2019. godini

Odsjek zrakoplovne medicine provodio je poslove pregleda i evaluacije medicinske dokumentacije za gore navedene preglede tijekom 2019. godine.

Odsjek je u prosincu 2019. godine organizirao uspješan dvodnevni tečaj osveženja znanja za zrakoplovno-medicinske ispitivače (AME Refresher Course) s međunarodnim karakterom. Tečaju je prisustvovalo 97 polaznika iz osam država (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Katar, Kosovo,, Sjeverna Makedonija, Slovenija i Srbija), te su kao predavači sudjelovali cijenjeni stručnjaci iz područja zrakoplovne medicine iz Hrvatske, Slovenije i Srbije.

Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Odjel aerodroma

Tijekom 2019. godine izdano je jedno odobrenje za uporabu aerodroma. Odjel je registrirao i četiri površine za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova.

U 2019. godini Odjel je izdao tri nova odobrenja pružateljima zemaljskih usluga.

U 2019. godini Odjel je odobrio dva instruktora za stručno osposobljavanje.

Odjel usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom

Certifikacija pružatelja usluga HPZP d.o.o. za funkcije ATFM i ASM obavljena je u razdoblju od 27. – 29. studenog 2019. Opseg nadzora su bili opći zahtjevi (ATM/ANS.OR) i zahtjevi za ATFM i ASM.

Referentni propisi prema kojima je obavljena certifikacija su sljedeći:

- Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/373 od 1. ožujka 2017. o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružatelje usluga upravljanja zračnim prometom/pružatelje usluga u zračnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom i za njihov nadzor, o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 482/2008 i provedbenih uredbi (EU) br. 1034/2011, (EU) br. 1035/2011 i (EU) 2016/1377 te o izmjeni Uredbe (EU) br. 677/2011;
- Uredba Komisije (EZ) br. 2150/2005 od 23. prosinca 2005. o utvrđivanju zajedničkih pravila za fleksibilno korištenje zračnog prostora;
- Uredba Komisije (EU) br. 255/2010 od 25. ožujka 2010. o utvrđivanju zajedničkih pravila za upravljanje protokom zračnog prometa (u daljnjem tekstu: Uredba 255/2010);
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2019/123 od 24. siječnja 2019. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom (ATM) i stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EU) br. 677/2011 (u daljnjem tekstu: Uredba 2019/123).

Ured zaštite zračnog prometa

Tijekom 2019. godine nisu zaprimljeni zahtjevi pravnih osoba za ocjenu sposobnosti pružatelja usluga određenih mjera zaštite na aerodromu, koja se provodi u postupku standardiziranom Posebnim uvjetima za pravne osobe koje obavljaju određene poslove zaštite na aerodromu. Stoga i nadalje, u Republici Hrvatskoj samo četiri pravne osobe registrirane za obavljanje zaštitarske djelatnosti posjeduju ocjenu sposobnosti pružatelja usluga određenih poslova zaštite na aerodromu.

U području osposobljavanja glavne aktivnosti u izvještajnom razdoblju ostvarene su u dijelu unaprijeđenja sustava osposobljavanja i certificiranja zaštitnog osoblja, kao jednog od bitnih elemenata propisanih međunarodnim standardima, preporučenom praksom i EU zakonodavstvom (certificiranje od strane nadležnog tijela ili u ime nadležnog tijela). Certifikacija određenih kategorija zaštitnog osoblja obveza je određena Poglavljem 11 Priloga 1 Provedbene uredbe Komisije (EU) 2015/1998 od 5. studenoga 2015. o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa (SL L 299, 14.11.2015.) (dalje u tekstu: Uredba 2015/1998) i Poglavlja 11 Dio 4 Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa.

Poslovi certifikacije/recertifikacije zaštitnog osoblja tijekom 2019. godine obavljani su u planiranih sedam redovnih ispitnih rokova. Certifikati su izdani u sklopu 492 upravna postupka, kojima je završen proces koji uključuje teorijski ispit, OJT, praktičan ispit, i u većini slučajeva test provjere kompetencije (CAT) korištenjem namjenske aplikacije (ukupno 1.036 ispita).

U 2019. godini sustav certifikacije značajno je unaprijeđen izradom i implementacijom web aplikacije za evidenciju položenih ispita, te izradu i automatizirani ispis certifikata, čime je znatno olakšan i ubrzan administrativni dio certifikacijskog procesa.

U Republici Hrvatskoj status subjekta koji osigurava osposobljavanje RTG operatera i/ili ostalih kategorija zaštitnog osoblja u skladu s Uredbom 2015/1998 posjeduje 13 subjekata, sedam operatora aerodroma, dva operatora zrakoplova, tri pružatelja usluga određenih mjera zaštite i Policijska akademija. Tijekom 2019. godine odobreno je pet revizija programa osposobljavanja.

Status instruktora zaštite, za sve ili pojedine module osposobljavanja, posjeduje 21 osoba odobrena od Agencije.

3.1.3 Licenciranje zrakoplovnog osoblja

U 2019. godini, Odjel licenciranja obavljao je poslove licenciranja zrakoplovnog osoblja (izdavanje dozvola; stjecanje, produžavanje i obnavljanje ovlaštenja, posebnih ovlasti i certifikata; priznavanje i konverzija dozvola, ovlaštenja, posebnih ovlasti i certifikata), kako slijedi:

- Part-FCL dozvola pilota aviona, helikoptera, jedrilica i balona u skladu s europskim propisima;
- dozvola pilota jedrilica, balona, parajedrilica, ovjesnih jedrilica, padobrana s pogonom, sportsko-rekreativnih zrakoplova i padobranaca u skladu s nacionalnim propisima;
- Part-66 dozvola osoblja za održavanje zrakoplova;
- dozvola kontrolora zračnog prometa i studenata kontrolora zračnog prometa;
- dozvola dispečera leta/operativnog kontrolora leta.

Radi davanja uvida u opseg poslova u nadležnosti Odjela vezano uz licenciranje zrakoplovnog osoblja koje se provodi kontinuirano, u sljedećoj tablici nalazi se broj evidentiranih dozvola prema vrsti dozvole:

VRSTA DOZVOLE	BROJ DOZVOLA		UKUPNO
DOZVOLA PILOTA – AVION (PART-FCL)	ATPL(A)	344	941
	CPL(A)	230	
	PPL(A)	366	
	LAPL(A)	1	
DOZVOLA PILOTA – HELIKOPTER (PART-FCL)	PPL(H)	-	34
	CPL(H)	24	
	ATPL(H)	10	
DOZVOLA PILOTA – JEDRILICA (PART-FCL)	SPL	13	13
DOZVOLA PADOBRANACA	633		633
NACIONALNA DOZVOLA PILOTA JEDRILICE	245		245
DOZVOLA PILOTA BALONA	5		5
DOZVOLA PILOTA PARAJEDRILICE	503		503
DOZVOLA PILOTA OVJESNE JEDRILICE	80		80
DOZVOLA PILOTA PADOBRANA S POGONOM	7		7
DOZVOLA PILOTA SPORTSKO REKREATIVNOG ZRAKOPLOVA KLASA	Klasa I	73	141
	Klasa II	63	
	Klasa III	4	
	Klasa IV	1	
KONTROLOR ZRAČNOG PROMETA (ATC)	ATC	306	340
	ATC – student	36	
DOZVOLA ODRŽAVANJA ZRAKOPLOVA (PART-66)	PART 66	431	431
DISPEČERI LETA/ OPERATIVNI KONTROLORI PROMETA	FDO/ FOO	42	42
UKUPNO			2.427

Tablica 10: Pregled broja važećih dozvola zrakoplovnog osoblja u nadležnosti Odjela licenciranja

Teorijski ispiti

U 2019. godini, Odjel je obavljao poslove organizacije, provođenja, nadzora i administracije teorijskih ispita u svrhu stjecanja Part-FCL dozvola pilota aviona i helikoptera i Part-66 dozvola osoblja za održavanje zrakoplova.

Također su provedeni ispiti i za nacionalne dozvole sportsko rekreativnog zrakoplova i operatore sustava bespilotnih zrakoplova. Radi davanja uvida u opseg poslova u nadležnosti Odjela vezano uz licenciranje zrakoplovnog osoblja koje se provodi kontinuirano, u nastavku se daje pregled broja pristupnika koji su tijekom 2019. godine polagali teorijski ispit za stjecanje dozvole:

VRSTA DOZVOLE		BROJ PRISTUPNIKA
Part-FCL dozvola pilota aviona	PPL (A)	503
	CPL (A)	-
VRSTA DOZVOLE		BROJ PRISTUPNIKA
Part-FCL dozvola pilota aviona	ATPL(A)	608
	IR(A)	3
Part-FCL dozvola pilota helikoptera	PPL(H)	-
	CPL(H)	-
	ATPL (H)	14
	IR(H)	-
Part-FCL dozvola pilota jedrilica		-
Part-FCL dozvola pilota balona		-
Dozvola pilota parajedrilice		-
Dozvola pilota ovjesne jedrilice		-
Dozvola pilota jedrilice		121
Dozvola pilota balona		-
Dozvola pilota sportsko-rekreativnog zrakoplova		65
Dozvola padobranaca		-
Certifikat o položenom ispitu – operatori SBZ		35
Part-66 dozvola osoblja za održavanje zrakoplova		278
UKUPNO		1.627

Tablica 11.: Pregled broja pristupnika za stjecanje dozvola u 2019. godini

3.1.4 Posebne aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa

Pored nadzora zaštite civilnog zračnog prometa, aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa uvjetovane su određenim brojem neplaniranih, izvanrednih događaja i promjenama stanja/sustava zaštite civilnog zračnog prometa na međunarodnoj i regionalnoj razini.

U funkciji Nadležnog tijela u području zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj ostvarene su aktivnosti u područjima zakonodavstva i normativnog uređenja, suradnje s tijelima koja čine sustav zaštite civilnog zračnog prometa, uključujući i međunarodnu razinu, preventivnih mjera zaštite, tehničke opreme i infrastrukture za zaštitu zračnog prometa, općenito praćenja primjene Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa te osposobljavanja za zaštitu civilnog zračnog prometa.

Tijekom 2019. godine, kao ključne procese i događaje potrebno je izdvojiti:

1. Nastavak operativne implementacije Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4 i Nacionalnog programa kontrole kvalitete civilnog zračnog prometa, Izdanje 2, koje je Vlada Republike Hrvatske donijela u mjesecu svibnju 2018. godine;
2. Provođenje mjere kontrole kvalitete - test zaštite. Mjera kontrole kvalitete test zaštite u nadležnosti je Ministarstva unutarnjih poslova. Zbog neodgovarajuće provedbe, intenzitetom i obuhvatom mjera zaštite, Agencija je i tijekom 2019. godine, sukladno propisanim nadležnostima, planirala i provodila test zaštite u svim područjima određenim Uredbom Komisije 18/2010, u cilju dostizanja intenziteta i obuhvata određenog kriterijima Europske komisije;
3. Izgradnju kapaciteta nadzora u području kibernetičke sigurnosti.

Navedeni događaji i procesi, zbog složenosti, značaja i potrebnog opsega angažmana radnika Ureda uvjetovali su radne prioritete i utjecali na sposobnost i mogućnost realizacije svih planiranih aktivnosti.

Zakonodavstvo i normativno uređenje

Proces razvoja i unaprjeđenja zakonodavnog okvira Republike Hrvatske u domeni zaštite civilnog zračnog prometa nastavljen je i tijekom 2019. godine. Agencija je kontinuirano obavljala aktivnosti praćenja razvoja i izmjena međunarodnih standarda i preporučene prakse, a posebno europskih regulatornih akata, u cilju usklađivanja nacionalnih zakonodavnih i provedbenih propisa. Operativna primjena svih izmjena i dopuna europskog zakonodavstva u području zaštite civilnog zračnog prometa tijekom 2019. godine, koje je obvezujuće i izravno primjenjivo u državama članicama, obavljena je nadziranim procesima koordiniranim od Agencije, zbog nemogućnosti revizije Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4, odgovarajućom dinamikom. Pored navedenih, temeljnih poslova u području zakonodavstva i normativnog uređenja, obavljen je niz aktivnosti u dijelu evaluacije, izrade i donošenja normativnih i operativnih provedbenih akata.

Nadzor provedbe i inicijative za izmjene Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa i Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa poslovi su i obveza Agencije temeljem članka 116. i 116.a Zakona.

Nova izdanja Nacionalnih programa donijela je Vlada Republike Hrvatske na 97. sjednici održanoj dana 24. svibnja 2018.

Tijekom 2019. godine najznačajnija izmjena europskog zakonodavstva u području zaštite zračnog prometa nastupila je Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2019/1583 od 25. rujna 2019. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2015/1998 o utvrđivanju detaljnih mjera za provedbu zajedničkih osnovnih standarda iz područja zaštite zračnog prometa u pogledu mjera kibersigurnosti (SL L 246/15, 26. 9. 2019.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2019/1583). Provedbenom uredbom utvrđuju se detaljni zahtjevi iz područja kibernetičke sigurnosti u domeni zaštite civilnog zračnog prometa, potpuno kompatibilni s NIS direktivom, koje trebaju primjenjivati operatori aerodroma, zračni prijevoznici i ostali subjekti koji su određeni u Nacionalnom programu zaštite civilnog zračnog prometa. Uredba stupa na snagu 31. prosinca 2020. godine.

Zbog potrebe usklađivanja s navedenom Uredbom te usklađivanja s operativnim zahtjevima i mogućnostima operatora u području zaštite podataka započeta je izrada revizije Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa i koordinacija za operativnu implementaciju s nadležnim tijelima.

Sustav zaštite i suradnja s nadležnim tijelima

U odnosu na sustav zaštite i suradnju s tijelima nadležnim za mjere zaštite, naglasak u aktivnostima i dalje je usmjeren na ustanovljavanje i operacionalizaciju funkcije Agencije kao Nadležnog tijela u području zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj, odnosno primarno koordinaciju rada tijela nadležnih u pojedinim segmentima zaštite civilnog zračnog prometa te nadzor operativne provedbe preventivnih mjera zaštite.

S Ministarstvom unutarnjih poslova Republike Hrvatske ostvarena je suradnja na regulatornoj i operativnoj razini, posebno u segmentu dodatnih mjera zaštite.

U skladu s nadležnostima određenim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa i funkcijom Agencije kao Nadležnog tijela ostvarena je aktivna suradnja tijela nadležnih za procjenu prijetnji civilnom zračnom prometu, SOA-e, MUP-a i Agencije, uz sudjelovanje predstavnika operatora zrakoplova i aerodroma.

U koordinaciji Agencije, tijekom izvještajnog razdoblja održano je 6 sastanaka radne grupe za procjenu prijetnji – TAWG, s ciljem procjene prijetnji civilnom zračnom prometu i određivanja razine, sukladno specifičnoj klasifikaciji propisanoj Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa. Procjenom prijetnji obuhvaćeni su mogući utjecaji svih izvršenih djela nezakonitog ometanja na globalnoj i regionalnoj razini. Agencija je temeljem obavljenih procjena utvrđivala odgovarajuće mjere reakcije ili dodatne mjere zaštite.

Suradnja, na konzultativnoj razini ostvarena je i s pravnim osobama registriranim za zaštitarsku djelatnost, konzultacijama o organizacijskim i kvalitativnim zahtjevima za ustrojstvo takvih subjekata obzirom na potencijalno preuzimanje poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage, te sa subjektima u zaštićenom lancu opskrbe.

Mjere zaštite i posebni programi zaštite

Nadzor primjene mjera zaštite civilnog zračnog prometa obavljen je kontinuiranim praćenjem operativne prakse i analizom podataka, uključujući i podatke prikupljene mjerama kontrole kvalitete.

Ostvarene su aktivnosti u području primjene alternativnih mjera zaštite civilnog zračnog prometa. Uredbom 1254/2009 i točkom 1.0.1, Poglavlje 1, Dio 3 Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4, određeno je da Agencija može temeljem lokalne procjene rizika odobriti alternativne mjere zaštite, navedene točkom 1.8.2, Poglavlje 1, Dio 2 Nacionalnog programa, kojima se osigurava adekvatna razina zaštite u zračnim lukama ili demarkiranim područjima zračnih luka u kojima je promet ograničen s jednom ili više propisanih kategorija operacija (trenutno 25 aerodroma s odobrenjem).

U procesu potpune operativne primjene obvezujućih i izravno primjenjivih zahtjeva određenih Uredbom 1254/2009 i zahtjeva određenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 4, Agencija je kontinuirano pratila prijetnje i rizike za aerodrome koji primjenjuju alternativne mjere zaštite.

Sigurnosni incidenti u području mrežnih i informacijskih sustava u porastu su, razmjerom i brojem. Izdanjem 4 Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa određene su temeljne mjere zaštite u području kibernetičke sigurnosti kao i odgovornosti subjekata za zaštitu kritičnih informacijskih sustava u području civilnog zrakoplovstva. Na razini Europske unije, donošenjem Direktive (EU) br. 2016/1148 od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije (SL L 194/1, 19.7.2016.) (dalje u tekstu: Direktiva 2016/1148), pokrenut je globalan i ujednačen pristup za djelotvoran odgovor na prijetnje mrežnim i informacijskim sustavima.

Donošenjem Zakona o kibernetičkoj sigurnosti operatora ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga („Narodne novine“ broj 64/18) obavljen je prijenos Direktive 2016/1148 (tzv. NIS direktiva) u nacionalno zakonodavstvo.

Tijekom 2019. godine Agencija je sudjelovala u aktivnostima implementacije Zakona o kibernetičkoj sigurnosti operatora ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga, kroz članstvo u Podskupini za zračni promet.

Agencija je također sudjelovala i u aktivnostima razvoja kibernetičke sigurnosti u području civilnog zrakoplovstva, koje provodi Europska komisija.

Procjenama prijetnji civilnom zračnom prometa, koje se obavljaju u redovitim razmacima, obuhvaćene su i potencijalne prijetnje u kontekstu terorističkih prijetnji u državama Europske unije i okruženja, te izmjene preventivnih mjera zaštite civilnog zračnog prometa propisane razvojem regulatornih zahtjeva Europske unije. Procjenom prijetnji utvrđeni su uvjeti za zadržavanje razine i opsega dodatnih mjera zaštite uvedenih nakon terorističkog napada u Parizu, početkom 2015. godine, u odnosu na javna područja zračnih luka (ASEO 001/2015).

Temeljem obaveza i nadležnosti određenih Zakonom, Ured je odobrio slijedeće posebne programe zaštite, programe osposobljavanja za zaštitu te statuse subjekta zaštite:

1. Aerodromi:
 - 6 odobrenja Programa zaštite (zračne luke).
2. Domaći zračni prijevoznici:
 - četiri odobrenja Programa zaštite;
 - četiri odobrenja Programa zaštite operatora zrakoplova za komercijalni zračni prijevoz zrakoplovima manjim od 5.700 kg MTOM, u sklopu poglavlja 10 – Zaštita Operativnog priručnika.
3. Ostali subjekti koji primjenjuju mjere zaštite:
 - jedno odobrenje Programa zaštite reguliranog agenta.

Infrastruktura za zaštitu civilnog zračnog prometa

U području planiranja, izgradnje i rekonstrukcija zračnih luka te nabave i korištenja zaštitne opreme, tijekom izvještajnog razdoblja nastavljene su aktivnosti vezane uz analizu i odobravanje projektne dokumentacije, te konzultacija u svim značajnim projektima. U sklopu ovih aktivnosti izdani su posebni uvjeti građenja za Idejni projekt „Aerodrom Brač – rekonstrukcija i dogradnja uzletno-sletne staze, operativnih površina i županijske ceste Ž6192“, Idejni projekt poslovne i prijemne zgrade Zračne luke Stankovci i Idejni projekt „Pothodnik ispod uzletno-sletne staze od pristanišne zgrade do kružnog toka raskrižja Omišalj na DC 102“. Pored navedenog, zrakoplovni inspektor Ureda sudjelovao je u tehničkom pregledu novog putničkog terminala ZL Split.

3.1.5 Posebne aktivnosti vezano uz infrastrukturne projekte na aerodromima

2019. godina bila je značajna po završetku velikih infrastrukturnih radova na zračnim lukama u Republici Hrvatskoj. Radovi u sklopu projekta „Razvoj ZL Dubrovnik“ privedeni su kraju, završen je i pušten u promet novi terminal ZL Split, a na ZL Zadar završeni su radovi na proširenju stajanke za zrakoplove te su započeti radovi treće faze na izgradnji podvožnjaka ispod staze za vožnju „G“. Svi radovi provedeni su u svrhu podizanja razine sigurnosti zračnog prometa i kvalitete usluge na aerodromima i u svakom od njih Agencija je sudjelovala u procesu pregleda projektne dokumentacije, a posebno sigurnosnih analiza prilikom svake faze radova i samog puštanja u rad pojedinih djelova.

Osobito je važno da su provedbom projekata kao što je npr. projekt „Razvoj ZL Dubrovnik“ otklonjena neka od odstupanja utvrđena tijekom konverzije svjedodžbi aerodroma sukladno Uredbi Komisije (EU) br. 139/2014, a za koje su postupci otklanjanja bili definirani kroz Dokumentе o prihvaćanju odstupanja i poduzetim mjerama (Deviation Acceptance and Action Document: DAAD). Svi navedeni radovi koji su u svom opsegu obuhvaćali izmjene na operativnim površinama zračnih luka za posljedicu su imali i izmjenu osnovnih uvjeta i uvjeta svjedodžbe utvrđenih tijekom konverzije svjedodžbi aerodroma pri čemu je Odjel aerodroma provodio dodatne provjere usklađenosti sa zahtjevima Uredbe Komisije (EU) br. 139/2014.

Infrastrukturni projekti u 2019. godini na aerodromima u Republici Hrvatskoj:

Rbr.	Operator aerodroma	Provedeni radovi
1.	Zračna luka Dubrovnik	Završetak radova u sklopu projekta „Razvoj ZL Dubrovnik“ (rekonstrukcija i dogradnja operativnih površina.
2.	Zračna luka Split	Završetak izgradnje i puštanje u rad novog putničkog terminala i prateće infrastrukture.
3.	Zračna luka Zadar	Treća faza radova na izgradnji podvožnjaka ispod staze za vožnju „G“ – izgrađena i puštena u promet staza za vožnju „G“. Završeni radovi na proširenju stajanke za zrakoplove – izgrađene nove dvije parkirne pozicije.

Tablica 12: Pregled infrastrukturnih projekata na aerodromima u Republici Hrvatskoj u 2019. godini

Tijekom 2019. godine, Odjel aerodroma je kroz aktivnosti redovnih nadzora, radionica i sastanaka kontinuirano sudjelovao u aktivnostima operatora aerodroma koje su za svrhu imale otklanjanje odstupanja utvrđenih tijekom certificiranja aerodroma u skladu s Uredbom (EU) br. 139/2014 definirana kao DAAD - „*Deviation Acceptance and Action Document*“ (npr. otklanjanje odstupanja na operativnim površinama ZL Dubrovnik i ZL Split). Na isti način, Odjel aerodroma sudjelovao je i u pripremnim radnjama priprema sanacija operativnih površina Zračne luke Split te u ažuriranju prostorno-planske dokumentacije koja je u svojim obuhvatima obuhvaćala i površine aerodroma u Republici Hrvatskoj.

3.1.6 Upravljanje sigurnosnim rizicima

Sustav upravljanja rizicima je sastavni dio cjelovitog sustava upravljanja Agencije, a kao takav ima zadatak omogućiti efikasno upravljanje rizicima koji utječu ili bi mogli utjecati na poslovanje Agencije. Sustav upravljanja sigurnosnim rizicima se primjenjuje kako na interne organizacijske opasnosti, tako i na opasnosti vezane uz sigurnost zračnog prometa u cjelini. Proces upravljanja sigurnosnim rizicima Agencije opisan je u priručniku QSM-MAN-003, Part 3. Safety Risk Management.

Identifikacija internih organizacijskih opasnosti i upravljanje pridruženim rizicima je u najvećoj mjeri fokusirana na unutarnje rizike organizacije koji utječu ili bi mogli utjecati na provedbu procesa certifikacije i nadzora. Izvori informacija važnih za identifikaciju internih organizacijskih opasnosti su rezultati provedenih internih nadzora, promjene u organizacijskoj strukturi, glavnim (core) procesima Agencije, značajne promjene u propisima i okruženju i slično.

U skladu s definiranim procesom Agencija za interne organizacijske opasnosti vodi Registar rizika tzv. „HACZ Hazard Log“ u kojem su identificirane i analizirane potencijalne opasnosti, te definirane mjere za ublažavanja rizika. Sve identificirane opasnosti se sustavno i proaktivno analiziraju uzimajući u obzir ljudske faktore i organizacijske čimbenike Agencije, ključne procese, interno i vanjsko okruženje, točke suradnje, promjene itd.

Tijekom 2019. godine provedba aktivnosti za kontrolu i ublažavanje rizika, te praćenje njihove efektivnosti se redovito i sustavno pratilo kroz svakodnevni rad Ureda upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa, te sastanke Odbora za sigurnost Agencije.

Kao i sve godine dosada, Agencija je i tijekom 2019. godine u području djelovanja internog sustava upravljanja sigurnošću nastavila aktivnosti vezane uz kontinuirano poboljšanje postupaka i radnih procesa u skladu s nacionalnim i međunarodnim zahtjevima.

Što se tiče identifikacije opasnosti vezanih uz sigurnost zračnog prometa u cjelini, Agencija nadzire provedbu Uredbe (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu i Pravilnika o provedbi Uredbe (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu («Narodne novine» broj 107/15, 92/16). Uredba, između ostalog, definira i obvezu organizacije da procjeni rizik i analizira svaki događaj u kojemu je identificiran sigurnosni problem. S implementacijom zahtjeva Uredbe i stalnim unaprjeđivanjima procesa koji uređuju postupanje vezano uz prikupljanje, obradu i analizu događaja u svrhu utvrđivanja opasnosti za sigurnost, te poduzimanje odgovarajućih korektivnih i/ili preventivnih mjera za poboljšanje zrakoplovne sigurnosti vidljivi su i rezultati uloženog napora kroz jačanje sigurnosti na nacionalnoj razini i stalni napredak kulture izvješćivanja.

U skladu s utvrđenim procedurama Agencije, u 2019. godini održavani su redovni sastanci Odbora za sigurnost (Safety Board) Agencije na kojima su analizirana periodička izvješća o stanju sigurnosti u zračnom prometu. Izvješća predstavljaju statistički obrađeni podaci o događajima povezanim sa sigurnošću prijavljeni putem sustava obaveznog i dobrovoljnog izvješćivanja. Izvor podataka je ECCAIRS baza - softver koji koriste države članice i Europska središnja baza podataka za pohranu izvješća o događajima.

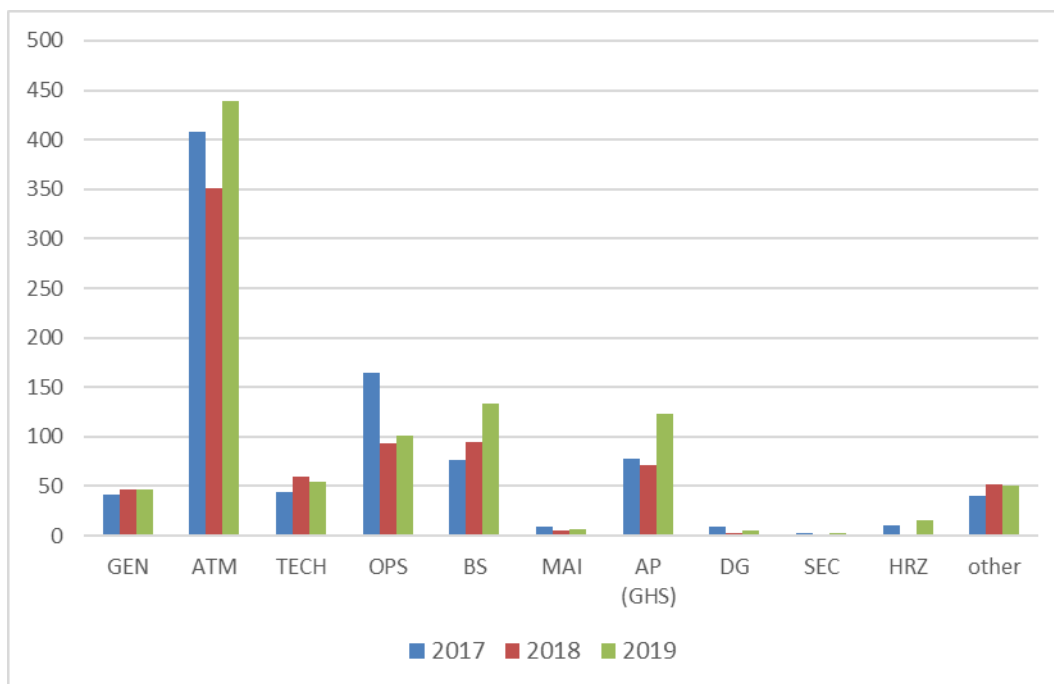
Svaki se zaprimljeni događaj povezan sa sigurnošću analizira u cilju identifikacije opasnosti, procjene rizika i definiranja mjera za ublažavanje rizika, ukoliko je primjenjivo, a prikupljeni podaci se prate radi definiranja pokazatelja sigurnosti (safety indicator) i ciljeva sigurnosti (safety target), kao važnih elemenata Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu. Svi prijavljeni događaji razvrstavaju se po domenama i pokazateljima definiranim u Nacionalnom programu sigurnosti zračnog prometa. Za svaki pokazatelj određene su granične vrijednosti, a trendovi kretanja istih se prate i analiziraju. Značajnija odstupanja se detaljnije analiziraju i u slučaju prepoznavanja opasnosti se definiraju aktivnosti usmjerene na smanjivanje/ublažavanje rizika. Prva razina pokazatelja performanse sigurnosti (Safety Performance Indicators - SPI) su podaci o broju nesreća i ozbiljnih nezgoda u određenom vremenskom razdoblju.

Druga razina pokazatelja performanse sigurnosti su podaci o broju događaja kategorizirani kao nezgode u određenom vremenskom razdoblju. Nezgode se razvrstavaju prema kategorijama događaja u skladu s ICAO ADREP taksonomijom. Za potrebe praćenja relevantnih pokazatelja performanse sigurnosti na ovoj razini se prate sljedeće kategorije rizika: CFIT (Kontrolirani let u teren), LOCF (Gubitak kontrole nad zrakoplovom u letu), MAC (Opasno približavanje/gubitak separacije/sudar zrakoplova u zraku), RI (Neodobreni upad na uzletno-sletnu stazu), RE (Izlijetanje sa uzletno-sletne staze), BS (Sudar s pticom), ADRM (Događaj vezan uz dizajn aerodroma, usluge ili funkcionalnosti) i RAMP (događaj povezan s pružanjem zemaljskih usluga).

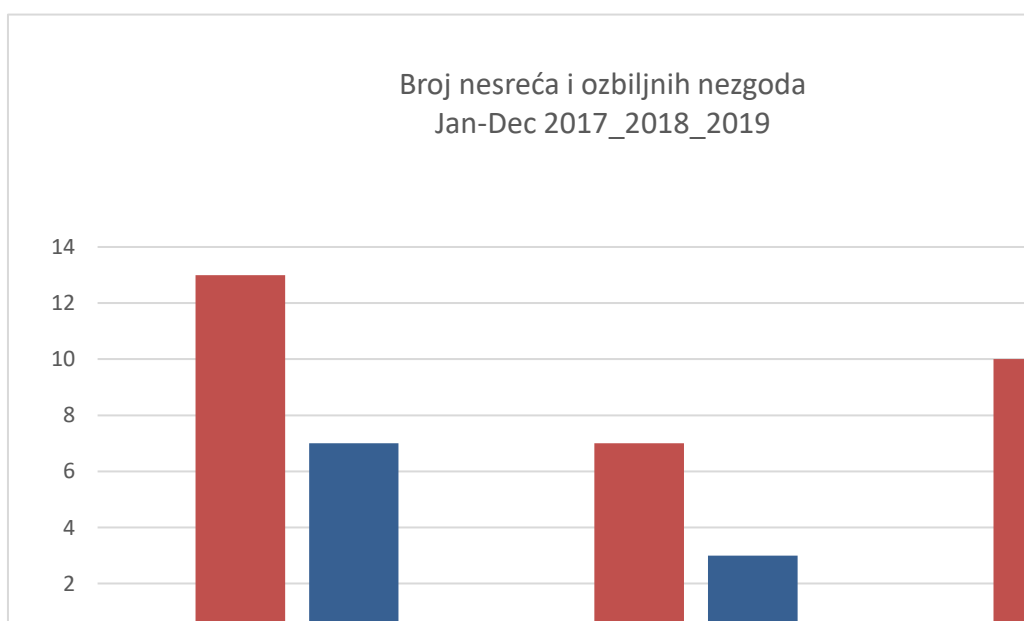
Treća razina pokazatelja performanse sigurnosti su pokazatelji vezani uz praćenje definiranih specifičnih događaja prema određenim kategorijama, kako je definirano u Nacionalnom programu sigurnosti zračnog prometa. To su događaji koji mogu predstavljati rizik za sigurnost civilnog zrakoplovstva, a koji prema procjeni rizika nisu kategorizirani kao nesreće i nezgode.

Pripremljeno je i analizirano Godišnje izvješće o razini sigurnosti u zračnom prometu za 2019. godinu (Yearly Aviation Safety Report) temeljeno na podacima iz ECCAIRS baze podataka o događajima povezanim sa sigurnošću.

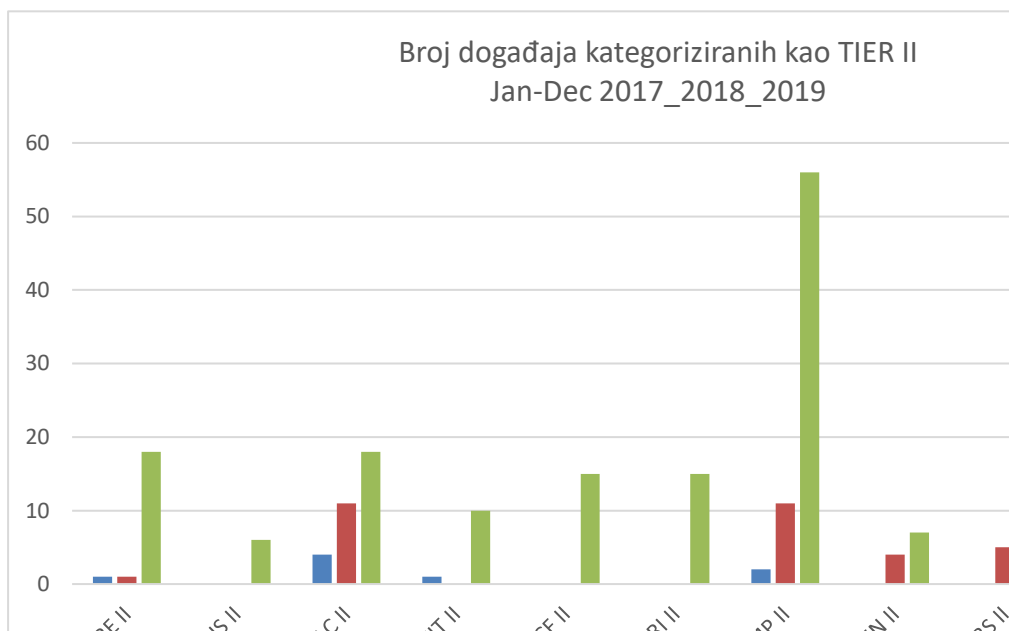
U tablicama koje slijede prikazani su trendovi kretanja broja događaja prema postavljenim kategorijama te kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine I, II i III.

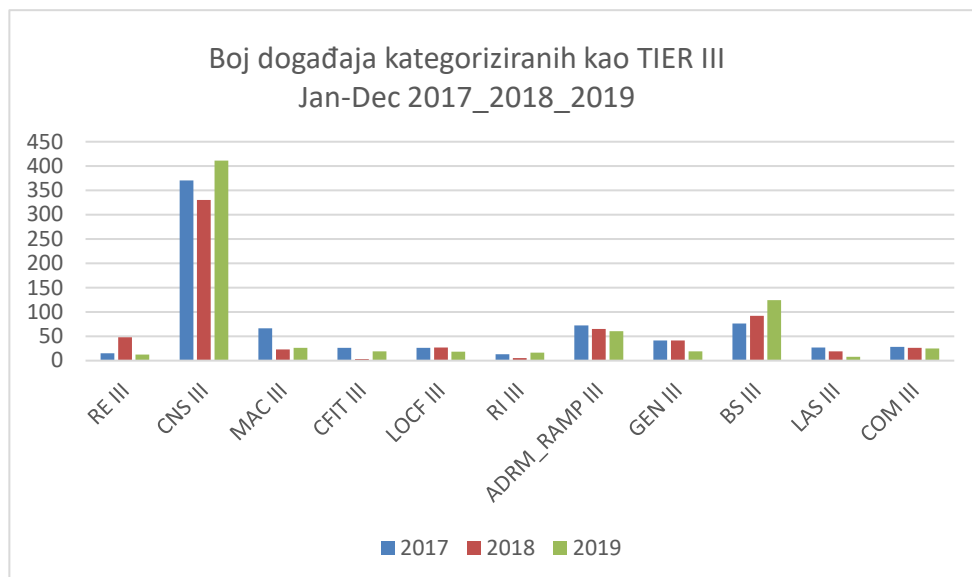
Grafikon 1: Broj događaja u civilnom zrakoplovstvu prema domenama

Grafikon 2: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine I

Grafikon 3: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine II

Grafikon 4: Kategorizacija događaja u civilnom zrakoplovstvu prema SSP pokazateljima Razine III

Tijekom 2019. godine zaprimljeno je i obrađeno ukupno 978 izvješća o događajima povezanim sa sigurnošću, što je pozitivan trend u stopi izvješćivanja u odnosu na statističke podatke iz 2018. godine.

Porast u izvješćivanju o događajima povezanim sa sigurnošću zabilježen je u domeni AP (Airport/Aerodromi) što u najvećoj mjeri ukazuje na pozitivan trend u jačanju kulture sigurnosti. Veliki broj izvješća od strane ovih subjekata vezan je uz kategoriju BS (Bird strikes/Sudari s pticama). Najveći broj izvješća o sudaru s pticama prijavljen je tijekom ljetnih mjeseci, posebno tijekom srpnja i kolovoza, kada je aktivnost ptica najizraženija.

Prema fazama leta najkritičnije faze leta su polijetanje i inicijalno penjanje (50%), te slijetanje zrakoplova (45%) zbog preleta ptica unutar aerodromske zone na nižim visinama. Obzirom na porast broja izvješća o sudaru s pticama provedena je detaljnija analiza i dogovorene aktivnosti vezane uz pojačani nadzor nad mjerama koje provode zračne luke u cilju prevencije sudara zrakoplova s pticama obzirom na kritična područja i migracijske puteve ptica.

Porast u izvješćivanju o događajima povezanim sa sigurnošću bilježi se i u domeni vezanim uz civilno-vojne aktivnosti. Uglavnom se to odnosi na probleme u komunikaciji i provedbi aktivnosti presretanja, produljeni gubitak komunikacije, ulazak vojnih zrakoplova u kontrolirani zračni prostor bez odobrenja KZP itd., o čemu je izvješten i Civilno-vojni odbor koji je ovu problematiku detaljnije analizirao i identificirao nedostatke u sustavu, te definirao mjere u cilju sprječavanja ponavljanja ovakvih događaja i podizanja sigurnost na višu razinu.

Najveći broj izvješća u ATM specifičnim događajima odnosi se na ispade i automatsko ponovno pokretanje primarnih radara koji se koriste za civilni zračni promet, te na kvarove CNS opreme (Communication, Navigation, Surveillance – Komunikacija, navigacija, nadzor) koji su u većoj mjeri uzrokovani nepovoljnim vremenskim uvjetima početkom godine. Ovi događaji nemaju značajniji utjecaj na sigurnost, te su u najvećoj mjeri kategorizirani kao „Occurrence without safety effect“. Agencija je prilikom nadzora utvrdila da pružatelj usluga u zračnoj plovidbi prati zahtjeve vezane uz raspoloživost pružanja ATC usluga u pojedinim En-route i TMA sektorima kako je definirano Operativnim sporazumom, da prati odstupanja te, ukoliko je potrebno, poduzima adekvatne korektivne mjere.

Mali broj prijavljenih događaja u domeni GEN (General aviation operations/operacije generalnog zrakoplovstva) i dalje ne odražava pravo stanje sigurnosti jer su gotovo sve nesreće koje su se desile tijekom zadnje tri godine vezane upravo za zrakoplove generalne avijacije. Bilježi se porast ozbiljnih nezgoda/nesreća vezano za jedrilice i izvanaerodromska slijetanja, ali bez smrtno stradalih osoba u 2019. godini. S obzirom na vrlo nisku stopu izvješćivanja, Agencija je u sklopu redovnih nadzora i prilikom organizacije radionica sa zrakoplovnom zajednicom stavila veći naglasak na praćenje kvalitete školovanja koja se provode u generalnoj avijaciji, te promociju sustava izvješćivanja.

Također, treba istaknuti i činjenicu da je od uvođenja ECCAIRS baze u 2018. godini u porastu broj događaja kategoriziranih kao nezgoda, odnosno događaj razine II čemu veliki utjecaj ima i klasifikacija samog događaja od strane organizacija/pojedinaca prilikom izvješćivanja putem EU portala, gdje se događaji ponekad nepotrebno klasificiraju kao nezgode. Obzirom na navedeno, a u svrhu bolje sistematizacije, izvješća o događajima se prilikom evidentiranja i praćenja u nacionalnoj bazi podataka sustavnije evaluiraju, a prilikom nadzora se kontrolira definiranje adekvatnih korektivnih mjera i praćenje efektivnosti tih mjera (follow-up).

Zbog još uvijek malog i nestabilnog uzorka alertne linije u pojedinim domenama i kategorijama značajnije variraju iz godine u godinu. Svako podizanje alertne linije potrebno je detaljnije analizirati da za posljedicu ne bi imalo degradiranje sustava. Radi boljeg i kvalitetnijeg uvida u trendove kretanja pojedinih indikatora dogovoreno je da će se Povjerenstvu za sigurnost predložiti izmjena Nacionalnog programa sigurnosti (SSP) na način da se za izračun alertne linije uzme prosjek zadnje dvije godine, a da se postavljanje sigurnosnih okidača (“safety triggers”) uskladi s preporukama ICAO Doc. 9859.

Predstavnici Agencije su tijekom 2019. godine aktivno sudjelovali u radu EASA SM TeB (Safety Management Member States Technical Body). TeB-ovi su tehničke skupine koje se fokusiraju na određeno područje u nadležnosti EASA-e i u najvećoj mjeri imaju za cilj razmjenu informacija i najbolje prakse, te savjetovanje država članica o pitanjima provedbe zahtjeva u pojedinim domenama.

SM TeB koji se bavi praćenjem domene sustava upravljanja sigurnošću se tijekom 2019. godine bavio temama vezanim uz pripremu dokumenta EPAS 2020-2024 (Europski plan sigurnosti), boljeg razumijevanja i davanja potpore implementaciji Nacionalnih programa sigurnosti, osiguranje i nadzor efektivne implementacije SMS u industriji, standardizaciju EASA inspekcija u domeni nadzora sustava upravljanja, te razmjenu najbolje prakse vezane uz definiranje i implementaciju nacionalnih planova sigurnosti.

U skladu s internim dokumentom Agencije - Priručnik osposobljavanja (Training Manual - TR-MAN-001) i Programom i planom osposobljavanja, tijekom 2019. godine održano je početno osposobljavanje novih djelatnika Agencije u području sustava upravljanja sigurnošću. Osposobljavanjem su, između ostalog, pokrivene teme vezane uz identifikaciju opasnosti i upravljanje rizicima, što je bitno za uspostavu sustava upravljanja rizicima i kako provoditi efektivni nadzor komponenti i elemenata SMS-a, modele procjene sigurnosti - Safety Assessment, obveze koje proizlaze iz Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu itd.

U skladu s odredbama Sporazuma o suradnji između Agencije i Agencije za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, Agenciji je u 2018. godini omogućen pristup Nacionalnoj bazi podataka (ECCAIRS) u kojoj se evidentiraju događaji povezani sa sigurnošću prijavljeni u sklopu obaveznog i dobrovoljnog izvješćivanja. ECCAIRS sustav prilagođen je potrebama Agencije kako bi osiguralo praćenje SSP indikatora prepoznatih u Nacionalnom programu sigurnosti u zračnom prometu. U vezi sa svim ovim promjenama tijekom 2019. godine provedene su revizije Priručnika sustava upravljanja sigurnošću (Aviation Safety Procedure Manual, QSM-MAN-003) kojima je osigurana adekvatna implementacija ECCAIRS baze u postojeći sustav prikupljanja, analize i pohrane izvješća.

Kroz reviziju spomenutog priručnika tijekom 2019. godine definirana je i procedura za korištenje RAT alata preko CCL TOKAI softvera, te je razrađen postupak za povjerenika nadležnog za praćenje provedbe zahtjeva vezanih uz zaštitu izvora informacija prema odredbama članak 16. Uredbe 376/2014 o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu. Dodatno su revidirani i standardni operativni postupci u vezi s nadležnostima i odgovornostima pri administraciji podataka u Nacionalnoj bazi podataka te razmjeni sigurnosnih informacija dogovoreni između Agencije i Agencije za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu kako bi se jasnije definirale obveze vezane za kontrolu kvalitete podataka o događajima koji se unose u Nacionalnu bazu podataka, anonimiziranost informacija, čuvanje povijesnih podataka o događajima (verzije), te popunjavanje obveznih podatkovnih polja.

Agencija ima važnu ulogu u implementaciji Provedbene Uredbe Komisije (EU) br. 390/2013 o utvrđivanju plana performansi za usluge u zračnoj plovidbi i mrežne funkcije. Sukladno Sporazumu koji je Agencija potpisala s Hrvatskom kontrolom zračne plovidbe d.o.o., Agencija je implementirala postupke vezane uz zajedničko korištenje RAT alata preko CCL TOKAI softvera. RAT software je razvio EUROCONTROL kako bi pružio alat za procjenu rizika za incidente povezane s ATM sustavom. Alat omogućuje analizu i razumijevanje svih faktora kao i konteksta u kojemu se dogodio određeni incident, a baziran je na SOAM metodologiji i sadržava komponente i informacije koje su dostatne za procjenu ozbiljnosti rizika i njegovog ponavljanja. Agencija je i tijekom 2019. godine u suradnji s HKZP-om aktivno sudjelovala u analizi i ocjeni zrakoplovne (airborne) i ukupne (overall) komponente ozbiljnosti rizika u RAT alatu, te pripremi izvješća koje se godišnje dostavlja EUROCONTROL-u.

3.2 Sustav upravljanja kvalitetom

U skladu s odredbama europskih propisa nacionalna nadležna tijela su tijela koje je odredila država članica, a koje imaju potrebne ovlasti i dodijeljene odgovornosti za obavljanje zadaća u vezi s certifikacijom, nadzorom i osiguravanjem provedbe propisa iz područja civilnog zračnog prometa.

Nacionalna nadležna tijela su dužna uspostaviti i održavati sustav upravljanja, koji uključuje dokumentirane politike i postupke za opisivanje organizacije, načina i metoda za postizanje sukladnosti s Uredbom (EU) 2018/1139 i njezinim provedbenim pravilima u odnosu na obveze certificiranja, nadzora i osiguranja provedbe primjenjivih zahtjeva. Sustav upravljanja pruža radni okvir unutar kojeg se izvršavaju te obveze i planirani ciljevi na efikasan i učinkovit način. Sustav upravljanja kvalitetom (Quality Management System – QMS) je temelj sustava upravljanja na kojem se gradi poslovanje Agencije. Neprekidnim održavanjem i unaprjeđivanjem Sustava upravljanja kvalitetom osigurava se sukladnost procesa i procedura Agencije s referentnim zahtjevima.

Obveza uspostave sustava upravljanja između ostalog uključuje i obvezu uspostave funkcije praćenja sukladnosti sustava upravljanja nadležnog tijela s relevantnim zahtjevima (unutarnji nadzor) i procese upravljanja sigurnosnim rizicima. Sustav praćenja sukladnosti (Compliance Monitoring) je detaljno opisan u HACZ Priručniku kvalitete (QSM-MAN-001), dok su procesi upravljanja sigurnosnim rizicima razrađeni u Priručniku sustava upravljanja sigurnošću (QSM-MAN-003). U skladu s primjenjivim propisima koji se odnose na sustav upravljanja nadležnih tijela (Authority Requirements), Ured upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa u skladu s planom internih nadzora koji se bazira na dvogodišnjem ciklusu provodi interne nadzore svih domena Agencije kao i njenih ključnih procesa i procedura. Osim što interni nadzori za cilj imaju pravovremeno utvrđivanje i otklanjanje eventualnih nesukladnosti sustava s relevantnim zahtjevima, oni su i izvor informacija koji olakšavaju Agenciji prepoznavanje potrebnih poboljšanja, smanjenje sustavnih rizika i veću efikasnost.

Prema planu unutarnjih nadzora Agencije za 2019. godinu, provedeni su unutarnji nadzori Odjela letačkih operacija i školstva (ožujak 2019.), Odjela plovidbenosti u domeni FSTD (specifični zahtjevi za simulator leta za osposobljavanja) (ožujak 2019.), Odjela zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova (svibanj 2019.), Ureda zaštite zračnog prometa (studenj 2019.), Ureda za odobravanje letova (studenj 2019.) i Odsjeka SAFA/SACA (prosinac 2019.). Interni nadzor Odjela usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom koji je bio planiran za studeni 2019. je odgođen za početak 2020. godine. Razlog za ovu odgodu je činjenica da je u studenom u ovoj domeni u tijeku bio postupak implementacije nove Provedbene uredbe Komisije (EU) 2017/373 o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružatelje usluga upravljanja zračnim prometom/pružatelje usluga u zračnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom, te sukladno tome i postupak recertifikacije pružatelja usluga, a zbog čega je zaključeno da će se interni nadzor ove domene provesti nakon završetka ovoga temeljnog procesa.

Skupnom analizom pojedinačnih izvješća s internih nadzora za 2019. godinu utvrđeno je kako su najčešći nedostaci vezani uz proces praćenja i dokumentiranja aktivnosti vezanih uz implementaciju novoobjavljenih propisa, te osiguranje pravovremenog ažuriranja odjelskih priručnika.

Za sve nesukladnosti utvrđene internim nadzorima je provedena analiza uzroka, te su definirani i usvojeni planovi korektivnih mjera. U skladu s primjenjivim propisima koji se odnose na sustav upravljanja nadležnih zrakoplovnih tijela, Agencija je uspostavila sustav praćenja efikasnosti i pravovremenosti poduzimanja korektivnih i preventivnih mjera. Praćenje sukladnosti uključuje i sustav povratnih informacija kojim se na redovitoj dvotjednoj bazi rukovodstvo Agencije izvješćuje o statusu provedbe potrebnih korektivnih mjera, eventualnim odstupanjima i potrebnim resursima.

Prepoznati nedostaci su uzeti u obzir i prilikom procjene internih opasnosti, te su obrađeni u dokumentu „HACZ Hazard Log“. Mjere mitigacije rizika su definirane i njihova se provedba kontinuirano nadzire.

U 2019. godini je objavljeno novo izdanje Priručnika kvalitete (QSM-MAN-001) na hrvatskom jeziku. Novo izdanje priručnika nosi naziv Priručnik sustava upravljanja i njime se definira radni okvir za provedbu poslova u okviru dodijeljenih nadležnosti na području sigurnosti i zaštite civilnog zrakoplovstva, te se nastoji unaprijediti učinkovitost i efikasnost djelovanja Agencije na poboljšanje sigurnosti civilnog zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj.

Novim izdanjem Priručnika sustava upravljanja osigurana je tranzicija sustava na ISO 9001:2015, kao i usklađenje priručnika s odredbama Uredbe (EU) 2018/1139 Europskog Parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa. Revizijom Priručnika sustava upravljanja iz studenog 2019. godine osigurano je dodatno usklađivanje terminologije u području mjera za osiguravanje primjene zrakoplovnih propisa (enforcement), izmjena i dopuna postupka za provedbu internih nadzora i uvođenje Matrice za praćenje ARx zahtjeva.

Kako bi se održala kompetentnost svih zrakoplovnih inspektora Agencije u području sustava upravljanja kvalitetom i nadzora istog, u skladu s Programom i planom osposobljavanja zrakoplovnih inspektora Agencije u 2019. godini održana su dva interna školovanja zrakoplovnih inspektora na temu Sustava upravljanja.

Školovanje na temu Sustava upravljanja je novi tečaj razvijen kao dio početne obuke za osoblje koje u svojem svakodnevnom radu zahtijeva razumijevanje osnovnih principa i elemenata sustava upravljanja, koncepta praćenja usklađenosti, te kako provoditi efektivan nadzor sustava upravljanja. Za sve zrakoplovne inspektore Agencije ovo školovanje je obvezano prije početka obavljanja dužnosti zrakoplovnog inspektora.

Sukladno postupku QM-62 (Upravljanje promjenama) Priručnika sustava upravljanja i zahtjevu ARX.GEN.220 bilo kakva promjena u sustavu upravljanja treba biti sustavno analizirana radi proaktivne identifikacije opasnosti koje bi mogle utjecati na sposobnost Agencije da ispunjava postavljene ciljeve i udovoljava traženim zahtjevima. Vezano uz promjene u sustavu upravljanja Agencije tijekom 2019. godine inicirana je analiza utjecaja implementacije Uredbe 2018/1139 na postojeći sustav te su definirane mjere koje je Agencija trebala poduzeti kako bi se postojeća politika, pravila i procedure uskladile s novim propisom. Uredbom se van snage stavlja dosadašnja Uredba (EU) br. 216/2008, te se širi opseg zajedničkih pravila za države članice EU i uspostavlja novi zajednički pravni okvir na temelju kojega se donose različita implementacijska pravila i delegirani akti iz civilnog zračnog prometa. Provedba dogovorenih mjera je kontinuirano praćena od strane rukovodstva preko redovitih sastanaka Kolegija.

U cilju unaprijeđenja postojećih procesa tijekom 2019. godine pripremljeno je i objavljeno novo izdanje Priručnika za osiguravanje primjene zrakoplovnih propisa (QSM-MAN-002) na hrvatskom jeziku. Priručnik sadrži politike i postupke koje je potrebno slijediti u osiguravanju primjene zrakoplovnih propisa u okviru dodijeljenih dužnosti i odgovornosti.

U skladu s uspostavljenim postupcima u ožujku 2019. godine provedeno je preispitivanje sustava upravljanja kvalitetom i Politike kvalitete od strane rukovodstva Agencije tzv. Ocjena uprave (Management Review) u cilju osiguranja kontinuirane prikladnosti, primjerenosti i djelotvornosti svojih procesa i sustava upravljanja s obzirom na politiku i ciljeve sustava upravljanja. Ocjena uprave obuhvaća i procjenu mogućnosti za daljnja poboljšanja sustava upravljanja. Ocjenom uprave su, između ostalog, obrađene teme vezane uz follow-up zadataka s prethodne ocjene uprave, analizu i status nalaza internih nadzora, analizu i status nalaza vanjskih nadzora, realizaciju plana osposobljavanja, status realizacije ciljeva za tekuću godinu, analizu promjena koje mogu utjecati na sustav upravljanja i procese Agencije. Na kraju sastanka definirane su preporuke za daljnja poboljšanja radnih procesa i sustava upravljanja Agencije.

3.3 Nadzori/inspekcije međunarodnih organizacija i institucija

U cilju praćenja primjene međunarodnih propisa i standarda, te osiguranja njihove ujednačene provedbe, Agencija je, kao nadležno tijelo za nadzor sigurnosti i zaštite zračnog prometa, i sama predmet kontinuiranog nadzora od strane međunarodnih organizacija i institucija.

3.3.1 ICAO – USOAP nadzor

Kako je Agencija tijekom 2015. i 2016. godine ICAO Nacionalnom koordinatorskom tijelom dostavila dokaze o provedbi svih korektivnih mjera na nalaze ICAO-a koji spadaju pod nadležnost Agencije, te ažurirala sva protokolarna pitanja (Protocol Questions) u domeni AGA, AIR, ANS, AIG, LEG, OPS, ORG, PEL kao i liste provjere usklađenosti zakonodavnog sustava Republike Hrvatske (Compliance Checklists) prema standardima ICAO Annexa. Agencija je tijekom 2019. godine nastavila pratiti i održavati ažuriranost dostavljenih podataka, posebice onih koji se odnose na obvezu ažuriranja ICAO Compliance Checklists (CCL) za svaki pojedinačni ICAO Annex i kontinuirane notifikacije razlika između primjenjivih propisa (nacionalnih i europskih) i standarda ICAO Annexa. Kontinuirano ažuriranje CCL-a je obveza svake zemlje članice kada god usvoji neku promjenu. Ažuriranje tih podataka i notifikacija razlika preduvjet je i za ažuriranje AIP-a.

Agencija kontinuirano nastoji jačati suradnju s ICAO Nacionalnim koordinatorskim tijelom u aktivnostima vezanim za pravovremenu i kontinuiranu razmjenu bitnih informacija koje su podložne promjenama uslijed učestalih izmjena u regulativi, te u cilju podizanja razina efektivne implementacije ICAO standarda.

3.3.2 EASA standardizacija

U skladu s Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 628/2013 EASA provodi kontinuirani nadzor nadležnih tijela zemalja članica kojim se prati standardizacija u primjeni Osnovne Uredbe (Uredba 2018/1139) i njezinih provedbenih pravila.

U travnju 2019. godine EASA je nad Agencijom po prvi put provela standardizacijsku inspekciju sustava upravljanja SYS.HR.04.2019 s fokusom na provjeru sustavnih sposobnosti Agencije da efektivno upravlja rizicima sigurnosti. Nadzor je obuhvatio provjeru implementacije zahtjeva vezanih uz sustav upravljanja (ARx zahtjevi) i sustav izvješćivanja o događajima povezanim sa sigurnošću.

Tom prilikom su kao glavne prednosti uspostavljenog sustava Agencije prepoznati elementi kao što su:

1. snažan sustav izvješćivanja o događajima:
 - dobra suradnja dvaju nadležnih tijela (Agencija i AIN),
 - korištenje sigurnosnih podataka u nadzoru sigurnosti i definiranju Nacionalnog program sigurnosti,
2. sveobuhvatan i dobro strukturiran sustav upravljanja,
3. kompetentno osoblje dobro upoznato s definiranim postupcima:
 - uspostavljeni su jasni postupci,
 - osoblje daje brze i kvalitetne odgovore,
4. identifikacija dobre prakse:
 - uspostavljeni „Hazard Log“ - olakšava strukturirani pristup za identifikaciju opasnosti i ublažavanje rizika,
 - liste provjere za nadzor Uredbe (EU) br. 376/2014 su sveobuhvatne i praktične za korištenje,
 - dobar sustav osiguranja i praćenja kvalifikacija inspektora.

Tijekom inspekcije utvrđena su i područja u kojima je potrebno osigurati dodatna poboljšanja, kao što su:

1. suradnja nadležnih (Agencija i AIN) i pravosudnih tijela,
2. proširenje internog nadzora usklađenosti na sve primjenjive elemente propisa,
3. osiguranje sljedivosti podataka sadržanih u Nacionalnoj bazi podataka,
4. prijenos podataka iz nacionalne baze u Europsku središnju bazu podataka.

U lipnju 2019. godine provedena je standardizacijska inspekcija u području ATM/ANS (ANS.HR.06.2019) prema zahtjevima Uredbe (EU) No 1034/2011 o nadzoru sigurnosti u upravljanju zračnim prometom i uslugama u zračnoj plovidbi, Uredbe (EU) No 1035/2011 o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružanje usluga u zračnoj plovidbi, Uredbe (EU) 2015/340 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih postupaka koji se odnose na dozvole i certifikate kontrolora zračnog prometa, te Uredbe 923/2012 o utvrđivanju zajedničkih pravila zračnog prometa i operativnih odredaba u vezi s uslugama i postupcima u zračnoj plovidbi. Tijekom standardizacijske inspekcije utvrđen je samo jedan nalaz razine C (manje odstupanje) koji se odnosi na nedostatak pravovremene notifikacije ICAO razlika i njihova objava u AIP-u. Tu je kao korektivna mjera prepoznata potreba za poboljšanjem suradnje s nadležnim ministarstvom i ICAO Nacionalnim koordinatorom koji podatke treba pravovremeno proslijeđivati ICAO-u.

U prosincu 2019. godine provedena je standardizacijska inspekcija u području OPS (OPS.HR.12.2019) prema zahtjevima Uredbe (EU) No 965/2012 utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama. Tijekom standardizacijske inspekcije utvrđen je jedan nalaz razine D (nesukladnost s primjenljivim zahtjevima koja stvara probleme u vezi sa standardizacijom i, ako se pravovremeno ne ispravi, sigurnosne probleme) koji se odnosi na nedostatke u sustavu verifikacije zahtjeva u području SMS (sustav upravljanja sigurnošću), FTL (zahtjevi vezani uz ograničenje radnog vremena letačke posade), PBN (zahtjevi vezani uz operacije pri kojima se koristi navigacija temeljena na performansama) i osposobljavanja letačke posade.

Za sve nalaze utvrđene tijekom provedenih standardizacijskih inspekcija Agencija je provela analizu uzroka i izradila Plan korektivnih mjera. Planovi korektivnih mjera su usuglašeni i odobreni od strane EASA-e, a otklanjanje utvrđenih nalaza odvija se u skladu s rokovima definiranim u odobrenim planovima korektivnih mjera.

Tijekom 2019. godine Agencija je nastavila provoditi aktivnosti vezane uz provedbu korektivnih mjera na nalaze sa standardizacijske inspekcije provedene od strane EASA-e u svibnju 2018. godine u području aerodroma prema zahtjevima Uredbe 139/2014 o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s aerodromima (ADR.HR.05.2018). U skladu s planom korektivnih mjera napravljen je ponovni pregled (review) svih primjenjivih tehničkih specifikacija (Certification Specification - CS), revizija operativnih procedura, objava Naredbe o sigurnosti ASO-2019-002 o definiranju postupka usklađivanja površina ograničenja prepreka sa prostornim planovima, te je osigurano kontinuirano praćenje provedbe dogovorenih korektivnih mjera u industriji.

3.3.3 EASA izvješće o kontinuiranom praćenju

Osim provedbe standardizacijskih inspekcija, Uredbom 628/2013 uspostavljen je koncept kontinuiranog praćenja (*Continuous Monitoring Approach* – CMA) sposobnosti nadležnih zrakoplovnih vlasti u provedbu svojih obveza. Glavni cilj CMA koncepta je tranzicija iz sustava nadzora usklađenosti (*compliance audits*) prema planiranim i redovitim intervalima, na sustav koji je više orijentiran na rizike i stvarne performanse nekog sustava, a koji omogućava određivanje prioriteta inspekcija kada i gdje se ukaže potreba.

Prema spomenutoj Uredbi, EASA kvartalno prikuplja i analizira relevantne podatke i procjenjuje sposobnost nacionalnih zrakoplovnih vlasti u provedbi nadzora sigurnosti.

Podaci se prikupljaju iz više izvora: Europska komisija, EASA, nacionalne zrakoplovne vlasti i druga međunarodna tijela (ICAO, EUROCONTROL, Međunarodni monetarni fond itd.). U cilju efikasnijeg procesa prikupljanja podataka EASA je razvila web korisničko sučelje nazvano *Standardisation Information System* (SIS) preko kojeg se svi podaci kvartalno moraju ažurirati.

Sve prikupljene podatke EASA obrađuje u tzv. Modelu, sustavu koji osigurava objektivnu i konzistentnu analizu, a koji u obzir uzima sljedeće indikatore:

- opće podatke o državi članici (politička stabilnost, promjene BDP-a, SSP implementacija, ICAO LEI (nedostatak efektivne implementacije korektivnih mjera - *Lack of Effective Implementation* -LEI itd.),
- podatke o nadležnim zrakoplovnim vlastima (npr. promjene budžeta, značajne promjene u organizaciji, broj i fluktuacija tehničkog osoblja koje provodi certifikaciju i nadzor prema domenama itd.),
- veličinu i kompleksnost zrakoplovne industrije (broj zrakoplova u registru, broj odobrenih organizacija i izdanih dozvola, promet itd.),
- podatke o razini sigurnosti (neposredni sigurnosni problem (immediate safety concern), SAFA omjer, broj nesreća, ozbiljnih nezgoda itd.),
- rezultate prethodnih standardizacijskih inspekcija,
- sposobnost nadležnih tijela za djelotvornu provedbu korektivnih mjera,
- rezultate pregleda izvedenih na temelju međunarodnih konvencija ili državnih programa za ocjenu sigurnosti, i
- proteklo vrijeme od zadnje standardizacijske inspekcije itd.

Rezultati modela (ulazni podaci i rezultati ocjenjivanja) u obliku kvartalnih izvješća (*Continuous Monitoring Report*) se stavljaju na raspolaganje nacionalnom koordinatorskom tijelu za standardizaciju dotične države članice. EASA svake godine dostavlja i Europskoj komisiji godišnje izvješće o aktivnostima stalnog praćenja i inspeksijskim nadzorima izvedenim tijekom prethodne godine.

Na temelju kontinuiranog praćenja i provedenih analiza, EASA prilagođava program inspeksijskog nadzora, određuje prioritete, te planira i određuje područje i obim (scope) standardizacijske inspekcije. Kada postoji dokaz da je došlo do pogoršanja performanse sigurnosti, EASA poduzima odgovarajuće mjere u skladu s ovlastima iz Uredbe. U slučaju dobrih rezultata, CMA koncept predviđa mogućnost produžavanja maksimalnog intervala između dvije sveobuhvatne (*full-scope*) EASA standardizacijske inspekcije na razdoblje u trajanju i do četiri godine.

U zadnjem EASA izvješću o kontinuiranom praćenju iz prosinca 2019. godine Republika Hrvatska je još jednom ocijenjena visokim ocjenama u svim domenama što ukazuje na visoki stupanj udovoljavanja postavljenim zahtjevima.

Izvješće također obuhvaća pokazatelje prosječnog indeksa reaktivnosti (*Average Reactivity Index* - ARI), koji označava reaktivnost zemlje u rješavanju i zatvaranju nalaza sa standardizacijskih inspekcija. Izvješće obuhvaća i standardizacijske ocjene (*Standardisation Rating*) za svako od područja u kojem EASA provodi standardizacijske inspekcije. Prema EASA izvješćima za 2019. godine prosječni indeksi reaktivnosti i standardizacijske ocjene Republike Hrvatske u gotovo svim područjima su iznad prosjeka indeksa i ocjena država članica EU (*EASA MS average* - ARI).

Slijede prikazi prosječnih indeksa reaktivnosti i standardizacijskih ocjena za područja u kojima EASA provodi standardizacijske inspekcije (Izvor: EASA).

Napomena: nije dostupan prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena za područje *RAMP* inspekcija.

European Union Aviation Safety Agency

Country Dashboard

Croatia

Code:

HR

Time period:

Dec-19

Updated:

05/11/2019

Authority & Follow Up indicators	AIR	OPS	FCL	MED	FSTD	ANS	RAMP
Standardisation (STD) rating	97	97	97	97	97	94	94
Months since last comprehensive insp.	29	47	32	32	20	41	32
Exposure 1 indicators	415	27	1969	802		340	199
Exposure 2 indicators	27	8	8	21	3	6	46
ARI (Average Reactivity Index)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	98.9	

STD rating scale in quartiles:

Highest

Lowest

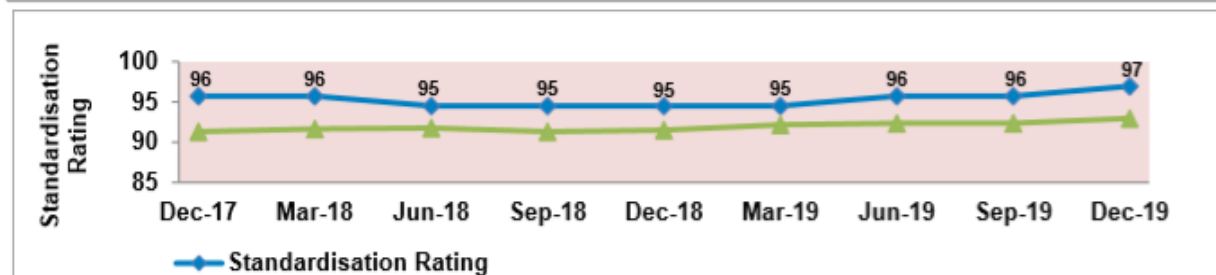
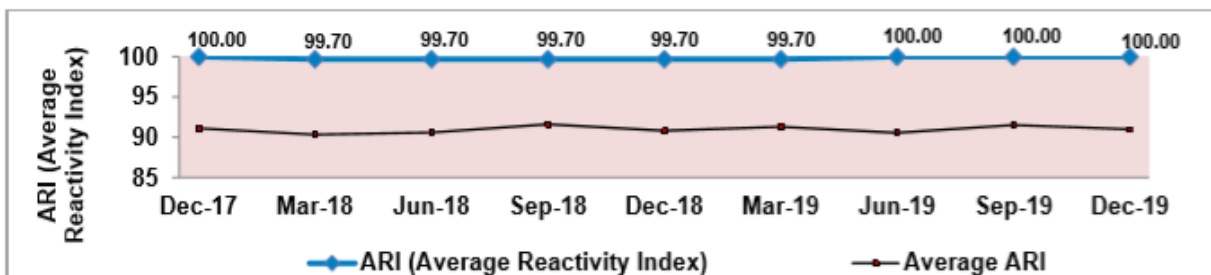
Tablica 13: Standardizacijska ocjena i indeksi – objedinjeno po područjima krajem 2019. godine

Code

HR

Domain

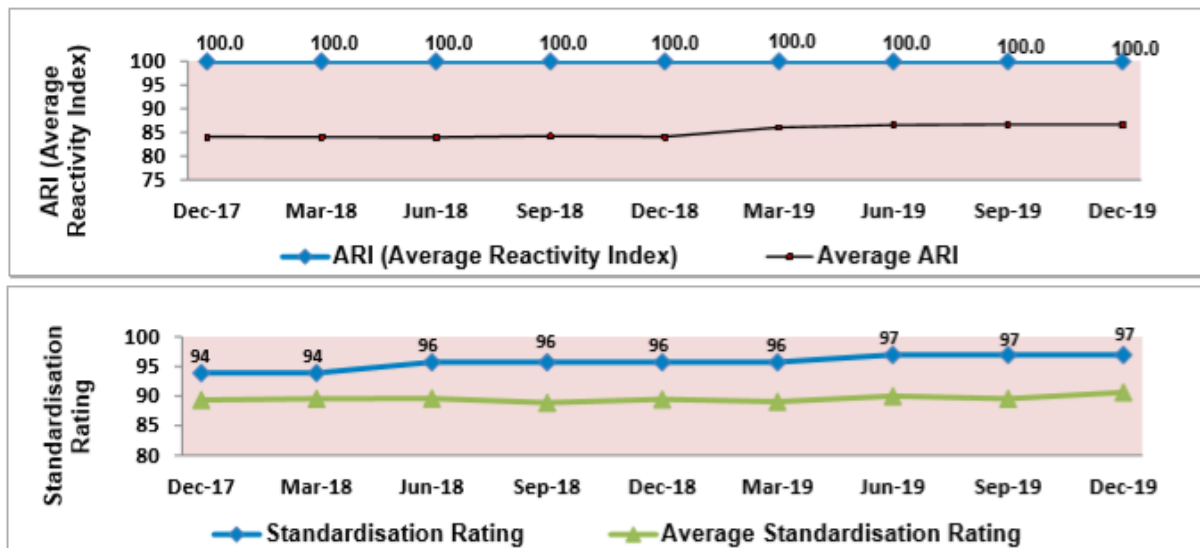
AIR

Grafikon 5: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – plovbenost zrakoplova (AIR)

Code **HR**

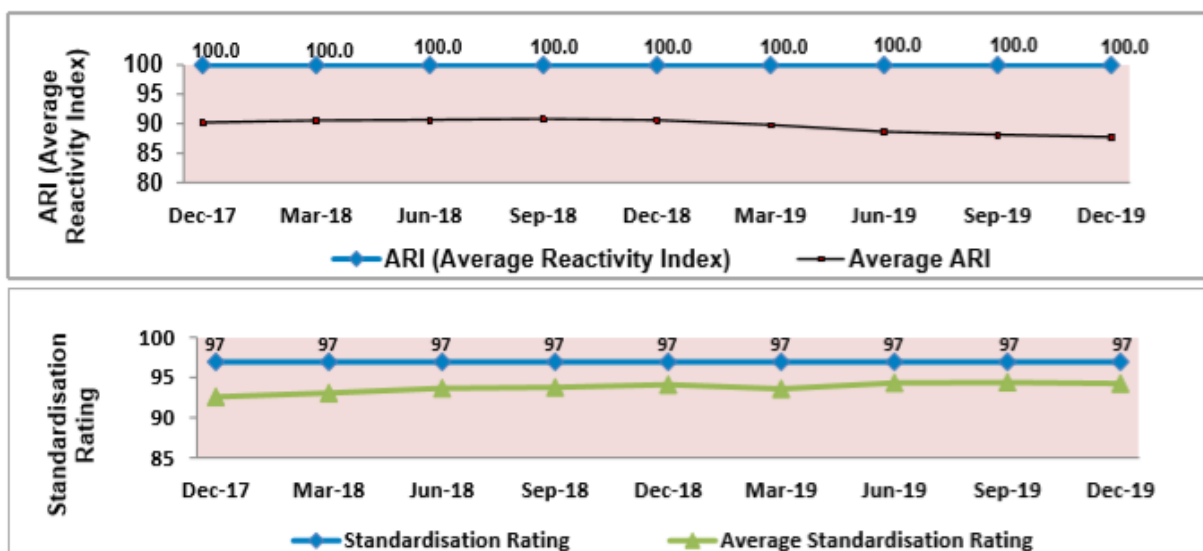
Domain **OPS**

Grafikon 6: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – letačke operacije (OPS)

Code **HR**

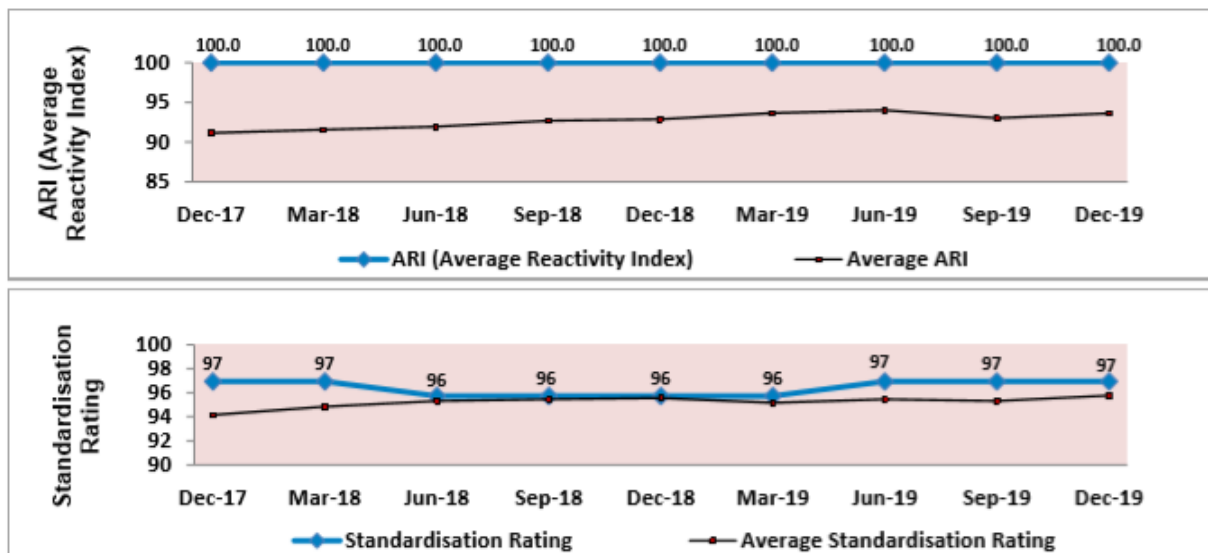
Domain **FCL**

Grafikon 7: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – licenciranje zrakoplovnog osoblja (FCL)

Code **HR**

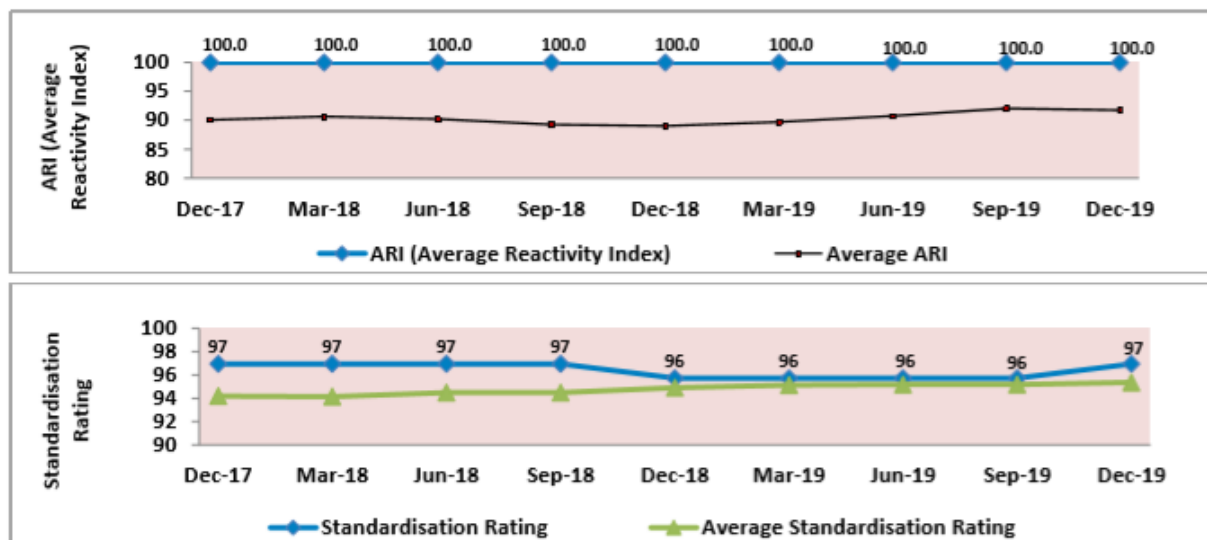
Domain **MED**

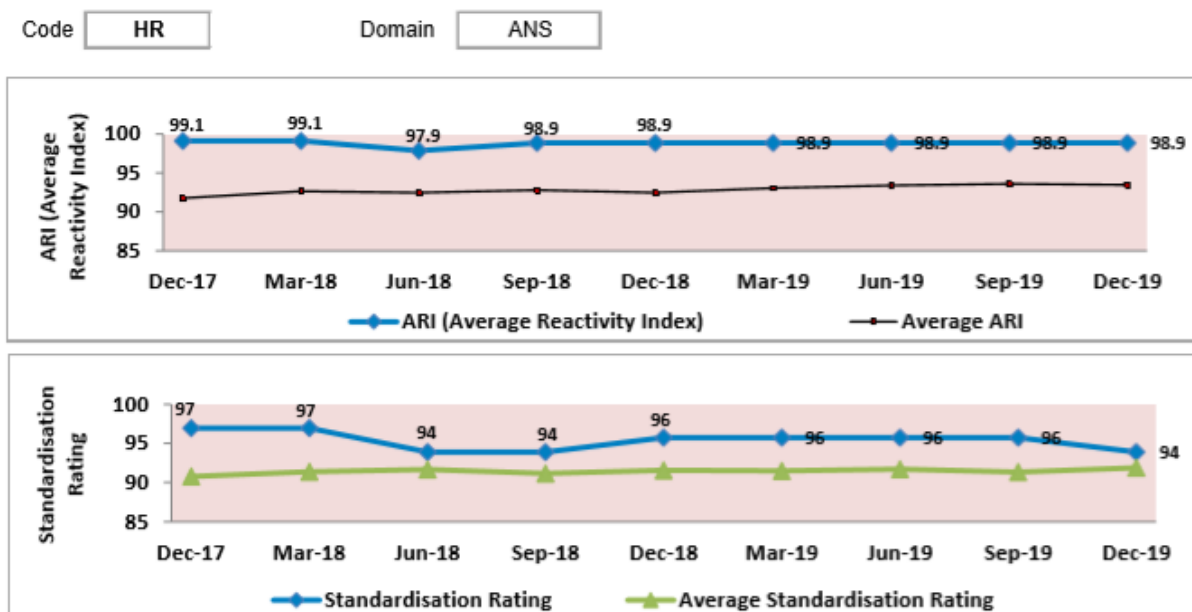
Grafikon 8: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – zrakoplovna medicina (MED)

Code **HR**

Domain **FSTD**

Grafikon 9: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – simulatori letenja (FSTD)

Grafikon 10: Prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena – pružanje usluga u zračnoj plovidbi (ANS)

Iz prikazanih grafikona vidljivo je kako su prosječni indeks reaktivnosti i standardizacijska ocjena za Republiku Hrvatsku u gotovo svim područjima iznad prosjeka država članica EU.

3.4 Rad na izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa

U nadležnosti Agencije je izrada nacrtu prijedloga podzakonskih propisa iz područja svoje nadležnosti.

3.4.1 Pravilnici i ostale regulatorne aktivnosti

Za 2019. godinu bila je planirana izrada nacrtu devet pravilnika iz područja koja nisu uređena EU propisima (nacionalni propisi). Dio izmjena bio je nužan zbog donošenja Uredbe (EU) 2018/1139 kojom se dosadašnja Uredba (EZ) 216/2008, stavlja van snage, što je bilo povodom za reviziju pravilnika ne samo zbog pozivanja na primjenjivi i važeći propis Europske unije već i drugačijeg područja primjene pojedinih nacionalnih propisa. Osim navedenog, neke izmjene pravilnika posljedica su provođenja mjera definiranih Akcijskim planom Vlade Republike Hrvatske za administrativno rasterećenje gospodarstva 2019. Pod izradom nacrtu pravilnika podrazumijeva se izrada nacrtu prijedloga novih pravilnika, kao i izmjene i dopune postojećih.

Tako je u 2019. Agencija dovršila i dostavila resornom Ministarstvu u proceduru donošenja sljedeće pravilnike:

1. Pravilnik o zdravstvenoj sposobnosti zrakoplovnog osoblja na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća («Narodne novine» broj 31/2019)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima i načinu upotrebe ovjesne jedrilice, parajedrilice, padobrana s pogonom i jedrilice prazne mase do 80/100 kg («Narodne novine» broj 60/2019)
3. Pravilnik o uvjetima kojima mora udovoljavati osoba koja upravlja zrakoplovima na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) 2018/1139 («Narodne novine» broj 94/19)
4. Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati operatori zrakoplova, osoblje i organizacije uključeni u održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti EASA zrakoplova tijekom korištenja u državnim aktivnostima («Narodne novine» broj 115/2019)

5. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o uvjetima kojima moraju udovoljavati poduzetnici koji obavljaju stručno osposobljavanje pilota sportsko-rekreativnih zrakoplova, balona i jedrilica («Narodne novine» broj 126/2019)
6. Pravilnik o stavljanju izvan snage Pravilnika o zahtjevima zajedničkih zrakoplovnih vlasti i upravnim postupcima koji se primjenjuju na komercijalni zračni prijevoz helikopterom («Narodne novine» broj 5/2020).

Izrada tri planirana pravilnika odgođena je za 2020. godinu, i to zbog sljedećih razloga:

1. Pravilnik o projektiranju, prihvaćanju, gradnji i održavanju zrakoplova na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) br. 2018/1139: nacrt pravilnika zahtjeva suradnju više nadležnih odjela Agencije s obzirom da se radi o jedinstvenom i sveobuhvatnom nacionalnom pravilniku koji će propisivati uvjete za plovidbenost, gradnju i održavanje zrakoplova i komponenti, a koji nisu regulirani EU propisom (Uredba (EU) 2018/1139). Novim pravilnikom planira se uspostaviti pravni okvir za veliki broj različitih vrsta zrakoplova od kojih neke vrste do sada nisu bile prepoznate u važećim propisima kojima se regulira izvođenje letačkih operacija i osposobljavanje pilota, te je sukladno navedenom potrebno izmijeniti i druge pravilnike. Nadalje, pravilnikom se omogućava primjena izuzeća od primjene Uredbe (EU) 2018/1139, na način da razrađuje uvjete za skupine zrakoplova za koje se više neće primjenjivati navedeni EU propis. Izrada nacrtu je zahtijevala znatan angažman i vrijeme velikog broja stručnjaka Agencije, te zbog kompleksnosti materije i planiranih i neplaniranih inspekcija rad na nacrtu još traje.
2. Pravilnik o zahtjevima za izvođenje operacija zrakoplovima i o organizacijskim zahtjevima kojima moraju udovoljavati operatori zrakoplova: nacrt pravilnika mora biti usklađen s nacrtom prethodnog pravilnika,
3. Pravilnik o uvjetima i načinu upotrebe sportsko rekreativnih zrakoplova: nacrt pravilnika mora biti usklađen s nacrtom prvog pravilnika.

Bitno je naglasiti da promjene u sustavu koje će se uvesti Pravilnikom o projektiranju, prihvaćanju, gradnji i održavanju zrakoplova na koje se ne primjenjuje Uredba (EU) 2018/1139 zahtijevaju da sva tri preostala planirana pravilnika u isto vrijeme prođu javno savjetovanje i stupe na snagu zbog međusobne ovisnosti materije koju reguliraju, budući da zahtjevima za plovidbenost moraju udovoljavati i zrakoplovi čije operacije će se izvoditi prema Pravilniku o zahtjevima za izvođenje operacija zrakoplovima i o organizacijskim zahtjevima kojima moraju udovoljavati operatori zrakoplova i prema Pravilniku o uvjetima i načinu upotrebe sportsko rekreativnih zrakoplova.

Osim navedenih planiranih pravilnika, Agencija je svoje regulatorne aktivnosti usmjerila na unaprjeđivanje postojećih nacionalnih propisa u području aerodroma pa je tijekom 2019. godine donesen niz pravilnika s ciljem stvaranja sveobuhvatnog i učinkovitog regulatornog okvira. Osim toga, pojedini pravilnici mijenjani su ili stavljeni izvan snage radi usklađivanja s novim propisima Europske unije. Tako su u 2019. godini doneseni sljedeći pravilnici:

1. Pravilnik o vremenu otvorenosti aerodroma («Narodne novine» broj 113/2019)
3. Pravilnik o gradnji i postavljanju zrakoplovnih prepreka («Narodne novine» broj 100/2019)
4. Pravilnik o aerodromima («Narodne novine» broj 100/2019)
5. Pravilnik o izvanaerodromskom slijetanju i uzlijetanju helikoptera («Narodne novine» broj 57/2019)
6. Pravilnik o provedbi Uredbe (EU) 2018/1139 o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa («Narodne novine» broj 50/2019)
7. Pravilnik o spasilačko-vatrogasnoj zaštiti na aerodromu («Narodne novine» broj 46/2019)
8. Pravilnik o helidromima («Narodne novine» broj 46/2019)

9. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o provedbi Uredbe (EU) br. 376/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o izvješćivanju, analizi i naknadnom postupanju u vezi s događajima u civilnom zrakoplovstvu («Narodne novine» broj 28/2019)
10. Pravilnik o stavljanju izvan snage Pravilnika o usklađivanju tehničkih propisa i upravnih postupaka u području civilnog zrakoplovstva («Narodne novine» broj 28/2019)
11. Pravilnik o uvjetima i načinu prijevoza opasnih roba zrakom («Narodne novine» broj 21/2019).

Agencija je ovlaštena izdavati obvezujuće naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti i direktive u pitanjima iz područja civilnog zrakoplovstva (članak 5. stavak 15. Zakona). Tako su u 2019. godini objavljene tri Naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti (Air Safety Order – ASO), i to:

1. ASO-2019-001 Registrirane površine za slijetanje i uzlijetanje
2. ASO-2019-002 Postupak usklađivanja površina ograničenja prepreka sa prostornim planovima
3. ASO-2019-003 Korištenje zrakoplovnih klipnih motora proizvođača BRP-Rotax GmbH & Co. KG, tip 447, 503 i 582 UL nakon isteka kalendarskog resursa (CTBO).

Agencija je nastavila pratiti objavljivanje ICAO državnih pisama (ICAO State Letters) radi pravodobnog informiranja o planiranim ili usvojenim izmjenama ICAO standarda i preporučene prakse i drugim pitanjima vezanim za djelovanje ICAO organizacije.

3.4.2 Praćenje EU propisa i nacрта EU propisa

Kao što je i predviđeno Godišnjim programom rada za 2019. godinu, kao i internim procedurama, Agencija je nastavila pratiti donošenje novih EU propisa kao i objavu nacрта EU propisa, a sve s ciljem pravovremenog planiranja njihove implementacije. Osim toga, a sukladno Programu Vlade Republike Hrvatske za mandat od 2016. do 2020. godine prema kojem Republika Hrvatska ima prioritetnu obvezu jačanja kvalitete i učinkovitosti zastupanja utvrđenih stajališta, odnosno djelovanja hrvatskih predstavnika u Vijeću Europske unije kao i drugim institucijama i radnim tijelima Europske unije, predstavnica Agencije nastavila je aktivno sudjelovati u radu koordinacijskog tijela za obavljanje europskih poslova koje je sukladno gore navedenom Programu osnovano unutar resornog Ministarstva. Navedeno tijelo ima za cilj kroz uspostavu procedura za adekvatno praćenje, analizu i komentare na nacрте EU propisa iz područja prometa, telekomunikacija i pošte, razviti sustav pravovremenog uključivanja i sudjelovanja u zakonodavnim aktivnostima Europske unije tj. utjecati na sadržaje budućih propisa u skladu s interesima Republike Hrvatske i stavovima njenih stručnih tijela među kojima je i Agencija. Dodatno, ovakav način rada trebao bi poslužiti boljoj pripremi za predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije u prvoj polovici 2020. godine.

3.5 Provedba aktivnosti vezanih uz Jedinostveno europsko nebo

Tijekom 2019. godine, Agencija je nastavila provoditi aktivnosti vezane uz europsku inicijativu Jedinostveno europsko nebo (*Single European Sky* – SES) kako slijedi u nastavku.

3.5.1 Lokalni plan implementacije jedinstvenog europskog neba

Republika Hrvatska je potpisala i ratificirala Međunarodnu konvenciju o suradnji o sigurnosti zračne plovidbe s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe - EUROCONTROL (Zakon o potvrđivanju Protokola s usuglašenom Međunarodnom konvencijom o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe - EUROCONTROL («Narodne novine», Međunarodni ugovori broj 8/05).

Jedna od obaveza koja proizlazi iz Konvencije je sudjelovanje u projektu Europskog plana implementacije jedinstvenog europskog neba (*European Single Sky Implementation Plan* – dalje u tekstu ESSIP). ESSIP predstavlja zajednički dogovoren plan provedbe obaveza koje proizlaze iz regulative jedinstvenog europskog neba, s ciljem poboljšanja europske mreže zračnog prometa koji ima sljedeće ciljeve: povećanje ekonomičnosti, kapaciteta i sigurnosti zračnog prometa, te povećanje zaštite okoliša. Temeljem ESSIP-a se razvijaju lokalni planovi implementacije jedinstvenog europskog neba (*Local Single Sky Implementation Plan* - LSSIP) na razini država, pa tako i LSSIP Republike Hrvatske.

U 2019. godini, Agencija je zajedno s ostalim dionicima sudjelovala u izradi LSSIP dokumenta razine 1 (tekstualni dokument) i razine 2 (baza podataka LSSIP ciljeva). Nadležnost Agencije unutar LSSIP dokumenta je nadzor sigurnosti prilikom implementacije pojedinog cilja LSSIP, što se provodi kontinuirano nakon zaprimljene notifikacije od strane HKZP-a i/ili zračnih luka.

3.5.2 Funkcionalni blok zračnog prostora Središnje Europe

Uspostava funkcionalnih blokova zračnog prostora (*Functional Airspace Block* - FAB) dio je inicijative Europske unije za stvaranje Jedinstvenog europskog neba (*Single European Sky* - SES), čiji je cilj optimizacija i poboljšanje odvijanja zračnog prometa u Europi, te posljedično smanjenje kašnjenja i ukupnih troškova.

Republika Hrvatska je, temeljem Sporazuma o uspostavi Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe (*Functional Airspace Block Central Europe* - FAB CE) koji je potpisan 5. svibnja 2011. godine u Brdu kod Kranja u Sloveniji te Zakona o potvrđivanju Sporazuma o uspostavi Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe («Narodne novine», Međunarodni ugovori broj 5/12), članica Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe.

U cilju provedbe zadaće nadzora sigurnosti unutar FAB CE, 30. svibnja 2011. godine potpisan je u Bratislavi Sporazum o suradnji kojim se pobliže reguliraju odnosi između nacionalnih nadzornih tijela unutar FAB CE, te je temeljem tog Sporazuma definiran odbor za koordinaciju FAB CE nacionalnih nadzornih tijela (FAB CE National Supervisory Authority Coordination Committee).

Predsjedavanje Odborom određeno je na način da svaka zemlja predsjedava jednu godinu. Republika Austrija je predsjedavala Odborom u 2019. godini, a predstavnici Agencije sudjelovali su u njegovom radu. Tijekom 2019. godine održana su tri sastanka u Austriji-Beč na kojima uz redovite aktivnosti vezano za razmjenu informacija vezanih za sigurnost kod prekograničnih pružanja usluga i FAB CE promjena vezanih za sigurnost, izrađeno je i izvješće Europskoj komisiji o provedbi Plana mjerenja učinkovitosti za treću godinu referentnog razdoblja te je usvojen je Program rada NSA CC-a za 2020. godinu.

U 2019. godini je potpisan posebni sporazum sa EUROCONTROL-om o suradnji na polju aktivnosti unutar FAB CE grupe.

3.5.3 Plan mjerenja učinkovitosti

Budući da je Plan mjerenja učinkovitosti za drugo referentno razdoblje (FAB CE PP RP2 2015-2019) odobren od strane Europske komisije, tijekom 2019. godine je prema zahtjevima Europske komisije obavljeno i redovno izvješćivanje o procesu monitoriranja provedbe Plana za 2018. godinu.

Plan mjerenja učinkovitosti za drugo referentno razdoblje završava 2019. godinom, te je bilo potrebno pripremiti novi Plan mjerenja učinkovitosti za treće referentno razdoblje (2020-2024). Novi Plan je izrađen na nacionalnoj razini i u trećem referentnom razdoblju nije dio FAB CE strukture.

Tijekom 2019. godine je od strane Europske komisije donesena nova Uredba EU 2019/317 koja je propisala i novu proceduru i rokove predaje planova za sljedeće referentno razdoblje.

Iako su temeljni ciljevi definirani Planom mjerenja učinkovitosti ostali u načelu isti u području kapaciteta, sigurnosti, okoliša i troškovne učinkovitosti, cjelokupni proces i određivanje istih postalo je znatno kompliciranije uz značajan naglasak na dokazivost i međuovisnost ključnih ciljeva učinkovitosti.

Tako je tijekom godine, radi izrade ciljeva na EU razini, Agencija dodatno sredinom godine bila obvezna dostaviti Europskoj komisiji i pripreme projekcije planova za naredno referentno razdoblje.

U 2019. godini održane su i konzultacije s korisnicima na kojima im je bila predstavljena projekcija budućeg Plana mjerenja učinkovitosti te su njihova mišljenja i primjedbe bili uzeti u obzir prije slanja finalnog nacrtu Plana mjerenja učinkovitosti za razdoblje 2020-2024 prema Europskoj komisiji.

Agencija je uspješno i u skladu s propisanim rokovima predala Plan mjerenja učinkovitosti za treće referentno razdoblje do 1. listopada 2019. godine.

Uz značajnu angažiranost kapaciteta na pripremi novog Plana mjerenja učinkovitosti za razdoblje 2020-2024, Agencija je prema važećim propisima bila obvezna provoditi monitoring svih zacrtanih ciljeva za zadnju godinu drugog referentnog razdoblja te izvijestiti Europsku komisiju sukladno rokovima i važećim propisima prema Uredbama EU 390/2013 i 391/2013.

Proces monitoriranja je uspostavljen internim procedurama između Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. i Agencije. Agencija izradu završnih godišnjih izvješća koordinira na nacionalnoj razini te sudjeluje u izradi završnog godišnjeg FAB CE izvješća za područje kapaciteta u izračunu visine poticaja kao i za izvještavanje o investicijama na FAB CE razini.

Proces monitoriranja i izvještavanja obavljen je po utvrđenom obrascu koji je bio dostavljen od strane Europske komisije/PRB. U 2019. godini je tako izrađeno izvješće za četvrtu godinu provedbe Plana mjerenja učinkovitosti koje je i dostavljeno Europskoj komisiji/PRB do 1. lipnja 2019. godine zajedno s prijedlogom visine cijena rutnih naknada za 2020. godinu. Izvješće je izrađeno na FAB CE razini, a u njegovoj izradi su sudjelovali predstavnici Agencije koji prate provedbu Plana mjerenja učinkovitosti na nacionalnoj razini.

3.6 Ostali poslovi

Agencija je u 2019. godini obavljala i brojne ostale poslove iz svoje nadležnosti.

3.6.1 Pokrenuti prekršajni postupci iz područja civilnog zrakoplovstva

Agencija, u okviru nadležnosti nadzora i inspekcije sigurnosti zračnog prometa, temeljem članka 5. stavka 7. točka 16. Zakona i članka 109. i 112. stavak 1. Prekršajnog zakona («Narodne novine» broj 107/07, 39/13, 157/13, 92/14, 110/15, 70/17 i 118/18), kao ovlašteni tužitelj, ima pravo i obvezu protiv počinitelja prekršaja iz područja civilnog zrakoplovstva podnositi optužne prijedloge ili izdavati prekršajne naloge. Prekršajni postupci vode se u Ministarstvu/Upravi zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte/Sektoru zračnog prometa, kao ovlaštenog tijela za vođenje prekršajnog postupka u prvom stupnju, sukladno članku 163. Zakona. U drugom stupnju, u povodu izjavljene žalbe odlučuje Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske. U 2019. godini Agencija je kao ovlašteni tužitelj pokrenula 17 prekršajnih postupaka. Prekršajni postupci pokrenuti su zbog sljedećih prekršaja:

1. Nepoštivanje odredbi kojim su regulirana pravila letanja i opći uvjeti za obavljanje operacija sustavom bespilotnih zrakoplova - prekršaj iz članka 13. i 22. Zakona, a u svezi sa odredbama Pravilnika o sustavima bespilotnih zrakoplova („Narodne novine“, broj 104/18), kažnjiv temeljem odredbe članka 150. stavak 1. točka 16. i 23, i članka 156. stavak 1. Zakona - pokrenuto 11 prekršajnih postupaka.
2. Nepoštivanje odredbi kojim su regulirana pravila održavanja zrakoplova- prekršaj iz članka 63. stavka 3. Zakona, a u svezi sa odredbama Uredbe Komisije (EU) br. 1321/2014 od 26. studenoga 2014. o kontinuiranoj plovidbenosti zrakolova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja, te odobrenju organizacija i osoblja uključenih u te poslove (SL L 362, 17.12.2014.), kažnjiv temeljem odredbe članka 150. stavak 1., točka 11. Zakona - pokrenuta tri prekršajna postupka.
3. Nepoštivanje odredbi kojim su regulirane obveze izvješćivanja o nesreći, ozbiljnoj nezgodi ili nesreći zrakoplova- prekršaj iz članka 105. b. i 108. Zakona., kažnjiv temeljem odredbe članka 150. stavak 1 točka 2. Zakona - pokrenuta dva prekršajna postupka.
4. Nepoštivanje odredbi kojim su regulirana pravila letenja zrakoplovom u kontroliranom zračnom prostoru - prekršaj iz članka 100. stavak 1. Zakona, kažnjiv temeljem odredbe članka 152. stavka 7. Zakona - pokrenut jedan prekršajni postupak.

3.6.2 Vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova

Vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova obuhvaća: upis zrakoplova, dodjeljivanje registarskih oznaka i registarskog broja, upis podataka i upis promjene podataka, brisanje zrakoplova iz Registra, izdavanje Rješenja i Potvrda o registraciji i brisanju zrakoplova te kontinuirano praćenje i ažuriranje podataka (vlasništvo, založno pravo, operator, podaci o zrakoplovu). Svakog prvog u mjesecu, na internetskim stranicama Agencije objavljena je ažurirana tablica Registra koja je informativnog karaktera budući su podaci podložni dnevnim promjenama. Za točno stanje podataka stranke se mogu obratiti Agenciji i zatražiti Izvadak. Registar je javna knjiga za koju se smatra da potpuno i istinito odražava činjenično i pravno stanje zrakoplova. Izvadci iz Registra imaju dokaznu snagu javnih isprava.

Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja Hrvatskog registra civilnih zrakoplova («Narodne novine» broj 137/12), propisan je elektronski oblik vođenja Registra koji omogućava lakši i brži upis podataka, uvid u upisane podatke i stavljanje istih na raspolaganje zainteresiranim subjektima. U 2019. godini Registar se nastavio voditi u elektronskom obliku što je omogućilo veću učinkovitost i pravovremenost u izvršavanju poslova. Tijekom 2019. godine implementacija EMPIC-EAP softvera ušla je u završnu fazu, na način da su riješena sva otvorena pitanja vezano uz podmodule Aircraft Registration (AR) i Aircraft Ownership (AO), te je započet postupak upisa aktivnih zrakoplova, s obzirom da su isti tijekom implementacije prepoznati kao prioritet, a kako bi Odjel plovidbenosti paralelno započeo sa unosom podataka u modul Type certification (TC). Osnovni cilj prelaska na EMPIC-EAP softver je unaprjeđenje elektronskog načina vođenja registra i usklađivanje podataka između Registra i Odjela plovidbenosti, što je neodvojiv dio procesa registracije zrakoplova i procesa nadzora kontinuirane plovidbenosti zrakoplova.

Agencija je u 2019. godini inicirala pokretanje postupka ratifikacije Konvencije o međunarodnim stvarnopravnim osiguranjima na pokretnoj opremi, potpisane 16. studenog 2001. godine (poznatija kao Cape Town Konvencija) pred resornim Ministarstvom, jer bi upravo ratifikacija predmetne Konvencije bila dobar mehanizam za osiguranje financiranja zrakoplova te bi služila kao potpora zrakoplovnoj industriji, prvenstveno zbog mogućnosti upisa stvarnih prava na motorima zrakoplova koji imaju veliku tržišnu vrijednost, a u nacionalnom zakonodavstvu trenutno nisu prepoznati kao posebni dijelovi zrakoplova na kojima se može zasnovati pravo vlasništva ili založno pravo.

Agencija je u skladu s potpisanim Sporazumom o suradnji i Protokolom za razmjenu podataka između Agencije i Porezne uprave, svaku promjenu podataka i informacija o zrakoplovima registriranim u Republici Hrvatskoj dostavila Poreznoj upravi. Cilj navedenih dokumenata je pravovremena dojava novog upisa zrakoplova kao i promjena u evidencijama Agencije, sa svrhom stvaranja Imovinske kartice za potrebe Porezne uprave. Razmjena podataka vrši se putem kurira na elektroničkom mediju (CD-R). Na dan 31. prosinca 2019. godine, u Registar je bilo upisano 326 zrakoplova od kojih, prema evidenciji Odjela plovidbenosti, 147 ima važeću svjedodžbu o plovidbenosti zrakoplova, odnosno važeće dopuštenje za letenje.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2019. godine, Odjel zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova zaprimio je 58 predmeta koji se odnose na vođenje Registra, a riješen je 51 predmet, prema tablici koja slijedi.

VRSTA PREDMETA	ZAPRIMLJENO	RIJEŠENO
Upis zrakoplova	6	5
Brisanje zrakoplova	7	7
Promjena podataka	19	13
Upis ili brisanje ovrhe / založnog prava / stečaja	1	1
Izdavanje izvotka	15	15
Rezervacija registracijske oznake i rednog broja u Registru	4	4
Odobrenje odstupanja od pravilnikom propisanih dimenzija registracijske oznake	2	2
Ostalo	4	4
UKUPNO	58	51

Tablica 14: Struktura predmeta u Hrvatskom registru civilnih zrakoplova u 2019. godini

3.6.3 Odobravanje letova

U okviru djelokruga rada, a na temelju nadležnosti utvrđene Zakonom, Ured za odobravanje letova Agencije obavlja poslove odobravanja komercijalnog zračnog prijevoza inozemnim zračnim prijevoznicima iz trećih zemalja u linijskom i povremenom prometu, prijevoza opasnih roba zrakom u preletu ili sa slijetanjem u Republiku Hrvatsku te odobravanje letačkih operacija i aktivnosti koje se smiju izvoditi samo uz odobrenje Agencije. Odobravani su i preleti i slijetanja inozemnih zrakoplova koji nemaju standardnu svjedodžbu o plovidbenosti već imaju specijalnu svjedodžbu o plovidbenosti, dopuštenje za letenje ili sličan dokument izdan od zrakoplovnih vlasti države u kojoj je zrakoplov registriran.

U skladu sa Zakonom, davane su suglasnosti na zahtjeve za izdavanje pojedinačnih i godišnjih diplomatskih odobrenja za letenje inozemnih državnih (civilnih) zrakoplova u hrvatskom zračnom prostoru za koje odobrenja izdaje ministarstvo nadležno za vanjske i europske poslove.

O izdanim odobrenjima za komercijalni zračni prijevoz za potrebe pregleda na stajanci (SAFA), te odobrenja letačkih operacija za koje je potrebno odobrenje vodi se evidencija kako bi isti bili dostupni nadležnim zrakoplovnim inspektorima za provođenje inspekcijskih nadzora.

Struktura i broj predmeta po vrstama odobrenja daje se u tablici:

Struktura predmeta za odobravanje letova	
Suglasnosti za godišnja diplomatska odobrenja za prelete i slijetanja inozemnih državnih zrakoplova	29
Suglasnosti za pojedinačna diplomatska odobrenja za prelete i slijetanja inozemnih državnih zrakoplova	167
Odobrenja za obavljanje usluga linijskog zračnog prijevoza inozemnim zračnim prijevoznicima	70
Odobrenja za obavljanje usluga povremenog zračnog prijevoza inozemnim zračnim prijevoznicima	144
Preleti i slijetanja inozemnih civilnih zrakoplova s opasnim robama	26
Letovi inozemnih zrakoplova koji nemaju standardnu svjedodžbu o plovidbenosti	23
Radovi iz zraka inozemnih operatora zrakoplova	3
Odobrenja letačkih operacija koje nisu zračni prijevoz	104
Ostalo	6
UKUPNO	572

Tablica 15: Struktura predmeta za odobravanje letova u 2019. godini

Na poziv EASA-e, predstavnice Agencije su u lipnju 2019. godine sudjelovale na petoj radionici vezanoj uz odobravanje operatora trećih zemalja u skladu sa Uredbom Komisije 452/2014 od 29. travnja 2014. o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama operatora iz trećih zemalja (SL L 133, 6.5.2014.) (u daljnjem tekstu: Uredba (452/2014).

Odobravanje komercijalnog zračnog prijevoza prijevoznicima iz trećih zemalja

Sukladno članku 15. Zakona inozemni zrakoplovi smiju letjeti u hrvatskom zračnom prostoru na temelju odobrenja, osim ako nije drukčije propisano međunarodnim ugovorima, europskim propisima te propisom donesenim na temelju Zakona. Uvjeti i način izdavanja odobrenja propisani su Pravilnikom o odobravanju letova u hrvatskom zračnom prostoru (Narodne novine 50/17), (u daljnjem tekstu Pravilnik).

Odobrenja za obavljanje usluga linijskog i povremenog zračnog prijevoza izdaju se zračnim prijevoznicima iz trećih zemalja odnose se na prometna prava ukoliko zračni prijevoznik udovoljava zahtjevima sigurnosti odnosno ako je ishodio odobrenje operatora iz treće zemlje koje EASA u skladu s Uredbom 452/2014.

Osim sigurnosti zračnog prometa, zračni prijevoznici su morali udovoljiti zahtjevima drugih europskih i nacionalnih primjenjivih propisa koji čine uvjete za izdavanje odobrenja propisane Pravilnikom, a odnose se na propise iz područja zaštite civilnog zračnog prometa. Uz to, provjeravana je sukladnost potvrda o obveznom osiguranju zračnih prijevoznika od odgovornosti za štetu prouzročenu putnicima, prtljazi, teretu i trećim osobama s odredbama Uredbe 785/2004 o zahtjevima za zračne prijevoznike i operatore zrakoplova u vezi s osiguranjem i Zakonom o obveznim osiguranjima u prometu («Narodne novine» broj 76/13, 75/09, 36/09 I 151/05) te udovoljavanje propisima o buci zrakoplova.

Brexit

Neizvjesnost oko ratifikacije Sporazuma o povlačenju iz Europske unije Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske (u daljnjem tekstu: Ujedinjena Kraljevina) uvelike je utjecala na rad Ureda u 2019. godini jer bi u slučaju izlaska bez sporazuma zračni prijevoznici iz Ujedinjene Kraljevine postali prijevoznici iz treće zemlje slijedom čega moraju ishoditi odobrenje za obavljanje zračnog prijevoza u države članice Europske unije. Dodatno, datum izlaska Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije (30. ožujak 2019. godine) poklapao s početkom ljetnog IATA prometnog razdoblja.

Slijedom navedenog, tijekom siječnja i veljače, obavljene su sve potrebne pripreme za slučaj scenarija izlaska bez dogovora, a koje su uključivale: izradu odgovarajućih procedura postupanja u skladu sa smjernicama Europske komisije, koordinaciju s EASA-om, slanje uputa zračnim prijevoznicima Ujedinjene Kraljevine koji su obavljali prijevoz u Republiku Hrvatsku te procedure za izdavanje odobrenja.

U sklopu Akcijskog plana Europske komisije za izvanredne situacije u slučaju izlaska Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije bez dogovora („*no deal*“ *Contingency Action Plan*), u ožujku 2019. godine donesene su dvije uredbe važne za zrakoplovstvo: Uredba (EU) 2019/502 o zajedničkim pravilima kojima se osigurava osnovna zračna povezanost s obzirom na povlačenje Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Unije (SL L 85 I/2019), (u daljnjem tekstu: Uredba 2019/502) te Uredba (EU) 2019/494 o određenim aspektima sigurnosti zrakoplovstva (SL L 85 I/2019), (u daljnjem tekstu: Uredba 2019/494).

Početkom travnja 2019. godine na poziv Europske komisije održan je sastanak država članica Europske unije na kojem je sudjelovala i predstavnica Ureda za odobravanje letova na temu praktične implementacije Uredbi (EU) 2019/494 i (EU) 2019/502 u cilju ujednačenog postupanja svih država članica.

Uredba (EU) 2019/502 donijela je privremeni skup mjera kojima se uređuje zračni prijevoz između Europske unije i Ujedinjene Kraljevine te čini pravnu osnovu i daje uvjete za izdavanje odobrenja za prometna prava zračnim prijevoznicima Ujedinjene Kraljevine za obavljanje linijskog i povremenog zračnog prijevoza. Uredbom je zračnim prijevoznicima Ujedinjene Kraljevine dozvoljeno prometovanje isključivo između Ujedinjene Kraljevine i pojedine države članice (tzv. treća i četvrta zračna sloboda). Zračni prijevoznici Ujedinjene Kraljevine također su morali od EASA-e ishoditi sigurnosno odobrenje operatora treće zemlje u skladu s Uredbom 452/2014.

Na temelju Uredbe (EU) 2019/502 i obavijesti EASA-e o zračnim prijevoznicima Ujedinjene Kraljevine koji ispunjavaju uvjete za sigurnosno odobrenje, Ured je izdavao odobrenja britanskim zračnim prijevoznicima za prometna prava i u ljetnom i u zimskom prometnom razdoblju, a koja bi proizvodila pravni učinak na dan kada se pravo Europske unije prestaje primjenjivati na Ujedinjenu Kraljevinu.

Kako bi Uredba 2019/502 ostvarila svoj cilj u vidu razdoblja njezine primjene, krajem listopada 2019. godine donesena je Uredba (EU) 2019/1795 Europskog Parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) 2019/501 i (EU) 2019/502 (SL L 279 I od 31.10.2019.) u pogledu razdoblja njihove primjene čime se ono produžilo do 24. listopada 2020. godine odnosno do kraja ljetnog IATA prometnog razdoblja.

Linijski zračni promet

Prometna prava u linijskom zračnom prometu prijevoznicima iz trećih zemalja odobravana su u okviru uvjeta utvrđenih sveobuhvatnim sporazumima o međunarodnom zračnom prometu ili sporazumima o uspostavi zajedničkog zračnog prostora koje je s trećim zemljama sklopila Europska unija, a na treće zemlje za koje nije sklopljen sporazum na razini Europske unije primjenjivali su se dvostrani sporazumi o zračnom prometu koje je sklopila Republika Hrvatska.

Postupak odobravanja prometnih prava obuhvaćao je provjeru jesu li zračni prijevoznici određeni odnosno imenovani od strane svojih zrakoplovnih vlasti za obavljanje linijskog prijevoza (ako je predviđeno sporazumom), dogovorene linije prometovanja, tjedni broj i raspored letova u skladu s gore spomenutim sporazumima i dr.

Prethodno mišljenje ministarstva nadležnog za promet pribavljalo se kada neka od prometnih prava nisu bila dogovorena pojedinim sporazumom ili kada s državom zračnog prijevoznika nije sklopljen sporazum o zračnom prometu.

U linijskom zračnom prijevozu odobrenja su izdavana prijevoznicima posebno za ljetni odnosno zimski red letenja.

Osim operativnih prijevoznika, odobrenja su morali ishoditi i marketinški zračni prijevoznici iz trećih zemalja za obavljanje prijevoza na temelju ugovora o letovima sa skupnom oznakom (*code-share*) na letovima koje su, kao operativni prijevoznici, operirali Croatia Airlines ili zračni prijevoznici iz država članica Europskog gospodarskog prostora i pridružene stranke ECAA sporazuma.

Povremeni zračni promet

Letovi u povremenom prometu prijevoznicima iz trećih zemalja odobravani su na temelju Pravilnika, osim ako povremeni prijevoz nije bio reguliran sporazumom. Povremeni letovi obavljaju se na temelju sklopljenih ugovora o zračnom prijevozu između prijevoznika i naručitelja prijevoza.

Povremeni letovi uključivali su letove u sklopu turističkih paket-aranžmana (*inclusive tour charter letov*), ad hoc charter letove za vlastite potrebe pravnih i fizičkih osoba, prijevoz robe, letove za posebne događaje sportskog, kulturnog, profesionalnog i sličnog karaktera, taksi letove na zahtjev sa zrakoplovima manjeg kapaciteta i dr.

Za letove četvrte, pete i sedme zračne slobode zračni prijevoznici iz trećih zemalja morali su, u skladu s Pravilnikom, ishoditi i izjave o suglasnosti hrvatskih zračnih prijevoznika, a odobrenja su se izdavala na temelju pozitivnog mišljenja ministarstva nadležnog za promet, Uprave zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte.

Prijevoz opasne robe zrakom

Prijevoz opasnih roba zrakom bilo u preletu ili sa slijetanjem i polijetanjem s teritorija Republike Hrvatske, odobravao se operatorima iz trećih zemalja na temelju posebnih propisa koji uređuju siguran prijevoz opasne robe zrakom Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva (ICAO). Osim sukladnosti s navedenim propisima, operatori su također morali imati EASA TCO odobrenje te biti ovlašteni od svojih zrakoplovnih vlasti za siguran prijevoz takve robe u zračnom prometu. Izdavana su i odobrenja za prijevoz opasne robe zabranjene za prijevoz zrakom u normalnim okolnostima, a na temelju izuzeća kojeg izdaje inspektor za opasne robe nakon provedenog posebnog postupka u skladu s gore navedenim propisima.

Letačke operacije i aktivnosti za koje je potrebno odobrenje Agencije

Kako je predviđeno europskim i nacionalnim propisima, odobrenja su izdavana inozemnim i domaćim operatorima za obavljanje sljedećih letačkih operacija: izvanaerodromska slijetanja i uzlijetanja aviona, helikoptera, sportsko-rekreativnih zrakoplova, uzlijetanja balona s posadom, izvanaerodromske skokove padobranom, specijalizirane operacije (radove iz zraka), letove ispod minimalnih visina, raspršivanje predmeta ili tvari iz zrakoplova, puštanje slobodnih balona bez posade i dr.

U postupku izdavanja odobrenja provjeravala se valjanost i sukladnost dokumenata koje se odnose na operatora, zrakoplove i pilote s primjenjivim europskim i nacionalnim propisima te pribavljala stručna mišljenja od nadležnih ustrojstvenih jedinica Agencije. U ovisnosti o vrsti operacija odobrenja su sadržavala posebne uvjete i ograničenja za njihovo obavljanje s obzirom na sigurnost operacija.

Izvanaerodromsko slijetanje i uzlijetanje zrakoplova

Zahtjevi za sigurno obavljanje operacija izvanaerodromskog slijetanja i uzlijetanja na kopnene i vodene površine kojima operator zrakoplova (osim helikoptera) mora udovoljiti kao i uvjeti i način izdavanja odobrenja propisani su Naredbom o zrakoplovnoj sigurnosti o slijetanju i uzlijetanju zrakoplova na kopnenim i vodenim površinama ASO-2018-004 (u daljnjem tekstu: Naredba).

Većina izdanih odobrenja za izvanaerodromsko slijetanje i uzlijetanje aviona izdana je inozemnim i domaćim operatorima u nekomercijalne turističke i sportsko-rekreativne svrhe i to na površinu bivšeg aerodroma na otoku Unije, no u manjem broju nego prethodnih godina.

Ostala odobrenja za izvanaerodromska slijetanja i uzlijetanja izdavana su za potrebe obavljanja komercijalnih radova iz zraka u poljoprivredi i šumarstvu, aktivnosti aeroklubova te uzlijetanja balona s posadom u nekomercijalne svrhe.

U 2019. godini nije bilo moguće odobravati operacije izvanaerodromskog slijetanja i uzlijetanja zrakoplova na površini Plisko polje na otoku Visu (k.č. 12406 k.o. Vis) obzirom da je Ministarstvo državne imovine obavijestilo Agenciju da se predmetna površina koristi u poljoprivredne svrhe temeljem pravovaljanog ugovora o zakupu poljoprivrednog zemljišta.

Izvanaerodromsko slijetanje i uzlijetanje helikoptera

U lipnju 2019. godine na snagu je stupio novi Pravilnik o izvanaerodromskom slijetanju i uzlijetanju helikoptera («Narodne novine» broj 57/19). Obzirom na vrijeme stupanja na snagu navedenog pravilnika tijekom ljetne sezone, obavijest o novim zahtjevima u donesenom propisu bila je dostavljena kako inozemnim operatorima koji su u trenutku stupanja na snagu imali važeće odobrenje tako i svim poznatim operatorima koji su prethodnih godina obavljali te operacije u Republici Hrvatskoj.

Odobrenja su izdavana inozemnim operatorima helikoptera u komercijalnom zračnom prijevozu, za nekomercijalne svrhe te za potrebe obavljanja specijaliziranih operacija (radova iz zraka). Letačke operacije izvanaerodromskog slijetanja i uzlijetanja obavljane su i s privatnih plovila usidrenih u teritorijalnim vodama Republike Hrvatske na kojima je obavljena granična kontrola.

Izvanaerodromski skokovi padobranom

Na temelju Pravilnika o padobranstvu («Narodne novine» broj 65/15) na zahtjev aeroklubova izdavana su odobrenja za izvanaerodromske skokove padobranom za potrebe njihovih redovitih klupskih aktivnosti. Uvjeti za to bili su prethodno pribavljeno odobrenje kontrole zračne plovidbe za uspostavu ad-hoc strukture sukladno Pravilniku o upravljanju zračnim prostorom («Narodne novine» broj 32/18 i 104/18) te posjedovanje propisane kategorije dozvole rukovoditelja skakanja koju izdaje Agencija.

Radovi iz zraka inozemnih operatora zrakoplova

Sukladno Naredbi o zrakoplovnoj sigurnosti o odobravanju obavljanja radova iz zraka u Republici Hrvatskoj inozemnim operatorima zrakoplova ASO-2012-003, izdana su odobrenja za obavljanje operacija radova iz zraka operatoru treće zemlje u svrhu distribucije cjepiva za lisice.

U svrhu obavljanja radova u poljoprivredi i šumarstvu izdano je odobrenje operatoru iz države članice Europske Unije budući da se operacija izvodila zrakoplovima na koje se ne primjenjuje Osnovna Uredba EU 2018/1139 (tzv. Aneks I zrakoplovi).

Ostale letačke operacije i aktivnosti

Letovi ispod minimalnih visina odobravani su operatorima iz država članica Europske unije za u svrhu obavljanja poslova koji zahtijevaju niske letove (radovi u poljoprivredi i šumarstvu, snimanje filmova, biciklističkih utrka i sl.) na temelju zadovoljavajuće procjene rizika koju je izradio operator zrakoplova.

Odobrenja za izbacivanje i raspršivanje predmeta i drugih tvari iz zrakoplova u letu izdavana su operatorima u svrhu obavljanja radova iz zraka (distribucija cjepiva za lisice, raspršivanje u poljoprivredi i šumarstvu) ukoliko su udovoljavali propisanim uvjetima odnosno posjedovali certifikat zrakoplovnih vlasti ili drugi jednakovrijedan dokument kojom dokazuju sposobnost za obavljanje operacije.

Izvođenje aktivnosti u zračnom prostoru (puštanje slobodnih balona bez posade, ispaljivanje raketnih modela i pirotehničkih objekata) odobravano je ukoliko je voditelj aktivnosti prethodno pribavio odobrenja za uspostavu *Ad hoc* strukture koju izdaje HKZP kako je propisano Pravilnikom o upravljanju zračnim prostorom (Narodne novine 32/18, 104/18). *Ad hoc* struktura uspostavlja se zbog sigurnosnih i/ili operativnih razloga kako ne bi došlo do nepredviđenih događaja koji mogu negativno utjecati na sigurnost zračnog prometa.

Na temelju stručnog mišljenja Odjela plovidbenosti, odobravani su i preleti i slijetanja inozemnih zrakoplova koji nemaju standardnu svjedodžbu o plovidbenosti već imaju specijalnu ili ograničenu svjedodžbu o plovidbenosti, dopuštenje za letenje ili sličan dokument kojeg je izdala zrakoplovna vlast države registracije zrakoplova.

3.6.4 Rješavanje o pritužbama za zaštitu prava putnika

Prava putnika u zračnom prijevozu regulirana su prvenstveno Uredbom (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju zajedničkih pravila u vezi s naknadom i pomoći putnicima u slučaju uskraćivanja ukrcaja i otkazivanja ili dugih kašnjenja letova (SL L 46, 17. 2. 2004.), te Uredbom (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu (SL L 204, 26. 7. 2006). Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu (»Narodne novine« broj 94/13) mirno rješavanje sporova povodom prigovora putnika stavljeno je u isključivu nadležnost Agencije (do 2013. godine nadležna tijela za ovu vrstu sporova bila su Ministarstvo i Agencija). Navedenim promjenama, a i ulaskom Republike Hrvatske u EU, iz godine u godinu značajno raste broj prigovora putnika, što se vidi iz tablice u nastavku.

Prigovor	Otkazan let	Duže kašnjenje	Uskraćen ukrcaj	Osoba sa smanjenom pokretljivošću	Premještaj u nižu kalsu	Ukupno
2012.	-	1	1	-	-	2
2013.	7	27	2	-	-	36
2014.	8	39	1	1	-	49
2015.	38	110	12	-	-	160
2016.	49	104	5	1	-	159
2017.	75	157	6	-	-	238
2018.	172	255	11	1	-	438
2019.	201	479	37	2	1	720

Tablica 16: Pregled broja prigovora vezanih uz zaštitu prava putnika

Tijekom 2019. godine ukupni broj novo otvorenih predmeta je 720, što je skoro 300 predmeta više od prethodne godine i predstavlja porast od 64%. Polovica zaprimljenih prigovora riješena je u korist putnika isplatom novčane naknade.

Agencija po primitku prigovora putnika, a sukladno proceduri utvrđenoj od strane Europske komisije, utvrđuje jesu li ispunjene sve pretpostavke za pokretanje mirnog rješenja spora te potom, uzevši u obzir okolnosti slučaja i priloženu dokumentaciju, kontaktira prijevoznika, po potrebi i putnika, zračnu luku i druge pravne i fizičke osobe te donosi konačno mišljenje koje dostavlja prijevozniku i putniku.

3.6.5 Ekonomska regulacija u zračnom prometu

Odobranje cjenika i naknada zračnih luka

U skladu s člankom 42. Zakona i člankom 4. Pravilnika o naknadama zračnih luka Agencija odobrava cjenike naknada zračnih luka i njegove izmjene. U 2019. godini zaprimljena su dva zahtjeva u svezi s odobravanjem cjenika reguliranih naknada zračnih luka. Jedan zahtjev je odobren, a jedan je odbijen.

Utvrđivanje jediničnih cijena rutnih i terminalnih naknada

U skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju rutnih i terminalnih naknada («Narodne novine» broj 91/13), Agencija utvrđuje jedinične cijene rutnih i terminalnih naknada za naplatne zone u Republici Hrvatskoj, u skladu s EUROCONTROL-ovim Sustavom rutnih naknada i odgovarajućim EU propisima. Agencija je u 2019. godini, u propisanom postupku, utvrdila jedinstvenu konačnu bazu troškova i konačnu jediničnu cijenu rutnih naknada Republike Hrvatske za 2020. godinu, te iste uputila u daljnji postupak donošenja pred Proširenim odborom za rutne naknade (Enlarged Committee for Route Charges) EUROCONTROL-a. Isto tako, Agencija je utvrdila konačnu bazu troškova i konačnu jediničnu cijenu terminalnih naknada Republike Hrvatske za 2020. godinu. Jedinične cijene rutnih i terminalnih naknada objavljuju se na način uobičajen u zračnom prometu putem Zbornika zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske (AIP) i EUROCONTROL-ovih okružnica (Information Circulars).

Agencija je stalni član Proširenog odbora za rutne naknade (Enlarged Committee for Route Charges) koji je dio nadzorne strukture EUROCONTROL-a, a sastoji se od predstavnika zemalja članica. Također, u okviru ovog odbora djeluje i stalna radna grupa (*Study group*) čiji zadaci se sastoje u razmatranju različitih financijskih pitanja u organizaciji procesa prikupljanja i obrade podataka koje zemlje članice dostavljaju EUROCONTROL-u i Europskoj komisiji. Agencija ima stalnog predstavnika u okviru ove radne grupe.

Nadzor ekonomske sposobnosti subjekata u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske

Operatori aerodroma

Na osnovu Pravilnika o uvjetima kojima mora udovoljavati operator aerodroma za izdavanje te način izdavanja svjedodžbe aerodroma i odobrenja za uporabu aerodroma, Pravilnika o pružanju zemaljskih usluga te Naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti ASO-2010-005 Postupak i kriteriji za izdavanje Odobrenja za pružanje zemaljskih usluga, utvrđuje se potreba procjenjivanja financijskog položaja operatora aerodroma u okviru izdavanja i redovitog nadzora imatelja svjedodžbe aerodroma kao i procjena financijskog položaja pružatelja zemaljskih usluga.

U okviru ovih propisa propisano je da operator aerodroma i pružatelj zemaljskih usluga dokazuje svoju ekonomsku sposobnost dostavljanjem određene financijske dokumentacije tj. dokazima o ekonomskoj sposobnosti kao što su: godišnja financijska izvješća o rezultatima poslovanja, izvješće ovlaštenog revizora o obavljenoj reviziji poslovanja, Bruto bilancu, Bilancu, Račun dobiti i gubitka, Investicijski plan poslovanja, Plan izvora sredstava itd.

Isto tako, imatelji svjedožbe aerodroma kontinuirano su dužni dostavljati dokaze o ekonomskoj sposobnosti operatora za prethodnu kalendarsku godinu.

Pregled ekonomske sposobnosti operatora aerodroma kontinuirani je posao koji se obavlja tijekom cijele godine. Djelokrug rada ne uključuje samo verifikaciju i kontrolu dokumentacije već ima i savjetodavnu ulogu te obuhvaća i kontinuirani nadzor primjene važećih računovodstvenih propisa.

Isto tako, Pravilnikom o pružanju zemaljskih usluga predviđa se razdvajanje računa (konta) za djelatnost zemaljskih usluga od računa za druge djelatnosti u skladu s važećom komercijalnom praksom.

Isto tako, Agencija odobrava unutar cjenika naknada zračnih luka tzv. regulirane usluge. Postojećim ICAO standardima propisano je da cijena navedenih usluga nikako ne može biti iznad troškova tj. traži se ekonomska opravdanost cijene svake pojedine usluge. Svaka korekcija cjenika reguliranih usluga se pomno ispituje u skladu s važećom regulativom i obvezom zračnih luka o razdvajanju financijskih tokova.

Tijekom 2019. godine pregledana su financijska izvješća sljedećih operatora aerodroma: Zračna luka Pula d.o.o., Aerodrom Brač d.o.o., Zračna luka Dubrovnik d.o.o., Zračna luka Split d.o.o., Međunarodna Zračna luka Zagreb d.d., Zračna luka Zadar d.o.o., Zračna luka Osijek d.o.o., Zračna luka Rijeka d.o.o. i Zračno pristanište Mali Lošinj d.o.o.

Pregled financijskih izvješća uključuje i pregled planova poslovanja za buduće razdoblje u kojem se glavni naglasak stavlja na kontinuitet poslovanja i financijsku sposobnost u području sigurnosti operacija na aerodromima. U 2019. godini tri zračne luke nisu u adekvatnom roku dostavile potrebne informacije o ekonomskoj sposobnosti.

Operatori zrakoplova

U skladu sa zahtjevima Uredbe 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici, Agencija je ovlaštena utvrđivati financijski položaj operatora zrakoplova.

Agencija je gore navedeni EU propis razradila internim dokumentom „Postupak za izdavanje, kontinuirano praćenje valjanosti, privremeno oduzimanje i oduzimanje operativne licencije“ u okviru kojeg se utvrđuju obveze zračnog prijevoznika i procedura procjenjivanja financijskog položaja ovisno o tipu operativne licencije.

Postupak razrađuje prikupljanje specifične dokumentacije koja obuhvaća financijska izvješća, izvještaje o bonitetu, planove poslovanja i drugu propisanu dokumentaciju zračnog prijevoznika koja služi provjeri ispunjenja uvjeta financijske sposobnosti u trenutku izdavanja i tijekom kontinuiranog praćenja valjanosti operativne licencije.

Isto tako predviđene radnje obuhvaćanju i možebitne promjene tijekom rada operatora (tehničke i financijske) kao i slučajeve privremenog ili trajnog oduzimanja operativne licencije.

Pristigla dokumentacija se preispituje u skladu s dobrom financijskom praksom te važećim zakonodavstvom uz posebni osvrt na: odgovarajuće propise kojima se regulira poslovanje trgovačkih društava odnosno poslovanje subjekta ovisno o statusu podnositelja zahtjeva i odgovarajuće propise kojima se regulira financijsko poslovanje ovisno o statusu podnositelja zahtjeva.

Analiza financijskih izvještaja temelji se na horizontalnoj i vertikalnoj analizi uz korištenje financijskih pokazatelja kao što su: pokazatelji likvidnosti, pokazatelji zaduženosti, pokazatelji aktivnosti, pokazatelji ekonomičnosti, pokazatelji profitabilnosti uz utvrđivanje iznosa odgovarajućeg neto kapitala.

Tijekom 2019. godine pregledana je financijska dokumentacija u okviru odobravanja operativne licencije ili kontinuiranog praćenja valjanosti postojeće operativne licencije kod dva operatora zrakoplova.

Prema gore navedenoj proceduri za svakog od operatora zrakoplova utvrđuje se financijski položaj radi utvrđivanja financijske sposobnosti udovoljavanja tekućim i eventualnim budućim zahtjevima iz područja sigurnosti operacija. Operatori zrakoplova se kontaktiraju osobno i primjenjuje se individualni pristup, jer se i obim njihovih operacija znatno razlikuje.

3.7 Suradnja s domaćim i inozemnim nadležnim tijelima

Pri obavljanju poslova iz svoje nadležnosti Agencija je obavezna surađivati s domaćim i inozemnim nadležnim tijelima u području sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa.

3.7.1 Suradnja s domaćim nadležnim tijelima

Tijekom 2019. godine, Agencija je nastavila surađivati s tijelima državne uprave, prije svega s resornim Ministarstvom i Agencijom za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, a koja su uz Agenciju, nadležna tijela za civilno zrakoplovstvo u Republici Hrvatskoj, sukladno odredbama Zakona. Suradnja s resornim Ministarstvom odvijala se kao i prethodnih godina u skladu s nadležnostima za civilno zrakoplovstvo propisanih Zakonom. S Agencijom za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu nastavljena je suradnja na unaprjeđenju zajedničkih operativnih procedura za zajedničko postupanje o događajima povezanim sa sigurnošću, te protokola i procedura vezane uz pristup, korištenje, unos i razmjenu podataka u ECCAIRS bazu podataka.

Suradnja i koordinacija obavljala se u području zaštite civilnog zračnog prometa sa Sigurnosno-obavještajnom agencijom i Ministarstvom unutarnjih poslova, u dijelu praćenja stanja zaštite, procjene prijetnji i definiranja dodatnih mjera zaštite civilnog zračnog prometa. S Ministarstvom unutarnjih poslova suradnja i koordinacija obavljala se i u dijelu kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa kao i po pitanju prijava za neovlašteno / nepropisno izvođenje letačkih operacija bespilotnim zrakoplovima u naseljenim mjestima.

Agencija je ostvarivala suradnju i s drugim tijelima države za potrebe obavljanja poslova tih državnih tijela ili za potrebe Agencije, u skladu s propisanim nadležnostima. Temeljem Sporazuma o suradnji i Protokola za razmjenu podataka između Agencije i Porezne uprave, Agencija je nastavila s dostavom promjene podataka i informacija o zrakoplovima Poreznoj upravi iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova.

Predstavnici Agencije sudjelovali su tijekom 2019. godine u radu sljedećih povjerenstava i radnih skupina:

- Povjerenstvo za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu,
- Nacionalno povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom,
- Nacionalno povjerenstvo za olakšice,
- Nacionalno povjerenstvo za zaštitu civilnog zračnog prometa,
- Nacionalno povjerenstvo za prijevoz opasnih stvari,
- Povjerenstvo za međusektorsku koordinaciju za nacionalni sustav za praćenje emisije stakleničkih plinova.

3.7.2 Suradnja s inozemnim nadležnim tijelima

Tijekom 2019. godine, Agencija je ostvarila značajnu suradnju s inozemnim nadležnim tijelima i organizacijama. Predstavnici Agencije aktivno su sudjelovali na redovitim sastancima i aktivnostima europskih te drugih međunarodnih organizacija i institucija iz područja zračnog prometa, u radu njihovih stručnih tijela i radnih grupa.

Suradnja s Agencijom Europske Unije za sigurnost zračnog prometa – EASA, nadležnim tijelima Europske komisije, Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe – EUROCONTROL te Europskom konferencijom civilnog zrakoplovstva - ECAC od posebnog je interesa za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije. Temeljem članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji, Agencija je obavezna aktivno sudjelovati u radu mnogobrojnih tijela i radnih grupa iz područja civilnog zrakoplovstva/civilnog zračnog prometa u ulozi predstavnika Republike Hrvatske kao punopravne članice Europske unije. U skladu s navedenim, izrađen je Plan sudjelovanja u radu međunarodnih organizacija i institucija u 2019. godini koji je sastavni dio Godišnjeg programa rada Agencije za 2019. godinu.

Predstavnici Agencije uključeni su u razne odbore koji djeluju u suradnji ili pod okriljem Europske komisije: EASA odbor (EASA Committee), Odbor za sigurnost zračnog prometa (Air Safety Committee), Regulatorni odbor za zaštitu u civilnom zrakoplovstvu (Regulatory Committee for Civil Aviation Security), Odbor za Jedinствeno europsko nebo (SES Committee) te raznovrsne radne skupine koje se bave zaštitom prava putnika u zračnom prijevozu, pitanjima naknada zračnih luka, zaštitom u civilnom zračnom prometu i dr.

Predstavnici Agencije u 2019. godini aktivno su sudjelovali u sljedećim radnim grupama i tijelima EASA-e:

- Member Advisory Board (MAB)
- Management Board (MB)
- Technical Body (TeB) - General Aviation
- Technical Body (TeB) - Air Operations
- Technical Body (TeB) – Aerodromes
- Technical Body (TeB) - Safety Management
- Technical Body (TeB) - ATM/ANS
- Technical Body (TeB) - Production and Continuing Airworthiness
- Technical Body (TeB) - Air Crew including Flight Crew and Cabin Crew
- Medical Expert Group (MEG)
- National Standardisation Coordinator meeting
- Ramp Inspection Coordination and Standardisation (RICS)
- FSTD Expert Meeting
- Maturity Model Working Group

Isto tako, tijekom 2019. godine, predstavnici Agencije sudjelovali su u radu sljedećih radionica i konferencija pod okriljem EASA-e:

- Workshop on oversight of operators Safety Management Systems
- EASA Pilot Age Limit Workshop
- EASA Preparatory ICAO Dangerous Goods Panel
- Partnership Agreement for International Cooperation
- RAMP train the trainer workshop
- Safety in Aviation Forum for Europe - (SAFE)
- U-space regulatory framework workshop
- Workshop on Competency Based Training and Assessment (CBTA) including Evidence Based Training (EBT)
- EASA - FAA International Aviation Safety Conference
- UPRT Workshop
- EASA TCO workshop
- Workshop on standard scenario - UAS

- Workshop on cybersecurity
- Meeting on platform to share experiences - UAS
- Part-21 Light Workshop
- Area 100 KSA (Knowledge, Skills, and Attitude)
- General Aviation and Low Level Weather
- BASA and TRI items
- Reg 376/2014 - EC Workshop with NAA
- CMO Forum Meeting
- The implementation of the SMS for Aero-Medical Centres - Workshop
- EASA Safety Conference 2019
- UPRT Briefing Sessions for Flight Inspectors
- Network of Drone NAA Focal Points and Safety promotion
- EASA AD Wotkshop
- High Level Conference on Drones
- High Level Conference on Drones
- FSTD Experts Meeting
- FSTD Experts Meeting
- FSTD Experts Meeting
- ATM/ANS TeB 2-2019 & NSA Oversight information exchange
- ATM/ANS TeB 2-2019 & NSA Oversight information exchange
- Part 21 Light Workshop

Na razini EUROCONTROL-a predstavnici Agencije sudjelovali su u radu sljedećih tijela:

- AIRI SG Meeting 03
- Enlarged Committee for Route Charges
- Training Focal Point Workshop

Tijekom 2019. godine, predstavnici Agencije sudjelovali su u radu radnih grupa pod okriljem ECAC-a, pod nazivom Guidance Material Task Force. Značajni resursi Agencije u 2019. godini bili su usmjereni na sudjelovanje u radu tijela i radnih grupa Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe (FAB CE), naročito u radu Vijeća Funkcionalnog bloka zračnog prostora Središnje Europe (FAB CE Council) i Koordinacijskog odbora nacionalnih nadzornih tijela (NSA CC).

Nominirani predstavnici Agencije u 2019. godini sudjelovali su u radu EASA standardizacijskih inspekcija u području plovidbenosti zrakoplova, letačkih operacija, upravljanja zračnim prometom i usluge u zračnoj plovidbi, te inspekciji zaštite Europske komisije.

Suradnja s inozemnim nadležnim tijelima odvijala se u skladu s planom sudjelovanja u radu inozemnih nadležnih tijela koji je sastavni dio Godišnjeg programa rada za 2019. godinu. Temeljem plana sudjelovanja u radu inozemnih nadležnih tijela, predstavnici Agencije sudjelovali su na radnim sastancima korisnika EMPIC-EAP softvera.

Inozemna nadležna tijela u čijem radu su sudjelovali predstavnici Agencije u 2019. godini:

Inozemna nadležna tijela	Plan	Realizacija	Utrošak čovjek/dan
EASA	111	91	162
EC	44	33	53
EUROCONTROL	18	12	23
ECAC	6	2	4
FAB CE	19	12	19
ICAO	1	3	6
Nadležna tijela za civilno zrakoplovstvo drugih država	14	21	37
Ostala inozemna nadležna tijela	26	19	36
EMPIC	12	9	30
Ukupno	250	202	370

Tablica 17: Pregled sudjelovanja u radu inozemnih nadležnih tijela u 2019. godini

Pregled sudjelovanja u radu inozemnih nadležnih tijela po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama:

Unutarnja ustrojstvena jedinica	Plan	Realizacija	%
Sektor letačkih operacija, školstva, plovibnosti i licenciranja	88	78	89%
Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	75	54	72%
Sektor pravnih i zajedničkih poslova	14	21	150%
Ured upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa	14	12	86%
Ured zaštite zračnog prometa	23	10	43%
Ured za odobravanje letova	4	3	75%
Ured Agencije	12	7	58%
Rukovodeće osobe	20	17	85%
Ukupno	250	202	81%

Tablica 18: Pregled sudjelovanja u inozemnim nadležnim tijelima po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama u 2019. godini

Agencija je u 2019. godini ostvarila suradnju i s nadležnim tijelima za civilno zrakoplovstvo drugih država vezano uz obavljanje poslova nadzora, certifikacije i licenciranja, te školovanja i osposobljavanja.

Temeljem Memoranduma o razumijevanju potpisanog 25. travnja 2014. godine između Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine i Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo, Agencija je sudjelovala u nadzoru pružatelja usluga u zračnom prometu Bosne i Hercegovine (Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine (BHANSA) u svojstvu pružanja stručne pomoći za područja usluga zrakoplovne meteorologije i područje usluga komunikacije, navigacije i nadzora.

Temeljem Memoranduma o razumijevanju potpisanog 8. prosinca 2010. godine između Civil Aviation Authority of the Republic of Kosova, Agencija je u Prištini organizirala radionicu na temu otvaranja tržišta zemaljskih usluga.

Temeljem Ugovora o tehničkoj suradnji (Technical Cooperation Framework Agreement) potpisanog 20. studenog 2010. godine između Austro Control GmbH i Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo, Agencija je održala školovanje na temu „Crew Resource Management“ za potrebe inspektora Austro Controla. Školovanje je trajalo dva dana.

Temeljem Memoranduma o razumijevanju potpisanog 29. studenog 2013. godine između Agencije za civilno letalstvo Republike Slovenije i Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo, Agencija je sudjelovala u internim auditima za potrebe pripreme CAA Slovenije za EASA standardizacijske inspekcije. Isto tako Agencija je održala školovanje na temu „Human Factors“ u trajanju od dva dana i školovanje na temu „NCC & NCO Training“ u trajanju od jedan dan.

Temeljem Memoranduma o razumijevanju potpisanog 5. ožujka 2015. godine između Agencije za civilno zrakoplovstvo Republike Makedonije i Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo, Agencija je sudjelovala u radnom posjetu Agenciji za civilno zrakoplovstvo Republike Sjeverna Makedonija sa sjedištem u Skopju u sklopu priprema za provedbu Twinning Light projekta "Support for participation in the ECAA - European Common Aviation Area".

Temeljem Memoranduma o razumijevanju potpisanog 28. veljače 2011. godine između Agencije za civilno vazduhoplovstvo Crne Gore i Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo, Agencija je sudjelovala u održavanju radionice za pilote generalne avijacije. Nadalje, održana je radionica na kojoj su raspravljana sva aktualna pravna pitanja, od osiguranja, pružanja zemaljskih usluga u zračnom prometu do izrade podzakonskih propisa, prekršajnih postupaka i osiguravanja primjene propisa.

Na zahtjev EASA-e, radnik Agencije sudjelovao je kao predavač na radionici o pravima putnika u zračnom prijevozu, u sklopu projekta „EU-China Aviation Partnership Project“.

Važno je za istaknuti da predstavnica Agencije u sklopu predsjedanja Hrvatske Europskim Vijećem, sudjeluje u radu AVIA radne skupine Vijeća kao nacionalni ekspert.

Suradnja s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe - EUROCONTROL

Agencija je u 2019. godini nastavila bilateralnu suradnju s EUROCONTROL-om vezano uz unaprijeđivanje sposobnosti za obavljanje funkcije Nacionalnog nadzornog tijela (National Supervisory Authority – NSA). Troškove provedbe projekta snosi EUROCONTROL, temeljem redovite stručne pomoći koju pruža državama članicama. U cilju uspješne provedbe projekta, osnovan je zajednički tim za upravljanje projektom (Common Project Management Team - CPMT) kojim zajedno predsjedaju predstavnici EUROCONTROL-a i Agencije, a odgovoran je za koordinirano planiranje, izvršenje, praćenje i izvještavanje u svezi dogovorenih radnih paketa. Svaki supredsjedatelj je odgovoran za koordinaciju aktivnosti unutar svoje vlastite organizacije i djeluje kao osoba za kontakt (POC).

Croatian Civil Aviation Agency

U drugoj polovici 2019. godine bile su planirane aktivnosti u dijelu implementacije zajedničkih zahtjeva iz Uredbe (EU) 2017/373 te implementaciji Uredbe (EU) 2019/317, no uslijed drugih radnih obveza sve planirane aktivnosti prebačene su za 2020. i 2021. godinu.

3.7.3 Civilno-vojna suradnja

Sporazumom o suradnji između Ministarstva obrane i Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo potpisanog 14. ožujka 2013. godine uspostavljen je Zajednički civilno-vojni obor za zračni promet. Radom Zajedničkog civilno-vojnog odbora za zračni promet osigurana je koordinacija postupaka i aktivnosti, te razmatranje aktualnog stanja sigurnosti zračnog prometa iz propisanih nadležnosti Ministarstva obrane i Agencije.

U 2019. godini održane su dvije sjednice Odbora pri čemu su razmatrane sljedeće teme: Implementacija Uredbe (EU) br. 1079/2012, Korištenje Moda S transpondera kod vojnog letenja, Izmjena organizacije zračnog prostora, Provedba nadzora vojnih objekata i sustava u 2019. godini, Vojne vježbe u 2019. godini, Razmjena sigurnosnih informacija, Analiza ugrožavanja sigurnosti letenja od strane korisnika zračnog prostora te Fleksibilna uporaba zračnog prostora.

3.8 Školovanje i stručno usavršavanje kadrova

Obveza je Agencije implementirati međunarodne zahtjeve vezane uz sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa koji uređuju i standardiziraju postupke nadležnih tijela kod certificiranja i nadzora zrakoplovnih subjekata, a u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu. Zrakoplovni inspektori moraju biti visoko kvalificirani i osposobljeni stručnjaci, koji u ime Agencije obavljaju stručne i tehničke zadatke i čija je uloga presudna za nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Stručno osposobljavanje zrakoplovnih inspektora Agencije obavlja se u skladu s internim dokumentom Agencije - Priručnik školovanja zrakoplovnih inspektora (*Training Manual* - TR-MAN-001). Priručnik definira i opisuje program školovanja zrakoplovnih inspektora Agencije od trenutka zapošljavanja (inicijalno školovanje), kroz održavanje dodijeljenih inspektorskih ovlaštenja i kontinuirano usavršavanje (specijalizirana školovanja i školovanja za obnovu znanja zrakoplovnih inspektora). Program osposobljavanja zrakoplovnih inspektora je u potpunosti usklađen sa zahtjevima vezanim za kvalifikacije i školovanja zrakoplovnih inspektora definiranim u EU uredbama.

Osposobljavanja zrakoplovnih inspektora se provode u ovlaštenim domaćim i inozemnim organizacijama, institucijama za školovanje i osposobljavanje kao i kroz interna (in-house) školovanja.

Školovanje i stručno usavršavanje kadrova Agencije odvijalo se sukladno Planu školovanja za 2019. godinu koji je sastavni dio Godišnjeg programa rada i Financijskog plana Agencije za 2019. godinu.

Školovanja su planirana sukladno sljedećim parametrima:

- planu prioriteta za pojedine zrakoplovne inspektore (napravljeno na osnovu analize kvalifikacijskih listi i danih ovlaštenja (*Quality Manager, Department Manager, Training Manager*);
- analizi potrebnih školovanja sukladno inspektorskim ovlaštenjima propisanih u važećem „Training Manual“-a;
- realizaciji školovanja u 2018. godini za sektore, odjele i pojedine zrakoplovne inspektore;
- odobrenim financijskim sredstvima (financijska sredstva planirana su za potrebe internih i vanjskih školovanja – kako u inozemstvu tako i u Republici Hrvatskoj);
- aktualnoj ponudi raspoloživih školovanja i potrebama za osposobljavanjem;
- praćenja regulatornih i tehnoloških trendova koji se pojavljuju u zrakoplovnoj industriji.

Interna školovanja

Interna školovanja su provedena unutar Agencije angažiranjem vlastitih instruktora ili suradnika / instruktora / stručnjaka iz zrakoplovne industrije koji su prema procjeni s obzirom na iskustvo, kvalifikacije i razinu kompetencija, mogli kvalitetno realizirati pojedine programe. Interna školovanja intenzivno su provedena tijekom 2019. godine u cilju zatvaranja potreba za školovanjima iz prve tri faze školovanja radnika (inicijalnog, specijaliziranog i školovanja za obnovu znanja zrakoplovnih inspektora).

Popis održanih internih školovanja:

- Dangerous Goods Regulations
- Human Factors
- Crew Resource Management
- Management System
- Safety Management System
- Civil Aviation Law and Organizations - General Framework
- CCAA Indoctrination Course

- Inspector Enforcement
- Auditors Course Basic
- Ramp Safety
- SAFA/SACA Workshops

Ukupno je održano 18 internih školovanja na kojima je sudjelovao 98 polaznika (od 1 do 15 polaznika po tečaju) što predstavlja utrošak od 666 čovjek/sati (88 čovjek/dana).

Vanjska školovanja

Vanjska školovanja su planirana sukladno planiranim financijskim sredstvima i potrebama školovanja radnika Agencije u 2019. godini. Planirana vanjska školovanja na koje je Agencija upućivala svoje radnike su:

Organizacija za školovanje	Broj školovanja:	Utrošak čovjek/dan
Agenciju APPA d.o.o.	2	3
Airports Council International (ACI)	7	18
airsight GmbH	5	12
Albatros pilotska škola d.o.o.	1	1
Aviation Academy Simulation GmbH	1	3
Aviation Quality Services GmbH (AQS)	4	13
Aviation Technical Training GmbH	1	3
Baines & Simmons Limited	2	4
Civil Aviation Directorate of the Republic of Serbia	3	3
Državna škola za javnu upravu (DŠJU)	1	3
EliFriulia S.r.l.	1	1
EUROCONTROL - Institute of Air Navigation Services (IANS)	18	65
European School of Aviation Medicine	2	17
EASA	7	13
Geosfera d.o.o.	4	7
GreenDot Aviation	4	8
Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika	3	3
Hrvatsko arhivističko društvo	1	1
Hrvatsko zrakoplovno nastavno središte	4	5

Organizacija za školovanje	Broj školovanja:	Utrošak čovjek/dan
IATA	5	16
Infoplus d.o.o.	1	1
Inženjerski biro d.d.	2	2
JAA Training Organisation	6	33
Lipican Aer d.o.o.	2	8
NaviMinds ApS	1	1
OSKAR EDUKOS, Ustanova za certificiranje osoblja	2	4
Pico d.o.o.	1	1
RRiF plus d.o.o.	2	2
SENASA	1	3
SkyCruiser Autogyro Ltd.	4	10
Sofia Flight Training	2	3
TEB poslovno savjetovanje	2	3
Temporis savjetovanje d.o.o.	1	1
TIM4PIN d.o.o.	4	4
Training Technology International Ltd.	2	12
Transportation Security Administration	4	18
Učilište EU PROJEKTI	1	22
UK CAA International	3	8
Ultimate High ATO	1	6
Ultramagic S.A.	4	8
Verlag Dashofer d.o.o.	1	1
Ukupno	123	350

Tablica 19: Prikaz broja planiranih vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje u 2019. godini

Agencija je u 2019. godini provodila i neplanska školovanja za zrakoplovne inspektore i novozaposlene radnike Agencije koji nisu bili obuhvaćeni Planom školovanja za 2019. godinu. Pored toga, Agencija je tijekom 2019. godine, kada je za to bilo mogućnosti, upućivala veći broj radnika na školovanje uz istu ili povoljniju cijenu troška školovanja. Slijedi pregled neplanskih vanjskih školovanja za radnike Agencije u 2019. godini po: organizacijama za školovanje, unutarnjim ustrojstvenim jedinicama i prema vrsti troška.

Organizacija za školovanje	Broj školovanja:	Utrošak čovjek/dan
Airsight GmbH	10	24
Clokwork Research	8	16
EUROCONTROL - Institute of Air Navigation Services (IANS)	18	68
Methodus d.o.o.	14	42
OSKAR EDUKOS, Ustanova za certificiranje osoblja	7	21
Ukupno	57	171

Tablica 20: Prikaz broja neplaniranih vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje u 2019. godini

Unutarnja ustrojstvena jedinica	Plan	Realizacija	%
Sektor letaćkih operacija, školstva, plovidbenosti, i licenciranja	66	56	85%
Sektor aerodroma, usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom	33	30	91%
Sektor pravnih i zajedničkih poslova	25	24	108%
Ured upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa	4	6	150%
Ured zaštite zračnog prometa	9	5	67%
Ured Agencije	4	2	50%
Ukupno	142	123	87%

Tablica 21: Pregled školovanja po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama u 2019. godini

Vrsta Troška	Trošak (kn)	%
Troškovi kotizacije/sudjelovanja	1.501.273,47	73,67%
Troškovi prijevoza	202.495,28	9,94%
Troškovi smještaja	200.605,73	9,84%
Troškovi dnevnica	133.428,30	6,55%
Ukupno troškovi školovanja	2.037.802,78	100,00%

Tablica 22: Pregled troškova školovanja po vrsti troška u 2019. godini

Realizacijom Plana školovanja od 87% ostvaren je zacrtani cilj provedbe školovanja i stručnog osposobljavanja u 2019. godini.

3.9 Komunikacija sa zrakoplovnim subjektima

Agencija u suradnji s domaćim, inozemnim i međunarodnim organizacijama, zrakoplovnom industrijom i drugim institucijama s područja zračnog prometa, organizira stručne skupove i forume u svrhu razmjene informacija i iskustava te promicanja sigurnosti zračnog prometa. Vodeći se definiranom misijom, Agencija nastoji biti generator i katalizator pozitivnih promjena u zrakoplovnoj industriji Republike Hrvatske. U tom smislu, komunikacija sa zrakoplovnim subjektima je od velike važnosti.

3.9.1 Stručni skupovi

Najveći dio aktivnosti Agencije prigodom organizacije stručnih skupova u 2019. godini bio je u funkciji ostvarenja ciljeva iz Programa unaprjeđenja zrakoplovne kulture i promocije sigurnosti za 2019. godinu.

Agencija je s promocijom zrakoplovne kulture i promocije sigurnosti započela 2016. godine. Programom unaprjeđenja zrakoplovne kulture i promocije kroz promociju pozitivnih primjera iz prakse i razmjenu informacija kod svih sudionika, podiže se sveukupna razina svijesti o važnosti sigurnosti u civilnom zrakoplovstvu. Program je osobito bio usmjeren na pilote generalne avijacije, VFR pilote, sportsko-rekreativno zrakoplovstvo, operatore SBZ te zrakoplovnu zajednicu u cjelini s ciljem da Agencija svim dionicima pruži potrebne informacije, podršku, edukaciju i savjete.

U svrhu realizacije programa, izrađen je Plan održavanja radionica i osposobljavanja za zrakoplovnu zajednicu/zrakoplovne subjekte u 2019. godini, a koji je sastavni dio Godišnjeg programa rada Agencije za 2019. godinu.

Agencija razumije da zrakoplovna industrija / zrakoplovni subjekti imaju poteškoće u praćenju i primjeni opsežne i brze promjene propisa. Stoga, organiziranjem stručnih skupova Agencija pruža informacije, podršku i savjete kako bi se regulatorne promjene implementirale na što kvalitetniji i učinkovitiji način. Održane su planirane radionice vezane uz sustave bespilotnih zrakoplova, generalnu avijaciju, osobe uključene u održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti, zaštite prava putnika u zračnom prometu, organizaciju zrakoplovnih priredbi, implementaciju Uredbe Komisije 2018/1042 za operatore i pilote zrakoplova.

Iz područja zrakoplovnog prava održano je nekoliko radionica koje su imale za cilj upoznati sudionike s primjenjivim regulatornim okvirom i minimalnim zahtjevima za operatore zrakoplova u vezi s obveznim osiguranjem u zračnom prometu te radionice na temu zaštite prava putnika u zračnom prometu.

U organizaciji Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo i Aerokluba Osijek na aerodromu Čepin krajem listopada 2019. održana je međunarodna edukativna radionica "Zrakoplovne priredbe" na kojoj je nazočilo 50-ak sudionika, ponajviše pilota sportsko rekreativnih zrakoplova iz Hrvatske i susjednih zemalja.

U organizaciji Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo, u Mariji Bistrici je od 12.-13. prosinca 2019. godine održan 2. Regionalni Flight Data Monitoring Forum. Na Forumu su sudjelovali predstavnici civilnih zrakoplovnih vlasti i zračnih prijevoznika zemalja regije s ciljem standardizacije FDM pokazatelja, razmjene iskustava u području FDM-a i dijaloga zrakoplovnih vlasti s nacionalnim zračnim prijevoznicima.

Krajem 2019. godine Agencija je održala međunarodno znanstveno-stručno usavršavanje iz područja zrakoplovne medicine na kojem je sudjelovalo 60-ak zrakoplovno-medicinskih ispitivača, doktora medicine i ostalih stručnjaka iz nekoliko zemalja čije su aktivnosti vezane uz zrakoplovnu medicinu i civilno zrakoplovstvo.

Posjećenost radionica od strane zrakoplovne zajednice je porasla u odnosu na prethodnu godinu, a osobito veliki interes je iskazan za radionice vezane za SBZ, prava putnika u zračnom prometu i zrakoplovnu medicinu.

U nastavku se daje kronološki pregled održanih radionica u 2019. godini.

Datum	Radionica
31.01.2019.	Sastanak AD Safety Managera
02.03.2019.	Radionica na temu zrakoplovnih priredbi
02.03.2019.	Radionica za operatore i pilote na daljinu SBZ (Rijeka)
15.03.2019.	Radionica o Pravilniku o sustavima bespilotnih zrakoplova u sklopu naprednog osposobljavanja pilota na daljinu Odjela bespilotnih sustava HGSS u Požegi
02.04.2019.	Radionica za operatore i pilote zrakoplova s temom primjene Uredbe (EU) 2018/1042
04.04.2019.	Radionica za instruktore za opasne robe
05.04.2019.	Radionica na temu zaštite prava putnika u zračnom prijevozu
11.05.2019.	Radionica za organizacije i osobe uključene u održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti Annex I zrakoplova
13.04.2019.	Radionica za operatore i pilote na daljinu SBZ (HACZ)
18.05.2019.	Radionica za pilote jedrilica i organizatore letenja
26.05.2019.	Radionica na temu PBN
01.06.2019.	Radionica za pilote jedrilica i sve osobe zainteresirane za Prijavljene organizacije za osposobljavanje (Declared Training Organisations – DTO)
19.06.2019.	Radionica za operatore EASA aerodroma
02.08.2019.	Konzultacije s korisnicima zračnog prostora RH u vezi s planom performansi za razdoblje 2020-2024
21.10.2019.	Just Culture Workshop
26.10.2019.	Međunarodna edukativna radionica "Zrakoplovne priredbe"
28.10.2019.	Radionica ATO (Upset Prevention and Recovery Training)
28.11.2019.	Radionica "Koordinacija i suradnja subjekata zaštite civilnog zračnog prometa"
29.11.2019.	Radionica na temu zaštite prava putnika u zračnom prijevozu
07.12.2019.	Radionica "Padobranski skokovi u kontroliranom zračnom prostoru"
10.12.2019.	Seminar osvježanja znanja za ispitivače pilota aviona i helikoptera (Pilot Examiners Refresher Course 2019)
12.-13.12.2019.	2. Regionalni Flight Data Forum (FDM)
14.12.2019.	AME obuka za obnavljanje znanja iz zrakoplovne medicine
14.12.2019.	Radionica za organizacije i osobe uključene u održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti Annex I zrakoplova

Tablica 19: Pregled održanih radionica u 2019. godini

Realizacija Plana održavanja radionica i osposobljavanja za zrakoplovnu zajednicu / zrakoplovne subjekte za 2019. godinu ostvarena je prema planu.

3.9.2 Internetske stranice

Pravovremene objave i najave održavanja edukativnih radionica, seminara, bilateralnih radnih susreta, međunarodnih skupova i foruma, regulatornih izmjena u području zračnog prometa, te ostalih aktivnosti Agencije bile su kontinuirano prisutne i praćene na internetskim stranicama Agencije.

Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata neizostavni je dio suvremenog, demokratskog procesa upravljanja javnim politikama, ali i jedan od ključnih koraka u jačanju interakcije, otvorenosti, odgovornosti i djelotvornosti rada državnih tijela prema javnosti.

Agencija je redovito posredstvom internetskih stranica obavještavala zainteresiranu javnost vezano uz objave nacрта pravilnika, te je pozivala na dostavljanje komentara, primjedbi ili prijedloga.

U 2019. godini najznačajniji sadržaji i komunikacija s javnosti putem internetskih stranica odvijala se na području edukativnih radionica i sustava bespilotnih zrakoplova s obzirom na činjenicu da je Agencija još 2016. godine pokrenula Program unaprjeđenja zrakoplovne kulture i promocije sigurnosti koji se kontinuirano primjenjuje svih ovih godina pri čemu su intenzivirane aktivnosti na području edukacije zrakoplovne industrije, te su objavljivani novi sadržaji i video materijali povezani sa sustavima bespilotnih zrakoplova.

Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo započela je 03. lipnja 2019. godine s primjenom internetske aplikacije za registraciju operatora sustava bespilotnih zrakoplova. Aplikacija se može koristiti na web adresi: <https://drone.ccaa.hr>.

Aplikacija je namijenjena za registraciju kako operatora SBZ koji izvode radove iz zraka bez obzira da li rade za osobne potrebe ili za naknadu, tako i za one koji će koristiti SBZ u svrhu rekreacije i sporta.

U proteklih nekoliko godina pojavio se velik broj SBZ i njihovih operatora. Do danas je bilo moguće jedino ručno upisivanje podataka u registar, a kako je broj prijava postajao sve veći, pojavila se potreba za razvojem automatizirane prijave i registracije operatora SBZ popunjavanjem online obrazaca.

Kako bi se uskladila s budućom europskom regulativom, Agencija je učinila dostupnom aplikaciju koja će omogućiti jednostavnu i brzu registraciju operatora SBZ putem sustava e-građani koji je u nadležnosti Ministarstva uprave. Sustav e-građani omogućava identifikaciju korisnika putem sustava vjerodajnica.

Poštujući načelo transparentnosti u svom radu te primjenjujući Zakon o pravu na pristup informacijama («Narodne novine» broj 25/13 i 85/15), Agencija je na internetskim stranicama redovito i ažurno objavljivala informacije i dokumente iz djelokruga rada i nadležnosti kojima se izravno može pristupiti. Prije svih, riječ je o dokumentima koji se vežu uz transparentnost javne nabave i natječaja za radna mjesta. Tako su objavljeni registri ugovora o javnoj nabavi, planovi nabave kao i Godišnja izvješća o radu i Godišnji programi rada Agencije, te izvješća sa sjednica Vijeća Agencije. Sve važeće naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti i direktive, kao i propisi iz nacionalnog zakonodavstva, su objavljeni, ažurirani i dostupni korisnicima.

Internetska stranica Agencije posljednji je put redizajnirana početkom 2014. godine. Protekom vremena i pojavom novih tehnologija nametnula se potreba za implementacijom dodatnih mogućnosti na internetskim stranicama Agencije kao što je mogućnost popunjavanja online formi/obrazaca, registracija korisnika stranice, uključivanje Agencije u sustav e-građani, te općenito izrada korisnički orijentiranog sučelja.

Iz navedenog razloga, u 2019. godine pokrenuta je realizacija projekta izrade nove internetske stranice Agencije koja bi obuhvaćala nove tehnologije i mogućnosti sukladno očekivanjima i zahtjevima korisnika.

U cilju rasterećenja procesa nepotrebnim generiranjem papira, pokretanjem nove web stranice tijekom 2020. godine omogućit će se on-line popunjavanje obrazaca kako korisnici ne bi fizički morali dostavljati potrebnu dokumentaciju u prostore Agencije već ih mogu predati putem internetske stranice Agencije.

3.9.3 Odnosi s javnošću

Javnost rada Agencije jedno je od njezinih temeljnih načela temeljem čega se prepoznaje njezina temeljna zadaća. Agencija svoju viziju i misiju ostvaruje, između ostalog, i kroz suradnju s cjelokupnom javnošću, prvenstveno javnošću s područja zrakoplovne industrije. U cilju ostvarenja navedenog, ključne komunikacijske poruke u 2019. godini bile su usmjerene prema unaprjeđenju zrakoplovne kulture i promocije sigurnosti, obvezi izvješćivanja o događajima u civilnom zrakoplovstvu u svrhu poboljšanja sigurnosti zračnog prometa, pojačanom inspekcijskom nadzorom sigurnosti civilnog zračnog prometa, upravljanju SBZ na siguran i propisima prihvatljiv način, jačanju svijesti o pravima putnika u zračnom prometu, te jačanju vidljivosti i ugleda Agencije ostvarenog temeljem uspjeha na međunarodnom natječaju u Republici Sjevernoj Makedoniji.

Primjenom novih tehnologija odnosno korištenjem digitalnih društvenih mreža, Agencija je u 2019. godini nastavila ostvarivati komunikaciju s dionicima i korisnicima svojih usluga, kao i sa širom javnosti.

Agencija je na taj način u 2019. na dnevnoj bazi mogla pokazati svoj portfolio aktivnosti, zanimljiv kako primarno zainteresiranoj javnosti tako i općoj javnosti, te će se putem novih tehnologija potvrditi kao važna institucija koja se zna na moderan način predstaviti korisnicima svojih usluga. Neke od novih tehnologija i povezanih sadržaja koje je Agencija koristila u svom radu putem digitalnih mreža su:

- prikazivanje različitih edukacijskih video priloga i sadržaja;
- pozivanje na konferencije i edukativne radionice;
- ciljano oglašavanje i upravljanje medijskim kampanjama;
- prijenos važnijih događaja, radionica i konferencija uživo.

Tijekom 2019. godine Agencija je objavila dva priopćenja za javnost i medije, a koja su se odnosila na međunarodni projekt u Republici Sjevernoj Makedoniji. Prvo priopćenje vezano je uz obavijest o izboru Agencije na međunarodnom natječaju u Republici Sjeverna Makedonija za implementaciju Twinning Light projekta "Support for participation in the ECAA - European Common Aviation Area" vezano. Drugo priopćenje se odnosilo na „kick off“ konferenciju održanu 28. studenoga 2019. godine na kojoj je predstavljen isti projekt. Konferenciji su nazočili visoki dužnosnici EU, Republike Hrvatske i Sjeverne Makedonije, te predstavnici zrakoplovnih vlasti i zrakoplovne industrije. Za isti projekt Agencija je izradila „Communication and Visibility Plan“ koji je odobren od strane predstavnika Delegacije EU u Sjevernoj Makedoniji.

Drugi važniji medijski događaj u 2019. godini bila je Međunarodna edukativna radionica "Zrakoplovne priredbe" održana u Osijeku 26. listopada 2019. godine na kojoj je sudjelovalo približno trideset pilota ultralakih zrakoplova. U suradnji s Agencijom, događaj je organizirao Aeroklub Osijek. Cilj je radionice, održane na prostorima Zračne luke Čepin, ujedno je bio i promicanje zrakoplovnog sporta, a glavne teme su obuhvatile pripremu leta, odlazak na let i sudjelovanje na aeromitinzima o čemu su medijima više rekli zrakoplovni inspektori i organizatori.

Predstavnicima medija prezentirani su alati kojima se Agencija koristi u sklopu programa unaprjeđivanja sigurnosti zračnog prometa, a to su periodične publikacije, infolistovi, promotivni letci i videosadržaji kako bi se pomoglo pilotima u implementaciji svih međunarodnih standarda i propisa.

4. RAZVOJNI PROJEKTI AGENCIJE U 2019. GODINI

Agencija primjenjuje projektni pristup za unaprjeđenje rada i poslovanja, te podizanja kvalitete obavljanja poslova iz nadležnosti Agencije. Agencija je u 2019. godini nastavila s provedbom višegodišnjih razvojnih projekata.

4.1 Projekt EMPIC

Višegodišnji Projekt implementacije EMPIC-EAP standardnog softvera za civilne zrakoplovne vlasti nastavljen je i u 2019. godini sukladno Godišnjem programu rada Agencije za 2019. godinu.

EMPIC-EAP je standardni softver za civilne zrakoplovne vlasti i njegova najveća prednost je standardizacija i centralizacija poslovnih procesa i baza podataka. Operativno korištenje EMPIC-EAP softvera u svakodnevnom radu djelatnika Agencije uvelike povećava efikasnost i jednostavnost upravljanjima procesima. Softver se već koristi operativno u Odjelu licenciranja i Odsjeku zrakoplovne medicine, a daljnja implementacija, zbog kompleksnosti softvera, obavlja se po modulima i podmodulima.

U 2019. godini nastavljena je implementacija modula za odobravanje i nadzor organizacija OAS (Organization Approval and Surveillance) koji u prvoj fazi implementacije obuhvaća MT (Maintenance Training Organizations) i MC (Maintenance Companies) podmodule, te Technical area modula koji obuhvaća AR (Aircraft Registration), TC (Type certification) i AO (Aircraft ownership) podmodule, a revizijom 2 u 2019. godini proširen je i s podmodulom OPS (Air Operators).

Krajem 2019. godine završeno je testiranje i unos, te migracija svih podataka iz postojećih baza podataka u produkcijsku EMPIC-EAP bazu podataka za module OAS i Technical area s podmodulima definiranim Projektom, čime su svi podaci iz Hrvatskog registra civilnih zrakoplova, Odjela plovidbenosti, svi nadzori i inspekcije iz trenutnih audit perioda uneseni u jedinstvenu i centraliziranu bazu podataka. Podaci su povezani i s postojećim bazama podataka za pilote, mehaničare i kontrolore zračnog prometa iz Licensing modula.

Implementacija nacionalnih dozvola unutar Licensing modula odgođena je za 2020. godinu zbog kompleksnih promjena u FCL podmodulu i ova promjena unesena je u reviziju 2 Projekta implementacije OAS i Technical area modula, te nacionalnih dozvola u Licensing podmodul - EMPIC.

U *Technical Area* modulu, AR podmodul je na zahtjev djelatnika Odjela zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova izmijenjen od strane djelatnika IT-a kako bi bio u skladu sa zahtjevima postojećeg Hrvatskog registra civilnih zrakoplova, a i sa zahtjevima OAS modula za koji je potrebna ispravna struktura organizacija s obzirom da oba modula rade s istim podacima iz CM modula. U tu svrhu je izrađena su *additional fields* polja u kojima je obuhvaćen redoslijed unosa podataka potreban za produkcijsku fazu kako bi se retroaktivno mogle pratiti promjene unutar organizacija unutar EMPIC softvera te kako bi se mogle povijesno pratiti i unijeti sve promjene adresa vlasnika i operatora kao i redni broj u Registru.

S obzirom da je opseg Projekta za OAS modul proširen na Part 147 i Part M (MF i MG), u 2019. godini je unesena kompletna revidirana regulativa za Part 145, Part 147 i Part M (MF i MG). Projektni tim je simulirao audit periode na stvarnim primjerima i stvarnim organizacijama kako bi potvrdio radi li sve u skladu s propisanim procedurama.

Projekt je revizijom 2 također proširen i OPS (Air Operators) podmodulom unutar OAS modula čime je započela implementacija nekoliko novih procesa iz djelokruga rada Odjela letačkih operacija i školstva. Ovaj podmodul je u testnoj fazi.

Tijekom 2019. godine IT djelatnici su nastavili s radom na podršci implementacije nadogradnje za Licensing podmodul, na predlošcima za ispis dozvola i ažuriranjima EMPIC-EAP i EMPIC-Medical softvera. IT djelatnici su postavili novi poslužitelj za centralizirani ispis predložaka, kao i novu arhitekturu aplikacijskog poslužitelja kako bi bili u skladu s najnovijim tehnologijama koje zahtjeva EMPIC-EAP softver.

Status implementacije po modulima prikazan je u sljedećoj tablici:

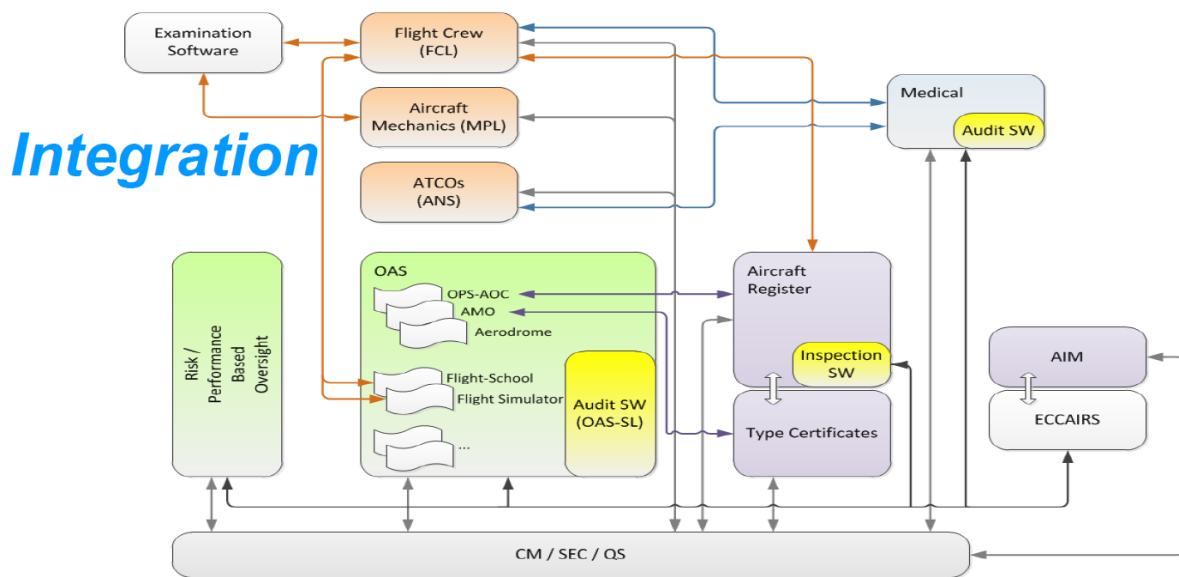
Naziv modula	Naziv podmodula	
EMPIC-EAP - Central Modules	CM: Customer Management SEC: Security, Permission Management QS: Query Synthesizer Interface to ERP Systems	Završena implementacija u 2015. godini
EMPIC-EAP - Personnel Licensing	<i>Licensing:</i> FCL: Flight Crew Licensing MPL: Maintenance Personnel Licensing ANS: Air Navigation Services and ATCOs <i>Medical:</i> FCL-M: Flight Crew Licensing - Medical ANS-M: Air Traffic Controller - Medical	Završena implementacija u 2016. godini Završena implementacija u 2017. godini
EMPIC-EAP – Organization Approval and Surveillance	OPS: Air Operators MC: Maintenance Companies FS: Flight Schools MT: Maintenance Training Organizations POA: Production Organization Approval DOA: Design Organization Approval AD: Aerodromes ATM: Air Traffic Management	Početak u 2019. godini Unesena kompletna regulative te migrirani podaci i procesi u 2019. godini
EMPIC-EAP – Technical areas	TC: Type Certification, Airworthiness Directives and Environment Certificates AR: Aircraft Registration AO: Aircraft Ownership	Uneseni svi podaci o zrakoplovima i revizija, vlasnicima i TC u produkcijsko okruženje u 2019. god.

Tablica 20: Pregled implementacije EMPIC-EAP modula u 2019. godini

U travnju i studenom 2019. godine ključni korisnici EMPIC-EAP softvera standardno su prisustvovali radnim sastancima korisnika EMPIC-EAP softvera sukladno planu u Godišnjem programu rada za 2019. godinu. Na radnim sastancima prikupljene su korisne informacije vezane za trenutnu fazu implementacije. Predstavnici Agencije sudjelovali su na individualnim kao i na grupnim sastancima gdje se intenzivno raspravljalo o unaprjeđenju softvera te su predlagali promjene koje smatraju potrebnima da bi softver bio u skladu potrebama Agencije i važećom regulativom. Na radnim sastancima aktivno su sudjelovali u donošenju odluka vezanim za promjene unutar softvera, te su s predstavnicima drugih zrakoplovnih vlasti izmijenili iskustva, prikupili korisne savjete i informacije vezane za daljnju implementaciju modula.

Korisnici koji sudjeluju u implementaciji EMPIC-EAP softvera vide velike prednosti u implementaciji softvera i zadovoljni su njegovim korištenjem jer mogu svoje poslovne procese definirati u sustavu i na taj način ubrzati, optimizirati i unaprijediti svoj svakodnevni rad. Proširivanjem implementacije softvera na ostale podmodule i uvođenjem ostalih poslovnih procesa dodatno će se istaknuti i pokazati kao benefit povezanost i koherentnost podatka.

Na slici koja slijedi prikazana je povezanost modula i podmodula EMPIC-EAP softvera.

Slika 1: Povezanost modula i podmodula

Koristeći EMPIC-EAP softver rad se znatno pojednostavljuje i mogućnost pogreške se svodi na minimum jer su svi podaci na jednom mjestu u istoj bazi podataka. EMPIC-EAP je vrlo zahtjevan softver i ciljano razvijen za civilne zrakoplovne vlasti. Samim time, razina detalja je na visokom nivou što traži od korisnika unos velikih količina podataka i postavki u sustav kako bi se postigla potpuna funkcionalnost softvera. EMPIC-EAP softver je integrirana, ali i otvorena baza podataka za upravljanje dozvolama i certifikatima, provedbu nadzora i inspekcija, edukaciju osoblja, pohranu povijesnih podataka kao i mogućnost praćenja promjena u podacima te kao takav znatno unaprjeđuje kvalitetu rada Agencije.

4.2 Projekt rekonstrukcije i sanacije poslovne zgrade

Sredinom siječnja 2019. godine objavljeno je u Elektroničkom oglasniku javne nabave javno nadmetanje za izvođenje radova na rekonstrukciji i sanaciji zgrade u Krajiškoj ulici broj 20 u Zagrebu. Krajem siječnja 2019. godine jedan gospodarski subjekt uložio je žalbu na dokumentaciju o nabavi za izvođenje radova što je zaustavilo postupak nabave do 28. veljače 2019. godine kada je Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave odbila žalbu kao neosnovanu te je postupak nastavljen uz produženje roka za dostavu ponuda. Tijekom postupka Stručno povjerenstvo za nabavu odgovaralo je na upite gospodarskih subjekata, ispravljana je dokumentacija o nabavi za izvođenje radova u dijelu koji se odnosi na jamstvo za dobro izvršenje ugovora te je na zahtjev jednog gospodarskog subjekta produžen rok za izvođenje radova sa dvanaest na petnaest mjeseci. Na zahtjev gospodarskih subjekata istima je u više navrata omogućavan obilazak zgrada predviđenih za rekonstrukciju i sanaciju. Dana 26. travnja 2019. godine obavljeno je javno otvaranje ponuda koje su dostavila tri ponuditelja. Stručno povjerenstvo je 13. svibnja 2019. godine izradilo zapisnik o pregledu i ocjeni ponuda i dalo prijedlog direktoru za poništavanje javnog nadmetanja za izvođenje radova na rekonstrukciji i sanaciji poslovne zgrade u Krajiškoj ulici broj 20 u Zagrebu iz razloga što sve tri ponude značajno premašuju procijenjenu vrijednost nabave i iznos osiguranih sredstava. Direktor Agencije je dana 14. svibnja 2019. godine donio odluku o poništenju javnog nadmetanja za izvođenje radova na rekonstrukciji i sanaciji poslovne zgrade u Krajiškoj ulici broj 20 u Zagrebu.

U međuvremenu je dana 7. ožujka 2019. godine objavljeno u Elektroničkom oglasniku javne nabave javno nadmetanje za nabavu usluga stručnog nadzora gradnje.

Dana 10. travnja 2019. godine obavljeno je javno otvaranje ponuda koje je dostavilo pet ponuditelja. Dana 13. svibnja 2019. godine Stručno povjerenstvo ocijenilo je sve dostavljene dokaze o sposobnosti svih ponuditelja i kriterije za odabir ekonomski najpovoljnije ponude, ali je zbog donesene odluke o poništenju javnog nadmetanja za izvođenje radova na rekonstrukciji i sanaciji zgrade u Krajiškoj ulici broj 20 predloženo direktoru Agencije da donese odluku o poništenju javnog nadmetanja za nabavu usluga stručnog nadzora gradnje zbog nastupa okolnosti koje naručitelju nisu mogle biti poznate prije raspisivanja javnog nadmetanja koju odluku je direktor Agencije donio 14. svibnja 2019. godine.

Obzirom da su ponude za izvođenje radova na rekonstrukciji i sanaciji poslovne zgrade u Krajiškoj ulici broj 20 u Zagrebu znatno premašile procijenjenu vrijednost nabave i iznos osiguranih sredstava, u svibnju 2019. godine zatražena je kontrola troškovnika i natječajne dokumentacije. Provedenom kontrolom utvrđeno je da je pojedine stavke u projektu i troškovniku potrebno izmijeniti te da se izmjenama u projektnoj dokumentaciji mogu ostvariti uštede na izvedbi projekta. Također je utvrđeno da se uštede mogu ostvariti razdvajanjem projekta na dvije faze (I faza – rušenje i uklanjanje i II faza izgradnja i rekonstrukcija). U skladu s navedenim od glavne projektantice je u srpnju 2019. godine zatražena izmjena i dopuna projekata i troškovnika za pripremu novih javnih nadmetanja za izvođenje radova u Krajiškoj ulici broj 20 u Zagrebu. Paralelno s navedenom aktivnosti, a u svrhu brže provedbe javnih nadmetanja, ugovorena je izrada dokumentacije o nabavi za I fazu – rušenje i uklanjanje objekta, koja je u cijelosti završena i dokumentacije o nabavi za II fazu – izgradnja i rekonstrukcija za koju je završen opći dio dokumentacije obzirom da izmjene i dopune glavnog i izvedbenog projekta nisu započele.

U svrhu nastavka projekta, a na zahtjev Vijeća Agencije, u prosincu 2019. godine provedena je sveobuhvatna analiza troškova izgradnje i rekonstrukcije poslovne zgrade u Krajiškoj ulici broj 20 koja je uključivala procjenu vrijednosti izgradnje i rekonstrukcije sa izmjenama i dopunama projekta koje bi za posljedicu imale uštedu pri izgradnji. U istu svrhu provedena je procjena tržišne vrijednosti objekta u Krajiškoj ulici broj 20 koju je u prosincu 2019. godine proveo stalni sudski vještak za graditeljstvo i procjenu nekretnina. Procjena je izrađena prema Zakonu o procjeni vrijednosti nekretnina („Narodne novine“ broj 78/15) i Pravilniku o metodama procjene vrijednosti nekretnina („Narodne novine“ broj 105/15) korištenjem podataka iz Zbirke kupoprodajnih cijena.

4.3 Pružanje elektroničkih usluga kroz sustav e-građani

U listopadu 2018. godine odobren je Projekt UAS kojim je započela implementacija pilot projekta uključivanja Agencije u pružanje elektroničkih usluga kroz sustav e-građani.

U lipnju 2019. godine puštena je u produkciju online aplikacija za registraciju SBZ sukladno važećoj regulativi. Aplikacija je namijenjena za registraciju kako operatora SBZ koji izvode radove iz zraka bez obzira da li rade za osobne potrebe ili za naknadu, tako i za one koji će koristiti SBZ u svrhu rekreacije i sporta.

U proteklih nekoliko godina pojavio se velik broj SBZ-a i njihovih operatora. Do danas je bilo moguće jedino ručno upisivanje podataka u registar, a kako je broj prijava postajao sve veći, pojavila se potreba za razvojem automatizirane prijave i registracije operatora SBZ popunjavanjem online obrazaca. Kako bi se uskladila s budućom europskom regulativom, Agencija je učinila dostupnom aplikaciju koja će omogućiti jednostavnu i brzu registraciju operatora SBZ putem sustava e-građani koji je u nadležnosti Ministarstva uprave. Sustav e-građani omogućava identifikaciju korisnika putem sustava vjerodajnica. Hrvatski državljani koji se registriraju kao operatori SBZ putem sustava e-građani, oslobođeni su plaćanja pristojbi.

Također, putem iste aplikacije omogućena je i online registracija pomoću e-mail adrese za strane operatore SBZ i za one koji nemaju niti jednu podržanu vjerodajnicu za prijavu kroz sustav e-građani.

Krajem 2019. godine započeo je redizajn postojeće aplikacije zbog nove regulative od strane EASA-e. U tu svrhu napravljen je novi dijagram toka i hodogram aplikacije kako bi pratila taksonomiju i zahtjeve europske regulative. Redizajnom je došlo i do promjene skupa podataka koji se prikupljaju od korisnika aplikacije, pa je stoga potrebno napraviti i redizajn baze podataka. Planirani početak operativnog korištenja redizajnirane aplikacije očekuje se sredinom 2020. godine.

Osim online registracije operatora SBZ, u 2019. godini započet je Projekt online polaganja ispita za pilote SBZ, pa je u tu svrhu napravljen koncept, a sam razvoj online aplikacije se planira u 2020. godini.

4.4 Projekt analize, izrade i održavanja aplikacija za interno poslovanje Agencije

U siječnji 2019. godine s radom je započela modularna mrežna aplikacija za interno poslovanje Agencije. Prvi je u rad pušten modul „Plan nabave“ kroz koji se tijekom 2019. godine vodila izrada i evidencija narudžbenica. U sklopu modula objedinjene su baze podataka dobavljača s financijskim planom za godinu, te je na kraju godine iz prikupljenih podataka uspješno napravljen izvještaj o realizaciji javne nabave tijekom 2019. godine.

Sljedeći modul koji je zaživio u 2019. godini je „Zaštita“ koji ima za cilj evidenciju polaganja ispita te izdavanje papirnatih certifikata zaštitarskom osoblju kroz definirani predložak u Uredu zaštite zračnog prometa. Zbog kontinuiteta, u bazu podataka aplikacije je bilo potrebno obraditi i uvesti ažurne podatke iz access baze podataka koju je Ured koristio u svrhu evidencije ispita i certifikata do tada, a koja nije do kraja zadovoljavala kriterije koji su postavljeni za aplikaciju.

Modul „Certificirano osoblje“ je tijekom 2019. godine uobičen, te su napravljene analize i prijenosi podataka iz tablica access baze podataka koju je Ured Agencije koristio u dosadašnjem radu. Sam modul je godinu završio u ranoj testnoj fazi, te se završetak izrade modula očekuje u 2020. godini.

Aplikacija također sadrži nekoliko manjih, pomoćnih i administrativnih modula kao što su modul „Info depo“ koji zamjenjuje dosadašnju praksu ručnog vođenja podataka o računima (accounts) koji se koriste na više računala (na papiru) i modul „Administracija“ u kojem se vodi evidencija o korisnicima aplikacije. Ovi moduli će se dalje proširivati kako aplikacija bude obuhvaćala više osnovnih modula.

Usporedo s razvojem aplikacija razvijale su se dodatne skripte u svrhu prebacivanja podataka iz access u SQL baze podataka. Te skripte nisu sastavni dio aplikacije iako neke imaju status kandidata za implementaciju u budućnosti te će biti implementirane u aplikaciju kad se ukaže potreba.

Aplikacija je postavljena na Linux serveru u internoj mreži Agencije, te je zaštićena certificiranim mrežnim protokolom (HTTPS – Hypertext Transfer Protocol Secured). Pristup istoj za sada je moguć jedino unutar Agencije i putem VPN konekcije. Sama aplikacija troši neznatan dio procesorskog vremena servera, a omogućava istovremeni rad više korisnika unutar istog modula, što je nabolje vidljivo u modulu „Zaštita“.

Daljnji razvoj postojećih modula i proširivanje aplikacije s novim modulima se nastavlja kroz sljedeće godine.

4.5 Twinning Light Project – Sjeverna Makedonija

Agencija je tijekom ljeta 2019. godine sudjelovala u međunarodnom natječaju za pružatelja pomoći civilnim zrakoplovnim vlastima u Republici Sjevernoj Makedoniji kroz provedbu Twinning projekta „Support for participation in the ECAA – European common aviation area“ koji ima za cilj jačanje civilnog zrakoplovstva u Republici Sjevernoj Makedoniji s posebnim naglaskom na implementaciju primjenjivih zrakoplovnih propisa Europske unije i jačanje administrativnih kapaciteta.

Riječ je o tzv. Twinning Light projektu vrijednosti 250.000,00 EUR financiranog sredstvima EU. Agencija je u natječajnom postupku izabrana u konkurenciji zrakoplovnih vlasti iz drugih država članica Europske unije, i to Austrije, Italije i Rumunjske.

Radi se o vrlo zahtjevnom i kompleksnom projektnom zadatku koji se sastoji od tri komponente:

Komponenta 1: usklađivanje zakonodavnog okvira Republike Sjeverne Makedonije s međunarodnim standardima (ICAO) i pravnom stečevinom EU, a što obuhvaća izradu nacрта nove ili izmjenu postojeće nacionalne legislative u području civilnog zrakoplovstva.

Komponenta 2: jačanje operativnih kapaciteta civilne zrakoplovne vlasti Republike Sjeverne Makedonije za provedbu uredbi EU u području letačkih operacija, plovidbenosti zrakoplova, aerodroma i licenciranja osoblja, kroz razvoj i izradu operativnih priručnika, radnih procedura i smjernica za zrakoplovne inspektore.

Komponenta 3: jačanje tehničke osposobljenosti rukovodećih djelatnika, inspektora i administrativnog osoblja civilne zrakoplovne vlasti za ispunjavanje sigurnosnih standarda ICAO i EU kroz organizaciju praktičnog osposobljavanja (OJT), organizaciju studijskog posjeta te benchmarking potrebnih kvalifikacija i kompetencija zrakoplovnih inspektora Republike Sjeverne Makedonije u odnosu na EU standarde.

U ovom projektu Agencija nastupa samostalno koristeći isključivo vlastite stručnjake kojih je na projektu angažirano ukupno 20 plus četveročlani administrativno-logistički tim zadužen za administrativno, logističko i financijsko vođenje projekta.

Za napomenuti je da Agencija samostalno vodi administrativni i financijski management cijelog projekta vlastitim resursima, a sa Središnjom Agencijom za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU (SAFU) je sklopljen ugovor o poslovnoj suradnji kojim se SAFU angažira isključivo za savjetničke i konzultativne usluge vezane uz vođenje projekta. Ovakva odluka na tragu je želje i namjere Agencije da ojača vlastito znanje i kompetencije u vođenju EU projekata kako bi se ubuduće samostalno mogla aktivnije angažirati na međunarodnim projektima (twinning projekti, EASA Partnership program).

4.6 Sudjelovanje u EASA Partnership programu

U sklopu svojih nadležnosti predviđenih Uredbom (EU) 2018/1139, EASA je potpisnica niza sporazuma temeljem kojih provodi aktivnosti i ostvaruje tehničku suradnju unutar EU te sudjeluje u mnogobrojnim projektima diljem svijeta, sa ciljem podizanja razine sigurnosti zračnog prometa, ali i ostvarenja strateških, političkih i gospodarskih interesa EU i njenih država članica. Kako bi proširila mogućnost suradnje na ovakvim aktivnostima, EASA je 2019. godine ponudila sklapanje Sporazuma o partnerstvu (Partnership Agreement) svim nadležnim civilnim zrakoplovnim vlastima država članica EU.

Navedeni Sporazum služi kao temelj raznim oblicima suradnje s EASA-om, pa tako i suradnju na međunarodnim projektima u kojima EASA sudjeluje ili namjerava sudjelovati. Kako bi osigurala da budućeg partnera ima isključivo u civilnim zrakoplovnim vlastima, odnosno javnim tijelima dezigniranim od strane država članica, EASA je dodatno raspisala i natječaj za sudjelovanje u međunarodnim projektima.

Agencija se na isti javila krajem 2019. godine te bi po završetku natječaja trebala potpisati Ugovor o međunarodnoj suradnji s EASA-om temeljem kojeg se može očekivati da Agencija u razdoblju od 2020. do 2025. godine angažira svoje resurse i na međunarodnim projektima EASA-e te na taj način da svoj doprinos u širenju i implementaciji EU sigurnosnih standarda u civilnom zrakoplovstvu, a ujedno pridonese jačanju ugleda i statusa kako Agencije tako i Republike Hrvatske u institucijama EU.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2019. GODINU

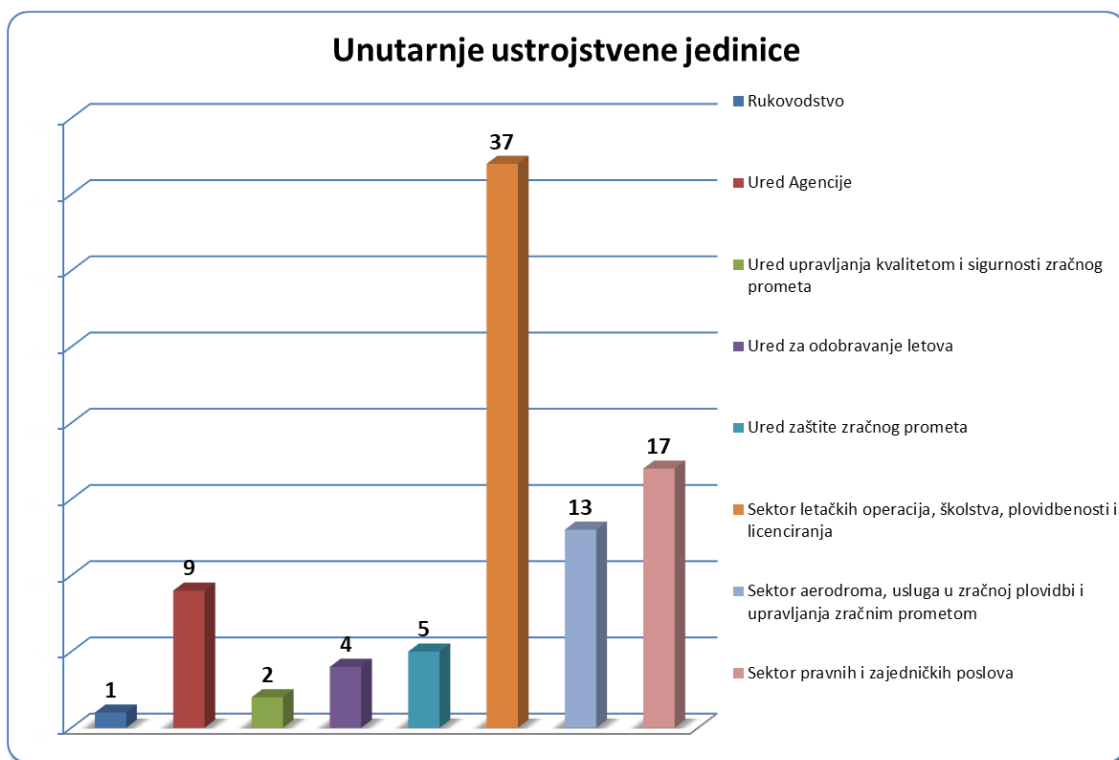
Područja u kojima se očekuje angažman Agencije u okviru EASA Partnership programa su plovidbenost zrakoplova, licenciranje zrakoplovnog osoblja, aerodromi, letačke operacije, sustavi upravljanja i praćenja sukladnosti, osposobljavanje osoblja i izrada propisa.

5. RESURSI ZA RAD AGENCIJE U 2019. GODINI

U 2019. godini osigurani su svi potrebni ljudski, financijski i materijalni resursi za izvršenje Godišnjeg programa rada Agencije.

5.1 Ljudski resursi

Sukladno odredbama članka 5. stavka 16. Zakona, Agencija je obvezna zaposliti i održavati dovoljan broj stručnog osoblja, u cilju osiguranja obavljanja svih poslova koji proizilaze iz nadležnosti Agencije utvrđenih Zakonom. Na dan 1. siječnja 2019. godine, Agencija je zapošljavala 89 radnika. U 2019. godini Agencija je zaposlila pet novih radnika (specijalist za aerodrome, specijalist za sigurnost zračnog prometa, savjetnik za strateška i operativna pitanja te dva zrakoplovna inspektora). Tijekom 2019. godine došlo je do prestanka radnog odnosa za 6 radnika Agencije (specijalist za sigurnost zračnog prometa, jednog zrakoplovnog inspektora u Odjelu aerodroma te četiri zrakoplovna inspektora u Odjelu usluga u zračnoj plovidbi i upravljanja zračnim prometom - raskid radnog odnosa na zahtjev radnika). Tako je Agencija, na dan 31. prosinca 2019. godine, zapošljavala 88 radnika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme. Agencija se svake godine suočava s poteškoćama u zapošljavanju i zadržavanju odgovarajućeg stručnog osoblja. U Republici Hrvatskoj postoji manjak kvalitetnih kadrova u području zračnog prometa / civilnog zrakoplovstva što se naročito odnosi na struke koje su deficitarne na tržištu rada (piloti, kontrolori zračnog prometa, zrakoplovni inženjeri i tehničari, doktori medicine te ostali inženjeri različitih struka). Razlog za navedeno je globalno velika potražnja, te bolji uvjeti rada koji se pružaju takvim kadrovima, kako u Republici Hrvatskoj tako i u inozemstvu. Na grafikonima koji slijede prikazan je broj zaposlenih radnika u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama i struktura zaposlenih prema vrsti poslova krajem 2019. godine.

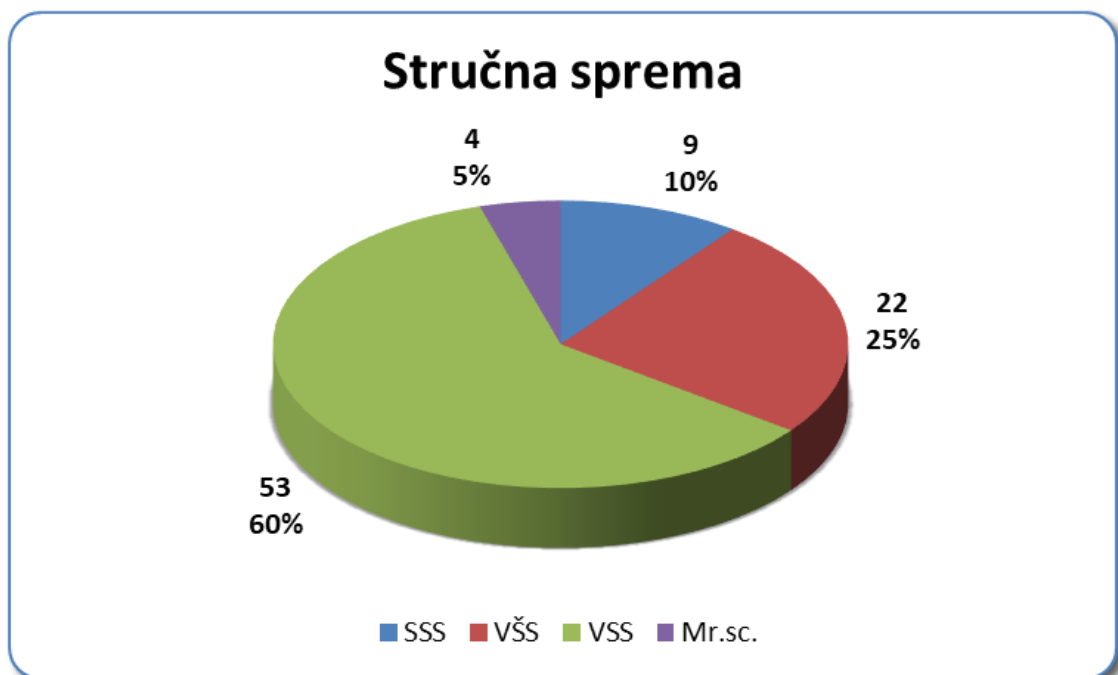

Grafikon 11: Pregled broja radnika Agencije po unutarnjim ustrojstvenim jedinicama

Grafikon 12: Pregled strukture radnika Agencije prema vrsti poslova

Na grafikonu koji slijedi prikazana je stručna sprema radnika Agencije.

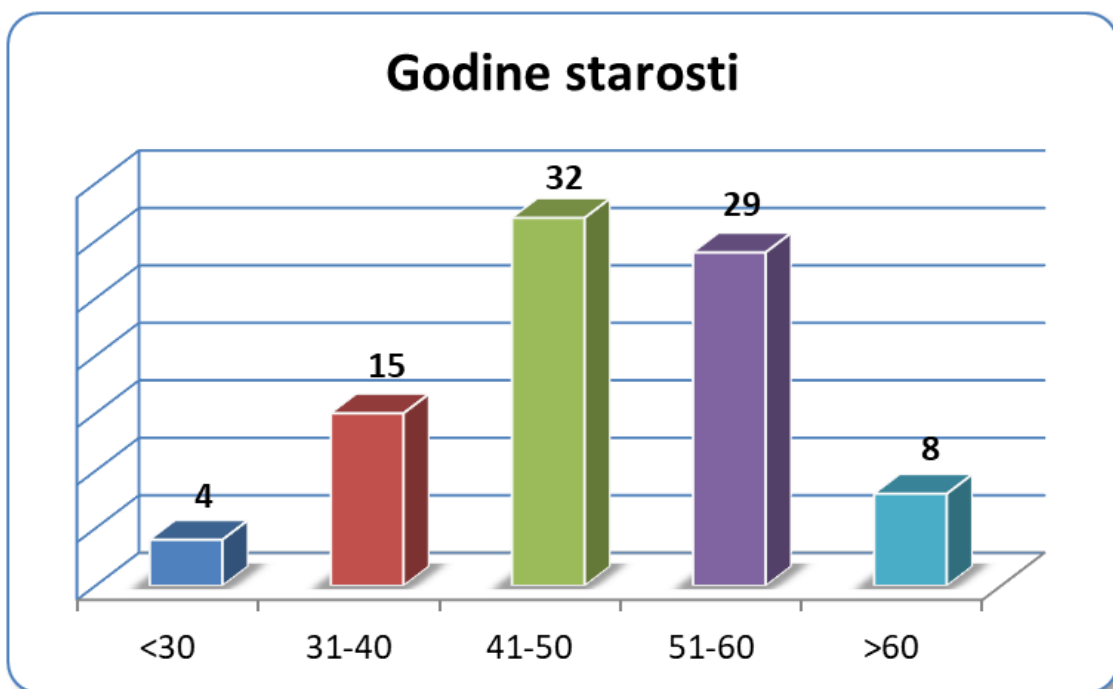
Grafikon 13: Pregled stručne sprema radnika Agencije

Na grafikonu koji slijedi prikazan je odnos broja radnika Agencije prema spolu.

Grafikon 14: Pregled broja radnika Agencije prema spolu

Na grafikonu koji slijedi prikazana je starosna struktura radnika Agencije.

Grafikon 15: Pregled starosne strukture radnika Agencije

Agencija je u 2019. godini koristila vanjske stručne suradnike za potrebe nadzora, provođenja teorijskih/praktičnih ispita i provjere stručnosti, i to za obavljanje određenih stručnih poslova koji su povremenog karaktera ili iz usko specijaliziranog područja (vatrogastvo, zrakoplovna medicina, kontrola letenja, simulatori letenja, tip zrakoplova i dr.).

U skladu s navedenim, broj zaposlenih radnika u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama Agencije u 2019. godini odražavao je stanje potreba za obavljanjem poslova iz nadležnosti Agencije. Unutarnje ustrojstvene jedinice Agencije imale su potreban broj zaposlenih radnika u skladu s obimom i složenosti poslova iz propisanog djelokruga. Stanje ljudskih resursa tijekom 2019. godine omogućilo je uspješno izvršenje svih poslova iz nadležnosti Agencije.

5.2 Financijski resursi

U 2019. godini financijski resursi Agencije su bili dostatni za obavljanje svih poslova iz nadležnosti Agencije i podmirenje dospjelih obveza, uz istovremeno osiguranje financijske stabilnosti i likvidnosti. Agencija je u 2019. godini provodila odgovorno financijsko poslovanje u cilju osiguranja zakonitog, namjenskog i svrhovitog korištenja financijskih sredstava.

Člankom 5. stavkom 3. Zakona i člankom 9. stavkom 1. Statuta Agencije propisano je da Agencija podnosi Vladi Republike Hrvatske godišnje izvješće o svom radu uključujući i financijsko izvješće. Obzirom da je Agencija 2016. godine upisana u Registar proračunskih korisnika, u obvezi je provoditi proračunsko računovodstvo. Shodno tome, a temeljem članka 21. Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu («Narodne novine» broj 3/15, 93/15, 135/15, 2/17, 28/17, 112/18 i 126/19), u 2019. godini predavani su financijski izvještaji za proračunsku godinu i razdoblja.

Agencija je u 2019. godini ostvarila prihode u iznosu od 109.468.919 kuna. Najznačajniji prihodi Agencije ostvareni su prema posebnim propisima u iznosu od 106.821.956 kuna, te čine 97,58% ukupnih prihoda.

Rashodi Agencije u 2019. godini iznose 67.214.575 kuna, te obuhvaćaju rashode poslovanja u iznosu od 65.818.256 kuna i rashode za nabavu nefinancijske imovine u iznosu od 1.396.319 kuna.

Višak prihoda, koji kao rezultat poslovanja u 2019. godini iznosi 42.254.344 kune, planira se koristiti za potrebe osiguranja likvidnosti i financijske stabilnosti.

Detaljnije o financijskim resursima opisano je u Financijskom izvješću za 2019. godinu koje je prilog ovom Izvješću.

5.3 Materijalni resursi

Nabava materijalnih resursa u 2019. godini provodila se sukladno Godišnjem programu rada, Financijskom planu i Planu nabave za 2019. godinu. U postupcima nabave postupalo se u skladu sa zakonskim propisima koji reguliraju javne nabave.

Agencija je ugovorila sljedeće usluge kao potporu svim radnim aktivnostima:

- Pristup pokretnoj javnoj komunikacijskoj mreži,
- Javna govorna usluga,
- Pristup Internetu.

U cilju potpore cjelokupnom poslovanju, produženi su postojeći ugovori o održavanju IT opreme i sustava te su u 2019. godini bili aktivni sljedeći ugovori:

- Sistemsko održavanje poslužitelja,
- Usluge informatičke podrške,
- Tehničko održavanje web stranice,
- Održavanje financijsko - kadrovskog programa,
- Održavanje programa za upravljanje digitaliziranim dokumentima i programa za uredsko poslovanje,
- Održavanje softvera Empic,
- Održavanje fotokopirnih strojeva,
- Održavanje sustava kontrole pristupa i evidencije radnog vremena.

Značajna stavka materijalnih resursa bile su licence za računalne programe koje Agencija koristi u svakodnevnom radu, stoga su nabavljene Microsoft licence za Office uredski paket, poslužiteljske i licence za baze podataka i mail poslužitelj. Obnovljene su i licence za AutoCAD MAP 3D i SkySAFE Obstacle Management Software koje koristi Odjel aerodroma te softver Adobe DC Pro za izradu i obradu obrazaca koje stranke mogu elektronski popunjavati.

Sukladno Planu nabave, provedeni su postupci nabave uredskog materijala i tonera. Nabavljena su prijenosna računala s priključnim stanicama, uredski printeri, komunikacijska oprema, kao i projektor za dvoranu za sastanke. U cilju nadogradnje poslužiteljske opreme, nabavljen je uređaj za pohranu na kojem se nalaze svi virtualni poslužitelji i dokumenti Agencije. Stari uređaj za pohranu koristi se za sigurnosne kopije dokumenata (backup).

Svi poslužitelji, računala i usmjernik zaštićeni su licenciranim anti-virusnim programima, a elektronska komunikacija sigurnosnim certifikatima i digitalnim potpisom.

Stari uređaji za besprekidno napajanje zamijenjeni su novima u svim poslužiteljskim sobama i ormarima.

6. ZAKLJUČAK

Agencija je u 2019. godini u velikoj mjeri ostvarila aktivnosti predviđene Godišnjim programom rada za 2019. godinu. Nastavljen je kontinuitet rezultata iz prethodnih godina, te je u brojnim područjima došlo do daljnjeg unaprjeđenja rada Agencije. Provedbom razvojnih projekata ostvaren je daljnji razvoj djelatnosti Agencije.

Poslovi sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa su i u 2019. godini bili prioritetni poslovi Agencije. Agencija je izvršila 636 nadzora (501 planirani nadzor i 158 neplaniranih/uvjetnih nadzora), uz realizaciju od 95% u odnosu na planirani broj nadzora. Certifikacija zrakoplovnih subjekata i licenciranje zrakoplovnog osoblja odvijali su se u skladu s potrebama i zahtjevima stranaka. Zbog sve veće potrebe i globalnog značaja, Agencija je provodila i posebne aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa. Agencija je u 2019. godini nastavila provoditi aktivnosti vezane uz upravljanje sigurnosnim rizicima u skladu s nacionalnim i međunarodnim zahtjevima, a koji za cilj imaju kontinuirano povećanje razine sigurnosti zračnog prometa.

Agencija je u 2019. godini aktivno radila na komunikaciji sa zrakoplovnim subjektima / zrakoplovnom zajednicom vezano uz unaprjeđenje zrakoplovne kulture i promocije sigurnosti u zrakoplovnoj zajednici putem medijskih kampanja, održavanjem radionica i izdavanjem publikacija s informativnim i edukativnim sadržajima, te putem web stranice. Komunikacija je osobito bila usmjerena prema pilotima sportsko-rekreativnog zrakoplovstva, operatorima sustava bespilotnih zrakoplova, te organizacijama za osposobljavanje pilota i održavanje zrakoplova. Agencija je, u okviru svoje nadležnosti, pratila provedbu velikih infrastrukturnih projekata u području aerodroma, sa sigurnosnog i zaštitnog aspekta.

Nalazi međunarodnih organizacija i institucija uspješno su otklanjani provedbom korektivnih mjera. EASA izvješće o kontinuiranom praćenju potvrđuje visoku razinu obavljanja poslova u području sigurnosti civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj, čime se doprinosi daljnjem razvoju zrakoplovne industrije.

Rad na izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa nastavljen je u 2019. godini u cilju usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije i implementacije propisa EU u pravni poredak Republike Hrvatske. Nastavljena je i provedba aktivnosti vezanih uz Jedinstveno europsko nebo. Brojni ostali poslovi iz nadležnosti Agencije redovito su obavljani, kao i suradnja s domaćim i inozemnim nadležnim tijelima. Školovanje i stručno usavršavanje kadrova je provođeno u svrhu održavanja postojećih i stjecanja novih kompetencija radnika Agencije.

U 2019. godini ostvaren je daljnji napredak u provedbi razvojnih projekata. Provedba Projekta EMPIC za implementaciju standardnog softvera za civilne zrakoplovne vlasti EMPIC-EAP odvijala se u skladu s planom. Tijekom 2019. godine nastavljene su aktivnosti na realizaciji projekta rekonstrukcije i sanacije poslovne zgrade u Krajiškoj ulici broj 20 u Zagrebu. U 2019. godini ostvaren je daljnji napredak u pružanju elektroničkih usluga izrade aplikacija za interno poslovanje Agencije. U 2019. godini Agencija je sudjelovala i izabrana je na međunarodnom natječaju za pružatelja pomoći civilnim zrakoplovnim vlastima u Republici Sjevernoj Makedoniji kroz provedbu Twinning projekta. Također, pokrenuto je i sudjelovanje u EASA Partnership programu.

U 2019. godini osigurani su potrebni ljudski, financijski i materijalni resursi za izvršenje Godišnjeg programa rada Agencije.

U skladu s navedenim, može se zaključiti kako je Agencija u najvećoj mjeri ostvarila ciljeve zacrtane Godišnjim programom rada za 2019. godinu.

U tablici koja slijedi daje se prikaz ostvarenja ciljeva Agencije u 2019. godini.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2019. GODINU

R.br.	Ciljevi Agencije u 2019. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
1.	Kontinuirana provedba nadzora, certificiranja i licenciranja	Planiranje i realizacija certifikacije, nadzora i licenciranja sukladno zakonskim obvezama i obvezama koje proizlaze iz međunarodnih sporazuma. Planiranje nadzora temeljiti na procjeni rizika relevantnog subjekta (risk-based oversight), gdje je primjenjivo.	Realizacija nadzora >90% u svakoj ustrojstvenoj jedinici u odnosu na planirani broj nadzora.	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. Ukupno je izvršeno 501 planiranih i 158 neplaniranih/uvjetnih nadzora uz ostvarenje Plana nadzora od 95%. Certificiranje i licenciranje je provođeno sukladno potrebama i zahtjevima stranaka. Referenca: Točke 3.1.1, 3.1.2 i 3.1.3
2.	Održavanje potrebne razine stručnosti	Realizacija Plana školovanja.	Realizacija Plana školovanja > 75% i osigurana internim aktom propisana razina stručnosti zaposlenika bez neopravdanih izuzetaka.	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. Agencija je u 2019. godini realizirala 87% planiranih školovanja. Referenca: Točka 3.8
3.	Pravovremeno otklanjanje nalaza utvrđenih EC, ICAO i EASA standardizacijskim nadzorima	Pravovremeno zatvaranje nalaza koji su u nadležnosti Agencije proizašlih iz vanjskih nadzora.	EC, ICAO - nalazi za koje je nadležna HACZ zatvoreni u prihvaćenim rokovima; EASA - Nisu izdana suplementarna izvješća vezano uz nadležnost HACZ.	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. ICAO USOAP - Agencija je nastavila pratiti i održavati ažuriranost dostavljenih podataka. EASA - Nalazi iz standardizacijskih inspekcija su zatvoreni ili se provode u rokovima iz Plana korektivnih mjera, bez Supplementary Report-a. EASA izvješće o kontinuiranom praćenju (Continuous Monitoring Report) - Republika Hrvatska ocijenjena visokim ocjenama u svim domenama što ukazuje na visoki stupanj udovoljavanja postavljenim zahtjevima. Referenca: Točke 3.3.1, 3.3.2 i 3.3.3

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2019. GODINU

R.br.	Ciljevi Agencije u 2019. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
4.	Implementacija softverskog paketa EMPIC	Projekt provoditi u skladu s planom implementacije.	Implementacija u predviđenim rokovima bez neopravdanih kašnjenja.	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. Projekt EMPIC provodio se u 2019. godini u skladu s planom implementacije. U 2019. godini nastavljena je implementacija modula za odobravanje i nadzor organizacija OAS (Organization Approval and Surveillance) koji u prvoj fazi implementacije obuhvaća MT (Maintenance Training Organizations) i MC (Maintenance Companies) podmodule, te Technical area modula koji obuhvaća AR (Aircraft Registration), TC (Type certification) i AO (Aircraft ownership) podmodule, a revizijom 2 u 2019. godini proširen je i s podmodulom OPS (Air Operators). Referenca: Točka 4.1
5.	Izrada nacrtu prijedloga propisa i implementacija propisa	Raditi na unaprjeđivanju postojećih nacionalnih propisa te osigurati implementaciju nacionalnih i EU propisa.	Izrada nacrtu prijedloga propisa provedena u skladu s definiranim procesima te bez neopravdanih kašnjenja.	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. U 2019. godini izrađeno je šest od devet nacrtu prijedloga planiranih pravilnika koji su i doneseni. Zbog opravdanih okolnosti izrada nacrtu prijedloga tri planirana pravilnika odgođena je za 2020. godinu. Pored toga, izrađeno je 11 nacrtu prijedloga tzv. nacionalnih pravilnika koji su i doneseni. Objavljene su i tri Naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti (Air Safety Order – ASO) Referenca: Točka 3.4

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2019. GODINU

R.br.	Ciljevi Agencije u 2019. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
6.	Unaprjeđivanje zrakoplovne kulture i promocija sigurnosti u zrakoplovnoj zajednici	Promocija sigurnosti, podrška zrakoplovnoj zajednici u razumijevanju i implementaciji propisa (medijske kampanje, radionice i sl.).	Usmjeravanje resursa na područja od najvećeg utjecaja na sigurnost u civilnom zrakoplovstvu. Realizacija planiranih radionica za zrakoplovnu zajednicu >75%.	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. Agencija je u 2019. godini aktivno radila na unaprjeđenju zrakoplovne kulture i promociji sigurnosti u zrakoplovnoj zajednici provedbom medijskih kampanja, održavanjem radionica i izdavanjem publikacija s informativnim i edukativnim sadržajima, te putem web stranice. U 2019. godini održane su 24 radionice za zrakoplovnu zajednicu. Referenca: Točke 3.9.1, 3.9.2 i 3.9.3
7.	Provedba projekta rekonstrukcije poslovne zgrade	Provedba projekta u skladu s planom upravljanja projektom.	Provoditi plan upravljanja projektom bez neopravdanih kašnjenja.	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. Tijekom 2019. godine nastavljene su aktivnosti na realizaciji projekta rekonstrukcije i sanacije poslovne zgrade u Krajiškoj ulici broj 20 u Zagrebu. Provedeno je javno nadmetanje za izvođenje radova na rekonstrukciji i sanaciji poslovne zgrade i za nabavu usluga stručnog nadzora gradnje. Obzirom da su ponude za izvođenje radova na rekonstrukciji i sanaciji poslovne zgrade znatno premašile procijenjenu vrijednost nabave i iznos osiguranih sredstava, donesena je odluka o poništenju javnih nadmetanja. Provedena je sveobuhvatna analiza troškova izgradnje i rekonstrukcije poslovne zgrade koja je uključivala procjenu

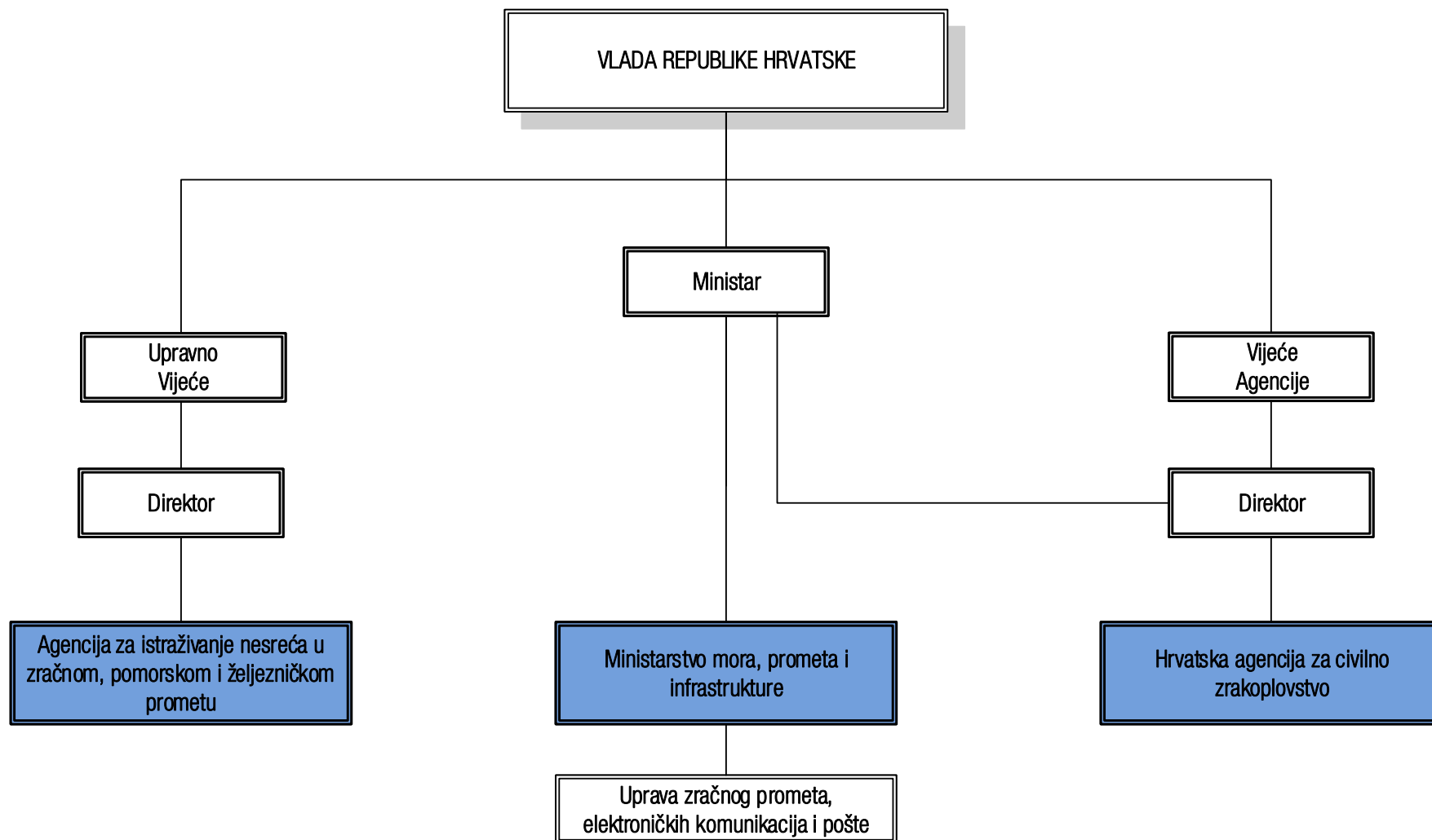
Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2019. GODINU

R.br.	Ciljevi Agencije u 2019. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
					vrijednosti izgradnje i rekonstrukcije sa izmjenama i dopunama projekta koje bi za posljedicu imale uštedu pri izgradnji. Referenca: Točka 4.2
8.	Osiguranje dostatnih kapaciteta ljudskih resursa za rad Agencije	Realizacija plana zapošljavanja u ustrojstvenim jedinicama u skladu s utvrđenim povećanim potrebama i povećanjem djelokruga rada Agencije (UAS, prava putnika, ekonomska regulacija itd.).	Plan zapošljavanja realiziran bez neopravdanih kašnjenja	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. U 2019. godini Agencija je zaposlila pet novih radnika, a došlo je do prestanka radnog odnosa za 6 radnika Agencije. Broj zaposlenih radnika u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama Agencije u 2019. godini odražavao je stanje potreba za obavljanjem poslova iz nadležnosti Agencije. Referenca: Točka 5.1
9.	Digitalizacija javnih usluga Agencije	Omogućiti on-line pokretanje i vođenje postupaka iz nadležnosti Agencije na platformi servisa e-Građani.	Funkcionalna usluga on-line registracije i dobivanja odobrenja za operacije bespilotnim zrakoplovima (UAS)	OSTVAREN	Cilj je ostvaren. Agencija je učinila dostupnom aplikaciju koja omogućava jednostavnu i brzu registraciju operatora SBZ putem sustava e-građani. Referenca: Točka 4.3
10.	Evaluacija internih procesa, priručnika i procedura	Evaluirati i prema potrebi revidirati interne procese, priručnike i postupke Agencije u cilju povećanja učinkovitosti rada, pojednostavljenja poslovnih procesa i usklađenosti interne dokumentacije s aktualnim propisima.	Provedena evaluacija min. 75% internih dokumenata Agencije		Cilj je ostvaren. U 2019. godini je objavljeno novo izdanje Priručnika kvalitete koji nosi naziv Priručnik sustava upravljanja (QSM-MAN-001), na hrvatskom jeziku. U cilju unaprijeđenja postojećih procesa tijekom 2019. godine pripremljeno je i objavljeno novo izdanje Priručnika za osiguravanje primjene zrakoplovnih propisa

R.br.	Ciljevi Agencije u 2019. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
					(QSM-MAN-002), na hrvatskom jeziku. Referenca: Točke 3.2

Tablica 21: Pregled ostvarenja ciljeva Agencije u 2019. godini

ORGANIZACIJSKA KARTA

